

Ngwalak i bazlam nakə
Luka
a watsa aye
Məfələkwe

Luka a da ha Yesu na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo nakə Mbəlom ma sləratayawe ye a ndo i Is-rayel hay aye. Ane tuk na, neŋgeye ndo mətəme ha ndo i məndzibəra hay tebiye. Məsəfəre i Mbəlom a zalay a Yesu hərwi ada m̄ datay ha labara i məŋgwese a mətawak hay. Labara eye nakay na, labara i mawudə bo hərwi ndo i mezeleme hay wal wal tebiye ada labara i məŋgwese. A dazlay na, a tsik ka məmaw i Yesu, ka mede i Yesu a mbəlom.

Ka ndzay a gər a bazlam i Luka mə Mata, ma Markus ada ma Yuhana. Kə da ha ka gər i məwe Yuhana madzəhuḅe ndo a yam ada ka gər i məwe Yesu.

Madazlay 1.1-4

Məwe ta mägəle i Yuhana tə Yesu 1.5–2.52

Bazlam i Yuhana nakə a tsik aye 3.1-20

Madzəhuḅe i Yesu a yam tə masəpete 3.21-43

Məsler ta labara i Yesu ma Galile 4.14–9.50

Yesu a lətse abəra ma Galile a ye a Zerozelem
9.51–19.27

Maduk i duk i mähəne i Yesu ka məndzibəra
19.28–23.56

Mələtsew, mabəz ha bo tə mede i Yesu a mbəlom
24.1-53

¹ A nəkar Tiyofil ŋgwalak i ndo, ndo hay haladzay ḅa ta vəl ha gər tay məwetse labara nakə Yesu a ge mə walaŋ may aye.

² Tə watsa na, wu nakə nəteye tə tsəne abəra ka ndo neheye tə da ha bazlam i Mbəlom aye. Nəteye neheye na, ta ngatay tə dəre tay kwa ka madazlay ngay aye. ³ Aya! Neŋ dərmak a seŋ məwatsaka naha ka gər i bazlam eye nakay, hərwi na pəla na bəzay i bazlam nakay kwa ka madazlay ngay eye. ⁴ Anəke na, nəkar dərmak ka sliye faya məsəre ha bazlam nakay ta tətikaka aye na, dedək.

Gawla i Mbəlom a yaw a da ha məwe i Yuhana

⁵ Ahəl nakə Herod neŋgeye bəy ka dala i Yahuda aye na, ndoweye andaya tə zalay Zakari. Neŋgeye na, gwala i Abiya, ndo məvəlay wu a Mbəlom aye. Məzele i ngwas ngay na, Elizabet. Neŋgeye dərmak na, gwala i Aron bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. ⁶ Nəteye salamay tay eye kame i Mbəlom na, ndo lele eye hay. Wu neheye Mbəlom a tsik aye tə bazlam mapala eye na, tə pay bəzay tə metsehe lele. ⁷ Ane tuk na, wawa tay andaya bay. Hərwi Elizabet na, a wa bay. Dəlay eye. Sa na, nəteye guram eye tsiy.

⁸⁻⁹ Anəke na, həlay i ndo neheye tə zalatay Abiya hay aye kə sla hərwi məfəkay naha wu a Mbəlom. Andza nakə ndo neheye tə vəlaway naha wu a Mbəlom tə pawa faya bo aye na, tə ge duk a way. Duk a way nakə tə ge aye na, a dəd ka Zakari. Mata fəkay naha wu ma təv niye tsədəŋŋa eye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, neŋgeye. Tsa na, a fələkwa a təv niye mata fəkay naha wu a Mbəlom.

¹⁰ Ahəl nakə Zakari faya ma fəkay naha wu a Mbəlom mə gay aye na, ndo hay haladzay ma bəra faya ta dūwuliye me.

¹¹ A hələy niye na, gawla i Mbəlom a yaw a bəzay ha bo a Zakari. A lətse tə hələy i mənəday i təv nakə tə fəkaway naha faya wu a Mbəlom aye. ¹² Zakari a ηgatay na, a dzədzar haladzay, zluwer a gay. ¹³ Ane tuk na, gawla i Mbəlom niye a gwadəy: «Zakari, kâ dzədzar bay. Ba Mbəlom kə tsəne maduwule me yak. Elizabet, ηgwas yak ma ta wakeye wawa hasləka eye. Ka ta zaleyə Yuhana. ¹⁴ Dərev yak ma ta ηgwasiye haladzay. Pat i məwe ηgay na, ndo hay haladzay ta ηgwasiye hərwi ηgay. ¹⁵ Nengeye na, ma ta təriye bagwar eye, ndo məgay məsler a Bəy Maduweŋ. Dada ma ta siye guzom bay. Kwa wu nakə makwasa eye na, ma ndzakiye bay. Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ma ndziye faya kwa mə hud i may ηgay. ¹⁶ Ma ta matay ahaya İsrayel hay haladzay ka təv i Bəy Maduweŋ tay Mbəlom. ¹⁷ Maa lahayaw madayaw kame a Bəy Maduweŋ na, neŋgeye. Ma tsikateye me a ndo hay ta məzlaḅ bagwar eye andza i Eliya hərwi ada bəba hay tâ sər bo ta wawa tay hay. Ma matay ahaya ndo neheye ta rəhay ha gər a Mbəlom bay aye ka təv i Mbəlom. Ma təriye tay ha ndo ηgwalak eye hay. Ma ta tsətsaliye tay ha ndo neheye nəteye maləva bo eye hərwi Bəy Maduweŋ aye.*»

¹⁸ Ane tuk na, Zakari a gwadəy a gawla i Mbəlom: «Na səriye ha wu nakay ka tsikenə aye dedək na, kəkay? Neŋ na, ḅa guram eye, ηgwas ga dərmak na, guram eye tuk na, kəkay?»

¹⁹ Gawla i Mbəlom a mbədəy faya, a gwadəy: «Neŋ Gabəriyel. Neŋ na, ka təv i Mbəlom. A sləra ga ahaya mətsikaka bazlam nakay ada nâ zlakaw

* **1:17** Zəba ma Malasi 3.23-24.

Labara Nḡwalak eye. ²⁰ Ane tuk na, ka dzala ha ka bazlam nakay bay sa na, wu nakay ma giye bo ka səriye mət̄sike me bay hus a pat nakə ta wiye na wawa niye aye.»

²¹ Ndo neheye faya ta həbiye Zakari ma bəra aye na, a gatay wadəŋ wadəŋ. Tə gwad: «Zakari kə yaw abəra bay, kwa meeneŋ na, hərwi mey?» ²² Zakari a yaw abəra na, a sla faya mət̄sike me bay. Tsa na, ndo neheye ma bəra aye tə sər wu ka bəzay ha bo a Zakari mə gay. A tsikatay me na, tə həlay tsa. Neŋgeye huya mandək eye.

²³ Həlay i mäge məsler i Zakari mə gay i Mbəlom a ndəv na, a ye a mət̄agay. ²⁴ Ma dəba i kiye tsakway na, wawa a dədəy a huđ a Elizabet. Kiye zlam na, a ŋgahawa bo mə gay. A gwad mə dərev ŋgay: ²⁵ «Anəke na, Bəy Maduweŋ kə ŋgeteŋ. Kə vəleŋ wawa. Ndo hay ta ŋgwasiye fagaya sa bay.»

Gawla i Mbəlom a da ha mawe i Yesu

²⁶ Kiye a yay a Elizabet məkwa na, Mbəlom a slər gawla ŋgay Gabəriyel a gəma wuray tə zalay Nazaret ka dala i Galile. ²⁷ A slər ha na, a gay i dem eye andaya məd̄el i ndo wuray tə zalay Yusufa gwala i Bəy Davit. Tə zalay a dem eye niye na, Mari.

²⁸ Gawla i Mbəlom niye a fələkwa a gay i Mari, a ye naha a gwad̄ay: «Na tsikaka me Mari, Bəy Maduweŋ kə gaka ŋgwalak.»

²⁹ Mari a tsəne andza niye na, a dzədzar a gwad̄ mə dərev ŋgay: «Mət̄sike me niye na, andza məgwed̄e mey?»

³⁰ Gawla i Mbəlom a gwad̄ay: «Kā dzədzar bay Mari, Mbəlom a wud̄a kar. ³¹ Wawa ma dədəkeye

a hud. Ka ta wiye wawa niye na, haslaka eye. Ka ta zaleyeye Yesu. ³² Nengeye na, ma ta tariye bagwar eye. Ta ta zaleyeye Wawa i Mbalom Fetek ma gama. Bay Maduweh Mbalom ma tariye ha bay bagwar eye andza baba tate ngay Davit: ³³ Nengeye ma ta laviye tay ha Israyel hay ka tor eye. Bay ngay na, ma ndaviye bay.»

³⁴ Mari a gwaday a gawla i Mbalom niye: «Wuye ma ta giye bo na, kakay? Nen na, na sar zal zuk bay tuk na, kakay!»

³⁵ Gawla i Mbalom a mbaday faya: «Məsəfəre Tsədanğa eye ma mbəzlaweye fakaya. Gədan i Mbalom Fetek ma ndziye fakaya andza mezek. Yawa! Wawa niye ka ta wiye na, ta zaleyeye Tsədanğa, Wawa i Mbalom. ³⁶ Zəba dem i baba yak Elizabet kwa nengeye guram eye bəbay na, anəke kiye ka yay məkwa. ³⁷ Hərwi wuray a zay gədan a Mbalom təbey.»

³⁸ Tsa na, Mari a gwaday a gawla i Mbalom: «Nen ndo i məsler i Bay Maduweh. Mā ge bo andza nakə ka tsik aye.»

Tsa na, gawla i Mbalom a ye ngway.

Mari a ye a gay i Elizabet

³⁹ Ma dəba i məndze tsekweh na, Mari a lətse a ye ta bəse a gama eye andaya mə mahəmba i Yahuda. ⁴⁰ A ye na, a gay i Zakari. A ye naha a ndisl na, a fələkwa a gay. A tsikay me a Elizabet.

⁴¹ Elizabet a tsəne mətsike me i Mari na, wawa a hats mə hud ngay. Məsəfəre Tsədanğa eye a mbəzlaw ka Elizabet. ⁴² Tsa na, Elizabet a wuda, a gwad: «Nəkar na, Mbalom ka pa fakaya ngama a ze siye i ngwas hay tebiye. Ngama mā ndza ka wawa

niye ka wiye. ⁴³ May i Bəy Maduweŋ ga a yaw ka təv ga na, kəkay! Neŋ təday na, way! ⁴⁴ Na gwad ka ŋgatay ba! Ahəl nakə ka tsiken me aye na, wawa a bəl tə mənŋwese eye mə hud ga. ⁴⁵ Nəkar na, dərev yak maŋgwasə eye hərwi wu nakə Bəy Maduweŋ a tsik aye na, ka təma, ma giye bo!»

⁴⁶ Tsa na, Mari a gwad:

«Na zambadəye a Bəy Maduweŋ tə dərev ga peteh.

⁴⁷ Dərev ga kə ŋgwasə haladzay hərwi Mbəlom nakə a təma ga ha aye.

⁴⁸ Ka zəba fagaya tsekweŋ mə walaŋ i ndo neheye neŋ ndo i məsler ŋgay.

Ndo neheye anəke aye ta ndo neheye ta ta wiye tay ha aye na, ta gwedeŋeye “Nəkar na, dərev yak maŋgwasə eye.”

⁴⁹ Hərwi Mbəlom bagwar eye kə ge wu nakə lele aye hərwi ga.

Neŋgeye na, Mbəlom tsədaŋŋa eye.

⁵⁰ Neŋgeye na, ŋgwalak ŋgay dāda a ndəv təbey.

Ndo neheye ta rəhay ha gər aye na, ŋgwalak ŋgay ma ndziye huya ta nəteye.

⁵¹ Ka bəz ha gədaŋ ŋgay,

ka həhar tay ha ndo neheye tə dəslay ha gər a bo tay aye.

⁵² Ka həhar tay ha bəy hay abəra ka təv məndze i bəy tay hay.

Kə vələtay gədaŋ a ndo i mətawak hay.

⁵³ Ndo neheye may a gatay aye na, kə vələtay wu mənday.

Ndo i mezeleme hay na, ka həhar tay ha.

⁵⁴ Ki yaw madzəne tay hay Israyel hay, ndo i məsler ŋgay hay.

Mbəlom na, kə mətsa ha gər ta ɲgwalak ɲgay bay.

⁵⁵ Kə ge andza nakə a tsikatay a bəba tətə kway hay ahəl niye aye.

A tsikay a Abraham ada a gwala i Abraham hay tebiye ka tor eye.»

⁵⁶ Mari a ndza mə gay i Elizabet kiye mahkar. Tsa na, a ye a mətagay.

Məwe i Yuhana

⁵⁷ Anəke na, kiye i Elizabet kə sla məwe. A wa wawa hasləka eye. ⁵⁸ Ndo ɲgay hay ta ndo i məged ɲgay hay tə tsəne Mbəlom kə gay ɲgwalak a Elizabet na, ti ye mata ɲgwese ka bo dziye.

⁵⁹ Wawa a həna tsamahkar na, ndo hay ti yaw mata dəse na wawa niye. A satay həbe məpe faya məzele na, Zakari, tə məzele i Bəba ɲgay. ⁶⁰ Ane tuk na, may i wawa niye, a gwadətay: «A'ay! Ta zaleyey na, Yuhana.»

⁶¹ Tə gwadətay: «Məzele andaya andza niye ma gwala yak bay tuk na, kəkay!»

⁶² Tsa na, ta tsətsah ka bəba ɲgay wulək wulək tə həlay. Tə gwadətay: «A saka məpe məzele ka wawa na, way?»

⁶³ Zakari a tsətsah fataya palalam nakə tə watsawa faya aye. Tə zlayaw. Tsa na, a watsa: «Məzele ɲgay na, Yuhana.» Tsa na, a gatay wadəɲ wadəɲ tebiye tay eye.

⁶⁴ Kwayanɲa bazlam i Zakari a həndək ka mətsike me. Tsa na, a zambadətay a Mbəlom.

⁶⁵ Ndo i məged hay tebiye ta dzədzar. Ndo i gəma niye hay tebiye hus a mahamba i Yahuda tə tsikawa faya. ⁶⁶ Kwa way a tsəne bazlam niye

na, tə dzalawa faya mə gər tay, tə gwadawa: «Wawa nakay ma ta təriye na, mey?» Ta dedek, gədan i Bəy Maduweŋ ka gər ŋgay.

Zakari a zambaday a Mbəlom

⁶⁷ Məsəfəre Tsədanŋa eye a mbəzlaw ka Zakari, bəba i wawa niye. Tsa na, a da ha, a gwad:

⁶⁸ «Zambadəkway a Bəy Maduweŋ kway Mbəlom i Israyel hay.

Nenŋeye kə mbəzlaw a walaŋ kway hərwi məmbəle kway hay.

⁶⁹ Nenŋeye kə slərakwayaw ndo gədan eye hərwi mətəme kway hay.

Nenŋeye na, gwala i Davit ndo i məsler i Mbəlom.

⁷⁰ Bazlam nakay na, Mbəlom ba kə tsikatay a ndo məde ha bazlam ŋgay tsədanŋa eye hay ahəl niye.

⁷¹ A gwad na, ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay,
ada mə həlay i ndo neheye tebiye tə nakway dəre aye.

⁷² Kə gatay ŋgwalak ŋgay a bəba kway hay.

Ma mətsiye ha gər ta dzam nakə a bar eye bay.

⁷³ Mbəlom ba ka mbərəm məmbadəy a bəba tətə kway Abraham.

⁷⁴ A gwad: Ma ta təmiye kway ha abəra mə həlay i ndo i vərəm kway hay na,
hərwi ada kâ slakwa faya məgay məsler tə madzədzar eye sa bay.

⁷⁵ A ge andza niye na, hərwi ada kâ tərakwa ndo ŋgay hay.

Ka tarakweye na, ndo ngay tsəɗaŋɗa eye hay huya ma məndze kway.

⁷⁶ Nəkar na, wawa ga, ta ta zalakeye na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom Fetek, hərwi nəkar na, ka laheye kame a Bəy Maduweŋ, ka lambadeye na tsəved.

⁷⁷ Ka ta tsikateye a ndo ngay hay ma deyeweye mətəme tay ha.

Ma ta pəsətay ha mənese tay hay.

⁷⁸ Mbəlom kway na, ngwalak ngay a ndəv bay. Andza niye, dzaydzay ngay ma dəvakweye andza pat nakə faya ma tsaraweye.

⁷⁹ Tsa na, ma dəvateye dzaydzay a ndo neheye ma mezek i mədahaŋ aye.

Ma lakiye kway ka tsəved i zay.»

⁸⁰ Yawa! Yuhana a gəl na, metsehe ngay a səkah kame kame. A lətse a ye a kəsaf. A ndza mə dəma hus a pat nakə a bəzatay ha bo parakka a Israyel hay aye.

2

Məwe i Yesu Mata 1.18-25

¹ Ahəl niye tə wa Yuhana madzəhuɓe ndo a yam na, Agustus neŋgeye bəy i Roma. Anəke na, a gwadatay a ndo hay t̄a pasla ndo hay ka dala ngay tebiye. ² Nakay na, makurre i məpesle ndo nakə tə pasla ahəl niye Kiriniyus a ləvawa gəma i Siri ka dala i Roma aye. ³ Kwa way a ye mata wetse məzele ngay na, ma gəma ngay.

⁴ Andza niye, Yusufa neŋgeye ma ndziye ma gəma i Nazaret ka dala i Galile. A tsəne na, a ye ka dala i Yahuda ma gəma nakə tə zalay Betelehem

aye. Gəma nakə tə wa mə dəma bəba tətə ηgay Davit aye. ⁵ A ye na, ta Mari mədel ηgay tə bo sulo eye mata wetse məzele tay.

⁶ Ahəl nakə nəteye ma Betelehem aye na, həlay i məwe wawa i Mari kə sla. ⁷ A wa malkwara ηgay niye na, hasləka eye. A mbuza na a peteked, a həna ha a təv mənde wu mənday i gənow hay hərwi ta huta təv mə gay i mbəlok hay bay.

Gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo a ndo mətsəkure gənow hay

⁸ Ma gəma niye na, ndo mətsəkure gənow hay andaya tə hənawa mə pesl, tə tsəkurawa gənow tay hay ta həvad. ⁹ Gawla i Mbəlom a mbəzlaw a bəzatay ha bo. Təv niye nəteye mə dəma aye na, a dəv dzaydzay ta gədaη i Bəy Maduweη. Tsa na, ndo mətsəkure gənow niye hay ta dzədzar.

¹⁰ Ane tuk na, Gawla i Mbəlom niye a gwadətay: «Kâ dzədzarum bay! Na zlakumaw na, Labara Nğwalak eye. Ndo hay haladzay ta ηgwasiye hərwi bazlam nakay. ¹¹ Bəgom ta həvad nakay ta wakum ndo mətəme kurom ha ma Betelehem, ma gəma i Davit. Neηgeye na, Kəriste, Bəy Maduweη. ¹² Dum ta zəbumaw faya. Ka ηgatumeye a wawa eye. Ka sərumeye ha neηgeye na, hərwi mambuza eye mə peteked. Ma həniye ma təv mənday wu i gənow hay.»

¹³ Kwayaηηa, gawla i Mbəlom hay haladzay tə yaw ka təv i gawla i Mbəlom niye ta zambaday a Mbəlom tə gwad:

¹⁴ «ηgama mâ təra mə mbəlom məgəma, ka gər i ndo hay tebiye.

Zay mâ tæra ka mændzibæra mæ walaŋ i ndo neheye Mbælom a wuda tay ha aye.»

¹⁵ Tsa na, gawla i Mbælom hay ti ye wu tay a mbælom. Ti ye wu tay na, ndo mætsækure gænaw hay tæ gwad mæ walaŋ tay: «Lætsakwa, takwa hus a Betelehem ta zæbakwaw ka wu nakæ a ge bo aye, nakæ Bæy Maduweŋ a dakway ha aye.»

¹⁶ Ti ye ta bæse a Betelehem. Tæ ndisl naha a dæma na, tæ ŋgatay a Mari ta Yusufa ada ta wawa ndæriz niye mahæna eye ma tæv mænday wu i gænaw hay.* ¹⁷ Tæ ŋgatay andza niye na, ta tækæratay wu nakæ gawla i Mbælom a tsikatay ka gær i wawa niye aye. ¹⁸ Kwa way a tsæne wu nakæ ndo mætsækure gænaw hay ta tækær aye na, a gatay hærbaabækka. ¹⁹ Mari na, wu neheye tæ tsik aye na, a pa na tebiye a gær a dzalawa faya.

²⁰ Tsa na, ndo mætsækure gænaw hay tæ maw wu tay. Tæ dæslay ha gær a Mbælom ta zambaday hærwi wu nakæ tæ tsæne ada tæ ŋgatay aye na, kæ ge bo andza nakæ tæ tsikatay aye.

²¹ Mæhæne tasæla a ge matsamahkar eye na, hælai i mædæse wawa kæ sla. A pa faya mæzele Yesu. Mæzele niye na, mæzele nakæ gawla i Mbælom a tsikay a Mari ahæl niye kæ huta hud zuk bay aye.

Yusufa ta Mari ti ye ha Yesu a Zerozelem

²² Hælai i mæbere bo tay ka dære i Mbælom kæ sla andza bazlam i Mbælom mapala eye nakæ Musa a watsa aye. Andza niye, Yusufa ta Mari tæ zla wawa, ti ye ha a Zerozelem mata bæzay ha a Bæy Maduweŋ, ²³ hærwi mawatsa eye mæ derewel i Musa na: «Malkwara i wawa haslæka eye na, i

* **2:16** Zæba mæ Luka 2.7.

Mbəlom.†» 24 Ada andza nakə mawatsa eye mə dferewel i Musa na, ti ye tə vəlay maydagwar sulo kəgəbay bodobodo sulo a Mbəlom.‡

25 Yawa! Ndoweye andaya ma Zerozelem, məzele ŋgay Simeyoŋ. Neŋgeye na, ŋgwalak i ndo, ka təma bazlam i Mbəlom lele. Faya ma həbiye ndo mətəme tay ha Israyel hay. Simeyoŋ na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye ka neŋgeye. 26 Məsəfəre Tsədəŋŋa eye 6a kə tsikay, a gwadəy: «Ka ta mətiye na, ka ŋgateye a Kəriste nakə Bəy Maduweŋ ma sləraweye təday.»

27 Anəke na, Simeyoŋ a ye a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom ta gədan i Məsəfəre i Mbəlom. Ahəl niye na, bəba i Yesu hay ti ye naha tə fələkwa a gay ta wawa məge andza nakə bazlam i Musa mapala eye a tsik aye. 28 Tsa na, Simeyoŋ a zla wawa niye a həlay, a zambadəy a Mbəlom, a gwadə:

29 «Bəy Maduweŋ ga, anəke na, gər ha ndo i məsler yak mâ ye ŋgway,
mâ mət tə zay, hərwi ka ge wu nakə ka tsik aye.

30 Na ŋgatay tə dərə ga a ndo mətəme ha ndo yak nakə ka sləraw aye.

31 Ka ləva ha bo na, hərwi ndo hay tebiye.

32 Ndo nakə ka sləraweye na, neŋgeye na, dzay-dzay nakə ma dəvateye a ndo hay tebiye ka məndzibəra
ada neŋgeye ma vəlateye məzla6 a ndo yak hay Israyel hay.»

33 Bəba ta may i Yesu na, a gatay hər6a6əkka hərwi bazlam i Simeyoŋ niye a tsik aye.

34 Tsa na, Simeyoŋ a pa fataya ŋgama i Mbəlom. A gwadəy a Mari may i wawa niye: «Wawa nakay

† 2:23 Madayaw abəra ma Ezipt 13.2, 12. ‡ 2:24 Levitik 12.8.

na, Israyel hay haladzay ta dædiye faya. Andza niye, ndo hay haladzay ta maweye ka tæv i Mbəlom hərwi ŋgay. Ma ta dátay ha mæsler i Mbəlom na, nenŋeye. Ane tuk na, ndo hay ta kərahiye na. ³⁵ Wu nakə maŋgaha eye ma mædzal gər kwa i way i way na, ma bəziye ha parakka. Nəkar dərmaç Mari, dæretsətseh ma ta ŋgəniye ha ka bo bəra dærev yak andza maslalam.»

³⁶ Ŋgwas wuray andaya guram eye ketef ketef, mæzele ŋgay Anna. Nenŋeye na, ndo mæde ha bazlam i Mbəlom. Dem i Fanuwel gwala i Aser. Ahəl nakə nenŋeye dem eye na, a ye a zal. A ndza mæ zal mæve tasəla na, zal ŋgay niye a mæt. ³⁷ Tsa na, ki ye a zal sa bay, a ndza ŋgway madəgway i ŋgwas eye. Mæve ŋgay na, kuro kuro tsamahkar gər eye faç. Ma mændze ŋgay na, a gaway mæsler a Mbəlom. A yawa a gay i mædəslay ha gər a Mbəlom ta həvaç kwa ta həpat pat pat. A dūwulaway me a Mbəlom. A gawa daliyam. ³⁸ A ye a gay i mædəslay ha gər a Mbəlom na, ahəl nakə Simeyoŋ faya ma tsikiye me mba aye. A ye naha, a gay naha sisœ a Mbəlom. A tsik ka wawa niye a ndo neheye faya ta həbiye madayaw i ndo mætəme ha ndo nakə ma tæmiye ha Zerozelem aye.

³⁹ Yusufa ta Mari ta ndəv ha mæge wu nakə mawatsa eye mæ bazlam i Mbəlom mapala eye na, ta mbəda gər a gəma tay a Nazaret ka dala i Galile. ⁴⁰ Wawa niye faya ma gəliye na, gədaŋ tæ metsehe ŋgay a səkah kame kame, ŋgama i Mbəlom tæ nenŋeye.

Yesu ta madugula i Yahuda hay

⁴¹ Ka mæve na, Yusuf a ta Mari ti yawa a magurlom i Pak a Zerozelem. ⁴² Yesu a ge mæve kuro gær eye sulo na, ti ye dziye ta bæba ŋgay hay andza nakæ ti yawa aye.

⁴³ Magurlom a ndøv na, tæ maw a mætagay. Yesu na, kæ mætsa ma Zerozelem. Bæba ŋgay hay ta sær faya bay. ⁴⁴ Næteye tæ dzala mæ gær tay na, Yesu nengeye ta ndo neheye ti ye ka bo dziye. Tæ ndza hwapat ka mede. Ta huwa na, tæ pa bo ka mapæle na mæ walaŋ i gwala tay hay ada mæ walaŋ i dzam tay hay. ⁴⁵ Ta pæla na na, ta huta na bay. Ta mbæda gær a Zerozelem tæ mapæle na haladzay.

⁴⁶ Ma dæba i mæhæne mahkar, ti ye naha tæ huta na mæ gay i mædæslay ha gær a Mbælom. Nengeye ma ndziye mæ walaŋ i ndo mædzanḡawa bazlam i Mbælom mapala eye, faya ma piye zlæm ka bazlam ada faya ma tsætsahiye fataya bazlam hay. ⁴⁷ Ndo niye hay tæ tsæne wu nakæ faya ma tsikiye na, a gatay hærbaæbækka hærwi ndaraw ŋgay ada tæ mambæde ka bazlam nakæ a mbædawatay faya aye.

⁴⁸ Bæba ŋgay hay tæ ŋgatay andza niye na, a gatay hærbaæbækka. May ŋgay a gwadæy: «Wawa ga, ka gamay andza niye na, hærwi mey? Næmay ta bæba yak na, faya næmaa pæliye kar. Mædzal gær may ka dzædza haladzay.»

⁴⁹ A gwadæy: «Ka pælumeye ga na, hærwi mey? Neŋ na, na ndziye mæ gay i bæba ga na, ka særum tæbædew.»

⁵⁰ Ane tuk na, ta tsæne wu nakæ Yesu a tsikatay aye bay.

⁵¹ Tsa na, Yesu a lætse ti ye ta bæba ŋgay hay a Nazaret. Yesu na, a hænawatay ha gær lele. May ŋgay a pa na bazlam niye a gær ŋgay.

⁵² Yesu a gəl na, metsehe ηgay a səkah kame kame. A yay a gər a Mbəlom haladzay ada ndo hay ta zambadaway haladzay.

3

Yuhana madzəhuβe ndo a yam na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom

Mata 3.1-12; Markus 1.1-8; Yuhana 1.19-28

¹ Ahəl niye na, Tiber neŋgeye bəy i Roma. Kə va ma bəy kuro gər eye zlam. Poŋos Pilat, bəy nakə ka dala i Yahuda aye. Herod neŋgeye a ləva dala i Galile. Malamar ηgay Filip na, a ləva dala i Iture ta Trakonitit, Lisaniyas i ηgay na, a ləva dala i Abilen.

² Bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, Han ta Kayif. Ahəl niye na, Yuhana wawa i Zakari na, mə makulkwandah. Mbəlom a tsikayaw me a slər na.

³ Tsa na, Yuhana a dazlay mahəhele gəma neheye tə mbay naha a magayam i Yurdum aye tebiye. A gwadawatay a ndo hay: «Mbədum ha mede kurom. Dzəhuβum bo a yam ada Mbəlom ma pəsakumeye ha mənese kurom hay.»

⁴ Andza niye, nakay na, wu nakə mawatsa eye mə derewel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom aye, a gwad: «Ndo faya ma wudiye mə kəsaf, a gwad:

“Lambadumay tsəved a Bəy Maduweŋ,
lambadumay tsəved hay fehe lele, tâ hədzak bay!

⁵ Lolon hay tebiye ta ta rahiye fədəde!
Mahəmba hay ta tsaholok hay ta ta miye ka dala fadada!

Tsæved neheye mahædzaka eye hay ta ta lambadiye
tay hay dandær dandær lele!

Tsæved neheye tsærsloslo tæ kwar aye hay ta ta
læviye fehe lele!

⁶ Mbælom ma tæmiye tay ha ndo hay kækay na, ndo
hay tebiye ta ŋgateye.*»

⁷ Ndo hay haladzay ti yawa naha ka tæv i Yuhana
hærwi ada mâ dzæhu6 tay ha a yam. Yuhana a
gwadawa tay: «Wawa i palas hay! Maa dækum ha
hwayum abæra ka sariya i Mbælom nakæ bæse kæ
ndzew aye na, way? ⁸ Anæke na, gum mæsler ne-
heye ŋgwalak eye ndo hay ta særiye ha ka mbædum
ha mede kurom aye tuk. Ka dzalum mæ gær kurom
“Næmay na, wawa i Abraham hay sa na, ma ta
gamay mey bay!” Særum ha na, Mbælom ma sliye
faya mæge tay ha kwar neheye anaŋ aye wawa i
Abraham hay! ⁹ Ba hadzaya malæva bo eye mædæse
tay ha dærizl i gærdaf hay ta zlælay eye dzay tebiye.
Dærizl i gærdaf neheye tebiye tæ wa hohway ŋgwalak
eye bay aye na, ta dæsiye tay ha ada ta kaliye tay ha
ako.»

¹⁰ Ndo hay ta tsætsah faya, tæ gwaday: «Næmaa
giye na, mey?»

¹¹ A mbædatay faya, a gwadatay: «Ndo nakæ
mækelkabo ŋgay sulo aye na, mâ vælay næte a ndo
nakæ i ŋgay andaya bay aye. Ndo nakæ wu mænday
ŋgay andaya na, tâ ŋgæna ta ndo nakæ i ŋgay andaya
bay aye.»

¹² Ndo matsekele dzangal hay ti ye naha hærwi
madzæhu6e bo a yam dærmak. Ta tsætsah ka
Yuhana tæ gwaday: «Miter, næmaa giye na, mey!»

* **3:6** Ezay 40.3-5.

¹³ A mbədatay faya a gwadatay: «Kâ təmum wu abəra ka ndo mâ ze nakə bəy i dala a gwadəkum təmum aye bay.»

¹⁴ Sidzew hay ta tsətsah andza niye dərma: «Ada nəmay na, nəmaa giye mey tey?»

A gwadatay: «Kâ buwum suloy abəra ka ndo ta gədan bay. Kâ rawum me ka ndo hərwi matəme faya bəra suloy bay. Duh həbum na, madagər kurom nakə ta vəlakumeye ka kiye aye.»

¹⁵ Ndo hay ta dazlay mədzele ka wu nakə ma giye bo aye, tə dzalawa məgər tay tə gwad: «Ma giye Yuhana na, Kəriste.»

¹⁶ Yuhana a gwadatay a nəteye niye tebiye: «Nəy na, na dzəhuḅiye kurom ha a yam tsa. Ndo mekeləy eye ma deyeweye kame ga, nəḅgeye na, gədan eye a ze ga. Na sliye mahəndzəde ka təv ḅgay məpəlay ha ləber i tahərak ḅgay bay tebiye. Nəḅgeye, ma dzəhuḅiye kurom ha ta Məsəfəre Tsədanḅa eye ada ta ako. ¹⁷ Wu mahəve daw andaya mə həlay. Ma ḅḅəniye tay ha daw ta dzəndzar. Daw na, ma hayay gər ma həliye na a de. Ada dzəndzar na, ma dziye a ako nakə ma mbatiye dāda bay aye.»

¹⁸ Yuhana a dawatay ha Labara Nḅwalak eye tə məvəlatay gədan tə bazlam hay wal wal.

¹⁹ Yuhana kə gay me a Herod hərwi a zla Herodiyad ḅgwas i malamar ḅgay. Ada Yuhana kə gay me ka wu hay wal wal. ²⁰ Herod a səkah ha məḅe mənese sa. A gəs na Yuhana a danḅay.

*Madzəhuḅe i Yesu a yam
Mata 3.13-17; Markus 1.9-11*

²¹ Ma dāba aye Yuhana a dzəhuḅ tay hay ndo hay tebiye a yam na, a dzəhuḅ ha Yesu a yam dərmaḱ. A həlay nakə faya ma dūwuliye me aye na, maḡərmbəlom a həndək tuwaṅ. ²² Tsa na, Məsəfəre Tsədaṅṅa a mbəzlaw faya, dəre a ṅgatay andza bodobodo. Tsa na, mətsike me a tsənew abəra mə mbəlom a gwad: «Nəkar na, wawa ga. Na wuda kar haladzay. Dərev ga faya ma ṅgwasiye tə nəkar.»

Bəba tətə i Yesu hay

Mata 1.1-17

²³ Yesu a dazlay a məge məsler na, məve ṅgay ma giye kuro kuro mahkar. Ndo hay tə dzala tə gwad neṅgeye na, wawa i Yusufa. Yusufa wawa i Heli ²⁴ Heli wawa i Matat, Matat wawa i Levi, Levi wawa i Melki, Melki wawa i Zanay, Zanay wawa i Yusufa, ²⁵ Yusufa wawa i Matatıyas, Matatıyas wawa i Amos, Amos wawa i Nahum, Nahum wawa i Esəli, Esəli wawa i Nagay, ²⁶ Nagay wawa i Maat, Maat wawa i Matatıyas, Matatıyas wawa i Semeyin, Semeyin wawa i Zozek, Zozek wawa i Zoda, ²⁷ Zoda wawa i Yohanan, Yohanan wawa i Resa, Resa wawa i Zorobabel, Zorobabel wawa i Salatıyel, Salatıyel wawa i Neri, ²⁸ Neri wawa i Melki, Melki wawa i Addi, Addi wawa i Kozam, Kozam wawa i Elmadam, Elmadam wawa i Er, ²⁹ Er wawa i Zozowe, Zozowe wawa i Eliyezer, Eliyezer wawa i Zorim, Zorim wawa i Matat, Matat wawa i Levi, ³⁰ Levi wawa i Simeyoṅ, Simeyoṅ wawa i Yahuda, Yahuda wawa i Yusufa, Yusufa wawa i Zonam, Zonam wawa i Eliyakim, ³¹ Eliyakim wawa i Meliya, Meliya wawa i Mena, Mena wawa i Matata, Matata wawa i Natan, Natan

wawa i Davit, ³² Davit wawa i Zese, Zese wawa i Obed, Obed wawa i Booz, Booz wawa i Salmon, Salmon wawa i Nason, ³³ Nason wawa i Aminadab, Aminadab wawa i Admin, Admin wawa i Arni, Arni wawa i Hesron, Hesron wawa i Fares, Fares wawa i Yahuda, ³⁴ Yahuda wawa i Zakob, Zakob wawa i Izak, Izak wawa i Abraham, Abraham wawa i Tara, Tara wawa i Nakor, ³⁵ Nakor wawa i Serok, Serok wawa i Ragu, Ragu wawa i Falek, Falek wawa i Eber, Eber wawa i Sala, ³⁶ Sala wawa i Kaynam, Kaynam wawa i Arfadzad, Arfadzad wawa i Sem, Sem wawa i Nuhu, Nuhu wawa i Lamek, ³⁷ Lamek wawa i Matosalem, Matosalem wawa i Henok, Henok wawa i Iyaret, Iyaret wawa i Maleleyel, Maleleyel wawa i Kaynam. ³⁸ Kaynam Wawa i Enos, Enos wawa i Set, Set wawa i Adam, Adam nenɣeye na, Wawa i Mbəlom.

4

A say a Fakalaw masəpete na Yesu Mata 4.1-11; Markus 1.12-13

¹ Ma dəba eye Məsəfəre Tsədanɲa a rahay a bo i Yesu na, a ye abəra ka təv i magayam i Yurdum niye. Tsa na, Məsəfəre Tsədanɲa eye a ye ha a makulkwandah. ² Mə dəma na, Yesu kə ndza məhəne kuro kuro fad, Fakalaw a say masəpete na. Ma məndze niye na, Yesu kə nda wu mənday kwa tsekweɲ bay tebiye. Ka mandəve i məhəne niye hay na, may a wur faya tuk.

³ Tsa na, Fakalaw a yaw ka təv ɲgay, a gwaday: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom na, gwaday a kwar nakay mâ təraka wu mənday.»

⁴ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na: “Ndo zezeŋ ma ndziye na, ta wu mənday dekdek bay.*”»

⁵ Fakalaw a ye ha ka gər i gəma. Kwayanŋa a bəzay ha bəy i məndzibəra tebiye. ⁶ A bəzay ha na, a gwaday: «Na vələkeye a nəkar hərwi gədaŋ ta zlele neheye ma bəy i dala neheye tebiye mavəla eye a neŋ. Na sliye faya məvəle kwa a way andza nakə a seŋ aye. ⁷ Tadə ka dəkweŋ gurmets na, na vələkeye ha tebiye a nəkar.»

⁸ Yesu a mbəday faya: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Dəslay ha gər a Bəy Maduweŋ yak Mbəlom, ada ka geye məsler na, a neŋgeye nəte ŋgweŋ.†”»

⁹ Fakalaw a ye ha a gəma i Zerozelem, ka gər i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə ndisl a dəma na, a gwaday a Yesu: «Tadə kə ge nəkar Wawa i Mbəlom sa na, kal ha bo abəra ka gər i gay nakay ka dala. ¹⁰ Hərwi mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Mbəlom ma gwadateye a gawla ŋgay hay na, tâ dzəna kar, tâ tsəpa kar. ¹¹ Tâ kəndawa kar, hərwi ada sik yak mâ ndzay a kwar bay.‡”»

¹² Yesu a mbəday faya a gwaday: «Mawatsa eye mə bazlam i Mbəlom na, a gwad: “Kâ dza ha Bəy Maduweŋ yak Mbəlom bay.§”»

¹³ Fakalaw a ndəv ha wewer ŋgay tebiye hərwi masəpete Yesu. Ma dəba eye na, a ye ŋgway abəra ka təv i Yesu hus a pat mekeleŋ eye.

* **4:4** Bazlam mapala eye masulo eye 8.3. † **4:8** Bazlam mapala eye masulo eye 6.13. ‡ **4:11** Dəmes hay 91.11-12. § **4:12** Bazlam mapala eye masulo eye 6.16.

*Yesu a ge mäsler ma Galile**Mata 4.12-17; Markus 1.14-15*

¹⁴ Ma dāba eye na, Yesu a mbāda gār a Galile. A ye na, neŋgeye maraha eye ta gədan̄ i Məsəfəre i Mbəlom. Mə dāma na, məzele ŋgay a dā zləm a gəma hay tebiye. ¹⁵ A tətikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay mə gay i maɖuwule me. Ndo hay tebiye ta zambadaway.

*Ndo i gəma i Nazaret hay ta kərah Yesu**Mata 13.53-58; Markus 6.1-6*

¹⁶ Ma dāba eye Yesu a lətse, a ye a gəma i Nazaret. Nazaret na, gəma nakə a gəl mə dāma aye. Pat i mazəzukw bo na, a lətse a ye a gay i maɖuwule me andza nakə a gawa ha aye. Mə dāma na, a lətse hərwi mədzenge bazlam i Mbəlom. ¹⁷ Tsa na, ti ye naha tə zlayaw dərewel i Ezay ndo məde ha bazlam i Mbəlom, tə vəlay. Tsa na, a pəla ha dərewel niye. A pəla ha na, a huta təv nakə mawatsa eye, a gwad: ¹⁸ «Məsəfəre i Bəy Maduwej ka gər ga.

A zla ga, a sləra ga ahaya na, hərwi məzlatayaw Labara Ngwalak eye a ndo i mətawak hay.

A sləra ga ahaya na, hərwi mədatay labara i mətəme a ndo i dan̄gay hay.

A sləra ga ahaya hərwi mahəndəkətay na dərə a guluf hay.

A sləra ga ahaya na, mətəme tay ha, ndo neheye faya ta gateye dərətsətseh aye.

¹⁹ Məde ha məve nakə Mbəlom ma gateye ŋgwalak ŋgay a ndo hay aye na, kə ndislew.*»

* **4:19** Ezay 61.1-2.

²⁰ Yesu a ndəv ha mədzenge andza niye na, a pada na dərewel niye. A may ha a ndo mäge məsler i gay i maduwule me niye. Tsa na, a ye a ndza ngway. Ndo niye hay tebiye mə gay i maduwule me aye na, ta zəba ka Yesu.

²¹ Tsa na, Yesu a dazlay mətšikatay, a gwadatay: «Nəkurom neheye faya ka pumay zləm a wu nakə faya na tsikakumeye na, wu nakə na dzanğa mə Derewel i Mbəlom aye na, ɓa kə ge bo bəgom tsiy.»

²² Ndo niye hay tebiye tə tsik faya, tə gwad: «Ndo nakay na, lele.» Ada Bazlam i Yesu niye a tsikatay aye na, bazlam niye ngwalak eye a gatay hərɓaɓəkka. Tə gwad: «Neŋgeye na, wawa i Yusufa na gwad bəda?»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ta dedek, nəkurom ka tsikumeneye bazlam i dzeke nakay anan aye. Ka gwedumeneye: “Nəkar ndo mətəme ha ndo, təma ha bo yak aye tey.” Nəmaa tsəne wu neheye ka ge ma Kafernahum aye. Anəke na, ge ma gəma yak andza neheye ka ge ma Kafernahum aye dərma.»

²⁴ Tsa na, a gwadatay sa: «Sərum ha ndo məde ha bazlam i Mbəlom na, kwa nəte ta təma na ma gəma ngay nakə tə wa na mə dəma aye bay. ²⁵ Sa tsa na, sərum ha ahəl i Eliya ndo i maslan i Mbəlom na, madakway i ngwas hay haladzay ma Israyel. Ahəl niye na, yam kə pa bay məve mahkar ta kiye məkwa. Mandərzlan bagwar eye a ge ka dala niye tebiye. ²⁶ Madakway i ngwas hay andaya ma Israyel, ane tuk na, Mbəlom kə slər Eliya a gay i madakway i ngwas hay kwa nəte bay tebiye. Ane tuk na, Mbəlom a slər Eliya na, a gay i madakway i ngwas wuray a ndzawa ka dala i Səripta ma gəma

i Sidon.† 27 Ahəl i Elize ndo mæde ha bazlam i Mbəlom na, ndo madəgwada eye hay haladzay ka dala i Israyel. Mbəlom kə mbəl tay ha ndo niye madəgwada eye hay kwa nəte bay, a mbəl ha na, Namaŋ ndo i gəma i Siri.‡»

28 Ndo niye hay tebiye mə gay i mađuwule me aye tə tsəne bazlam ŋgay niye na, a ndalatay haladzay. 29 Tsa na, tə lətse, tə pay həlay a Yesu. Ti ye ahaya abəra ma wuzlahgəma, ti ye ha a gər i mahəmba i Nazaret. Gəma i Nazaret ma geye na, ka mahəmba eye niye. Tə tsal ha a dəma na, hərwi madzəgəda ahaya a zavay. 30 Ane tuk na, Yesu a ye mə walaŋ tay tsərid tsərid a ye ŋgway.

Yesu a mbəl ha ndo nakə məsəfəre lele bay mə bo aye

Markus 1.21-28

31 Ma dəba eye na, Yesu a lətse a ye a Kafernahum. Kafernahum na, wuzlahgəma i Galile. Pat i mazəzukw bo na, pat pat a tətikawatay a ndo hay. 32 Ndo hay tə tsəne matətike ŋgay niye na, a gatay hərbaəəkka. Hərwi matətike ŋgay nakə a tətikatay aye ta məzlaə eye.

33 Azlakwa bay mə gay i mađuwule me niye na, ndoweje andaya gər a vuway. A wuda ta gədaŋ kələrri, a gwad: 34 «Nəkar Yesu ndo i Nazaret, me y yak ka nəmay na, me y? Ka yaw na, mata dze may ha daw? Nəkar way na, na sər ha lele: Nəkar na, ndo nakə tsədaŋŋa Mbəlom a sləraw aye!»

35 Tsa na, Yesu a gay me, a gwaday: «Ndza dikdik! Dara abəra mə bo i ndo nakay!»

† 4:26 1 Bəy hay 17.8-16. ‡ 4:27 2 Bəy hay 5.1-14.

Tsa na, fakalaw a kal ha ndo niye kame i ndo niye hay ɓarra. Tsa na, a ndohwaw abɛra mɛ bo i ndo niye. Kɛ gay wuray a ndo niye kwa tsekwen bay. ³⁶ Ka tɔv niye na, a gatay a ndo hay daɓɓak daɓɓak, hɛrɓaɓɓakka. Tɛ gwad mɛ walaŋ tay: «Eh! Eh! Nakay na, bazlam waray! Nakay i ŋgay na, ndo waray a tsik me ta mɛzlaɓ eye! A gatay me ta gɛdaŋ a mɛsɛfɛre lele bay eye hay na, tɛ gɛsay me ada tɛ ndohwaw abɛra mɛ bo ndo nakay aye!»

³⁷ Labara i Yesu a da a zlam ma gɛma niye tebiye.

Yesu a mbɛl tay ha ndo hay abɛra ma dɛvats tay hay wal wal

Mata 8.14-17; Markus 1.29-34

³⁸ Ma dɛba eye na, Yesu a yaw abɛra mɛ gay i maɗuwule me niye. A hɛl bo a ye a gay i Simoŋ. A ye naha na, mese i Simoŋ lele bay. Maraɓaraɓ a gay haladzay. Tsa na, tɛ gwadɛy a Yesu: «Maraɓaraɓ a gay a mese i Simoŋ, dzɛna na tey!» ³⁹ Yesu a lɛtse, a ye ka tɔv ŋgay. A ye naha na, a guduk faya. A ŋgɛrɛz ka maraɓaraɓ niye ta gɛdaŋ. Tsa na, maraɓaraɓ niye a ndala abɛra ka ŋgwas niye. Kwayaŋŋa a gatay mbɛlok.

⁴⁰ Ma dɛba eye pat a dɛɗ na, ndo hay tɛ hɛlayaw ndo neheye dɛvats mɛ bo tay tebiye a Yesu. Kwa slala i dɛvats waray waray na, tɛ hɛlayaw a Yesu. Yesu a pa fataya hɛlay nɛte nɛte tay eye. A mbɛl tay ha abɛra ma dɛvats tay niye hay. ⁴¹ A hɛhar fakalaw hay abɛra mɛ bo i ndo hay haladzay dɛrmak. Fakalaw niye hay ta wuda, tɛ gwadɛy: «Nɛkar na, Wawa i Mbɛlom!»

Ane tuk, na, Yesu a ɲɔrɔz fataya. A gwadɔtay: «Kâ tsikum me bay.» Hərwi nəteye na, tə sər ha Yesu na, Kəriste.

Yesu a da ha bazlam i Mbəlom mə gay i maɟuwule me

Markus 1.35-39

⁴² Dəre a tsada kwayanɲa na, Yesu a lətse a ndohwaw, a yaw abəra mə gay. A ye dərəɲ abəra ma wuzlahgəma. A ye a təv nakə ndəray andaya mə dəma bay aye. Ndo hay haladzay ta zəba dərə na, ta ɲgatay a Yesu bay. Tsa na, ta pəla na. Tə huta na Yesu na, a satay Yesu mâ ye fataya abəra bay, mâ ndza ta nəteye huya.

⁴³ Ane tuk na, Yesu a gwadɔtay: «Na diye a gəma mekeleɲ eye hay, na ta dɔtay ha Labara Nɲwalak eye i Bəy i Mbəlom dərma. Mbəlom a sləra ga ahaya na, hərwiye.»

⁴⁴ Tsa na, a lətse, a ye a dawa ha bazlam i Mbəlom mə gay i maɟuwule me neheye ka dala i Yahuda aye.

5

Makurre i gawla i Yesu hay

Mata 4.18-22; Markus 1.16-20

¹ Pat wuray na, Yesu a ye ka me i dəlov i Genesaret. A ye na, a lətse ka me i dəlov i Genesaret niye. Ka təv eye niye na, ndo hay haladzay faya ta lawariye na hərwi mətsəne bazlam i Mbəlom.

² Yesu a ɲgatay a kwalalaɲ i yam hay sulo ka dɔkal. Ndo məgəse kələf hay tə mbəzlaw abəra mə dəma, faya ta bariye gadaɲ tay hay. ³ Tsa na, Yesu a ye, a tsal a kwalalaɲ i yam neɲged. Kwalalaɲ i yam niye na, i Simoɲ. Tsa na, a gay amboh a Simoɲ,

a gwad̄ay: «Amboh, h̄andz̄ad̄ ga ha tsekwen̄ a b̄era ka d̄akal.» Simon̄ a ge ha andza niye. Yesu a ndza a kwalalan̄ i yam niye na, a pa bo ka mat̄atikatay bazlam i Mb̄elom a ndo niye hay.

⁴ A nd̄av ha mat̄atikatay a ndo hay na, a gwad̄ay a Simon̄: «H̄andz̄ad̄ ha kwalalan̄ i yam d̄aren̄, a t̄av nak̄a s̄iduk̄ aye, a wuzlah i d̄alov. Ka ye ha na, n̄ekar ta ndo m̄apaka b̄azay yak hay kalum gad̄an̄ kurom hay a yam h̄arwi m̄aḡase k̄alef.»

⁵ Simon̄ a mb̄eday faya, a gwad̄ay: «Ŋgalaka, n̄emaa ye ḡer haladzay ta h̄avad̄ h̄arwi m̄aḡase k̄alef ada kwa n̄ete n̄emaa ḡes bay. Aya ane n̄ekar ka tsiken̄, n̄a ge sa na, na kaliye gad̄an̄ hay a yam.»

⁶ Tsa na, t̄a kal gad̄an̄ tay niye hay a yam. T̄a kal a d̄ama na, k̄alef hay ti ye a gad̄an̄ tay niye hay haladzay. Gad̄an̄ tay niye hay a dazlay a man̄ḡazlehe nd̄arts̄etse h̄arwi k̄alef k̄a rah a d̄ama ka zal naha. ⁷ Tsa na, t̄a gatay naha wiyaw a mandala tay neheye m̄a kwalalan̄ i yam nen̄ged̄ aye h̄arwi ada t̄a yaw t̄a dz̄ana tay tey. Mandala tay niye hay ti yaw. T̄a vaha ahaya gad̄an̄ niye hay ab̄era ma yam. T̄a rah ha, kwalalan̄ i yam niye hay sulo aye t̄a k̄alef. Kwalalan̄ i yam niye hay ta s̄ar mas̄eleme a hud̄ i yam h̄arwi maraha eye hay haladzay.

⁸ Simon̄ Piyer a ŋgatay andza niye na, a ye a d̄akway gurmets a huvo a Yesu. A gwad̄ay: «Do wu yak ab̄era ka t̄av ga B̄ay Maduwen̄, h̄arwi nen̄ na, ndo i mezeleme!»

⁹ Simon̄ a dz̄adzar haladzay. Ndo niye hay n̄eteye dziye ta dz̄adzar andza Simon̄ d̄ermak. Ta dz̄adzar na, h̄arwi k̄alef niye t̄a ḡes haladzay aye. ¹⁰ Andza niye, ndo m̄apay b̄azay a Simon̄, ta

dzədzar dərmak. Ndo neheye tə paway bəzay a Simonə aye na, Yakuba ta Yuhana wawa i Dzebede hay.

Ane tuk na, Yesu a gwadəay a Simonə: «Kâ dzədzar bay. Nəkar na, ka ta həlaweyə ndo hay ka təv ga.»

¹¹ Tsa na, tə ma tay ahaya kwalalaŋ i yam tay hay ka dəkəl. Tə gər ha wu tay niye hay tebiye tə pay bəzay a Yesu.

Yesu a mbəl tay ha ndo i dəvats hay ada a pəsətay ha mezeleme

Mata 8.1-4; Markus 1.40-45

¹² Pat wuray na, Yesu a ye a wuzlahgəma wuray. Ahəl nakə neŋgeye mə dəma aye na, paf ndo wuray madəgwada eye a ye naha. A ŋgatay a Yesu na, a kal ha bo kame ŋgay. Dəbuz da'ar ka dala, a gay amboh a Yesu, a gwadəay: «Ŋgalaka, tadə kə saka na, ka sliye faya matəre ga ha tsədəŋŋa.»

¹³ Yesu a tsəne andza niye na, a nduđa ha həlay ŋgay, a lamay. Tsa na, a gwadəay: «A seŋ na, tərə tsədəŋŋa!» Kwayaŋŋa dəvats i madəgwede a ndala abəra ka ndo niye.

¹⁴ Yesu a gwadəay: «Tsəne lele: Kâ tsik wu nakay a ndəray bay. Ane tuk na, do ta bəzay ha bo a ndo məvələway wu a Mbəlom ada vəl wu nakə Musa a tsik aye hərwi mədatay ha a ndo hay tebiye na, ka tərə tsədəŋŋa.»

¹⁵ Kwa andza niye bəbay na, labara i Yesu a da a zləm haladzay. Ndo hay haladzay tə hayawa gər ka təv ŋgay hərwi məpay zləm a bazlam ŋgay. Siye hay ti yawa ka təv ŋgay hərwi ada mâ mbəl tay ha abəra ma dəvats tay hay.

¹⁶ Ane tuk na, Yesu na, a yawa a tɔv neheye dɔrenj aye. A yawa a dɔma mata dɔwule me.

Yesu a mbɔl ha ndo matɔra eye

Mata 9.1-8; Markus 2.1-12

¹⁷ Pat wuray na, Yesu faya ma tɔtikateye a ndo hay. Farisa hay ta ndo mɔdzanɔgawa bazlam i Mbɔlom mapala eye, nɔteye andaya dɔrmak. Ti yaw na, ma gɔma neheye ka dala i Galile aye tebiye, ma Zerozelem ada abɔra ma Yahuda. Yesu a mbɔlawa tay ha ndo i dɔvats hay ta gɔdanj i Bɔy Maduwej Mbɔlom.

¹⁸ Ahɔl nakɔ Yesu faya ma tɔtikateye a ndo hay aye na, ndo hay, tɔ zlay naha ndo wuray matɔra eye madzawa eye ka slɔlah. Ta pɔla tsɔved mede ha mɔpe kame i Yesu. ¹⁹ Ane tuk na, ta huta tsɔved mede mɔfɔlɔkwa ha a gay bay, hɔrwi ndo hay haladzay ka tsɔved. Tsa na, tɔ tsal ka gɔr i gay niye. Tɔ slɔl bɔd dɔgerger tɔ Yesu. Tɔ mbɔzla ha ndo niye ta slɔlah eye dzay tɔ walanj i ndo niye hay kame i Yesu. ²⁰ Yesu a nɔgatay a mɔdzal gɔr i ndo niye hay na, a gwadɔy a ndo matɔra eye niye: «Dzam ga, na pɔsaka ha mezeleme yak hay.»

²¹ Ndo mɔdzanɔgawa bazlam i Mbɔlom mapala eye ta Farisa hay tɔ tsɔne bazlam i Yesu niye na, tɔ tsik mɔ walanj tay, tɔ gwad: «Nakay na, ndo waray i nɔgay a tsalay ka gɔr a Mbɔlom aye! Way nakɔ dɔ mɔpɔsay ha mezeleme a ndo na, way. Maa sla mɔpɔsay ha mezeleme a ndo na, Mbɔlom nɔte nɔgwenj bɔna, way?»

²² Tsa na, Yesu a sɔr wu nakɔ tɔ dzala mɔ gɔr tay aye, a gwadɔtay: «Ka dzalum andza niye mɔ gɔr kurom na, hɔrwi mey? ²³ Maa da me mɔgwede:

“Mezeleme yak kə pəsa” na, waray, kəgəbay “Lətse, do” na, maa da me mə dəma na, waray? ²⁴ A seŋ na, sərūm ha neŋ Wawa i Ndo na, gədaŋ ga andaya məpəsatay ha mezeleme a ndo hay ka məndzibəra.»

Tsa na, a gwadāy a ndo matəra eye: «Faya na gwadakeye, lətse, zla sləlah yak do a mətəgay!»

²⁵ Kwayaŋŋa ndo niye a lətse hurum kame i ndo niye hay tebiye. A zla sləlah ŋgay niye tə zla ahaya. A ye kame i ndo niye hay duwak duwak tə mazambaday a Mbəlom. A ye a mətəgay.

²⁶ Ndo niye hay mbərzəzza aye tə ŋgatay andza niye na, a gatay hərbəbəkka. Ta zambaday a Mbəlom. Tə dzədzar haladzay ada tə gwad: «Bəgom na, ka ŋgatakway a wu məge masuwayaŋ eye!»

Yesu a zalay a Levi

Mata 9.9-13; Markus 2.13-17

²⁷ Ma dəba eye na, Yesu a lətse a yaw abəra mə gay niye. Yesu faya ma diye na, a ŋgatay a ndo matsekele dzaŋgal mandza eye ka təv i məsler ŋgay. Ndo niye na, tə zalay Levi. Yesu a gwadāy: «Dara, peŋ bəzay!» ²⁸ Tsa na, Levi a lətse, a gər ha wu ŋgay hay tebiye, a pay bəzay a Yesu.

²⁹ Ma dəba eye ti ye a gay i Levi. Ti ye naha na, Levi a datay wu mənday. Tə nda wu mənday niye na, nəteye haladzay tə ndo matsekele dzaŋgal ha ada tə siye i ndo hay haladzay.

³⁰ Farisa hay ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ŋgatay a Yesu faya ma ndiye daf ta ndo i mezeleme hay na, tə tsik faya wu nakə lelebay aye. Tə gwadāy a gawla i Yesu hay: «Ka

ndayum wu mǎnday ada ka sum wu ka tǎv manǎte eye ta ndo matsekele dzanjal hay ada ta ndo i mezeleme hay na, hǎrwi mey?»

³¹ Yesu a tsǎne bazlam tay niye na, a mbǎdatay faya, a gwǎdatay: «Ndo neheye wuray a gatay bay nǎteye zayzay aye na, ta pǎliye ndo i sidem bay. Mata pǎle ndo i sidem na, ndo neheye dǎvats eye hay aye. ³² Na yaw mǎzalatay a ndo neheye tǎ gwǎday a gǎr nǎteye ŋgwalak eye hay aye bay, ane tuk na, mǎzalatay a ndo i mezeleme hay dǎh, hǎrwi ada tǎ mbǎda ha mede tay.»

*Wu wedeye ta wu guram eye
Mata 9.14-17; Markus 2.18-22*

³³ Ta tsǎtsah ka Yesu, tǎ gwǎday: «Gawla i Yuhana ta gawla i Farisa hay tǎ gawa daliyam ada ta dǎwulawa. Ane tuk na, gawla yak hay i tay tǎ ndayawa wu mǎnday ada tǎ sawa wu mǎse na, kǎkay?»

³⁴ Yesu a mbǎdatay faya: «Ka dzalum na, nǎteye na, ta giye daliyam dǎw? Ta giye bay hǎrwi nǎteye na, andza mǎ magurlom i mǎzle dahǎlay. Ahǎl nakǎ zal i dahǎlay ka tǎv tay mba aye na, ndo neheye mazala eye a magurlom i mǎzle dahǎlay na, ta giye daliyam bay. ³⁵ Ane tuk na, pat eye ma slaweye na, ta gǎsiye fataya abǎra zal i dahǎlay niye. Pat eye niye na, ta giye daliyam tuk.»

³⁶ Yesu a tsikatay dzeke nakay sa. A gwǎdatay: «Dada ndǎray ma dǎsiye peteked wedeye mǎtepe ka peteked guram eye bay. Hǎrwi tadǎ ta tapa peteked wedeye ka guram eye na, peteked wedeye ma ŋgǎrdiye ha peteked guram eye niye. Ta nasiye ha peteked wedeye. Peteked wedeye ta guram eye

ta diye ka bo bay. ³⁷ Sa na, ndo ma mbədiye guzom lelem eye a gwezem i həzlay guram eye bay na, ka sərūm təbədew? Hərwi ta mbəda a dəma na, guzom niye lelem eye kə kwasa na, həzlay guram eye ma ndohwiye. Guzom dərmaḱ səktiḱ ma mbədiye ka dala ada gwezem ma nasiye. ³⁸ Ane tuk na, guzom lelem eye ta mbədiye na, a gwezem i həzlay wədəye dərmaḱ. ³⁹ Sərūm ha ndo kə sa guzom makwasa eye na, ma dəba eye na, ma siye lelem eye sa bay. Hərwi tə gwad: “Guzom makwasa eye na, lele.”»

6

*Yesu na, a ləvay gər a pat i mazəzukw bo
Mata 12.1-8; Markus 2.23-28*

¹ Pat i mazəzukw bo na, Yesu ta gawla ŋgay hay ti ye ta guvah wuray. Ma guvah eye niye tə ge a dəma na, wuye andaya tə zalay bəle. Gawla i Yesu hay tə həb wu niye. Ta gugwah na wu niye ada tə nda.

² Siye i Farisa hay ta ŋgatatay. Tsa na, tə gwadatay: «Ka gum wu nakə bazlam i Mbəlom mapala eye a ge faya me pat i mazəzukw bo aye na, hərwi mey?»

³ Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Dada ka dzaŋgum wu nakə Davit a ge ahəl niye aye təbədew?»^{*} May a wur faya ta ndo ŋgay hay. ⁴ Tsa na, a ye, a fələkwa a madzawadzawa i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha, a zla makwala nakə tə vələy a Mbəlom aye. A nda. A vələtay a ndo ŋgay hay dərmaḱ, tə nda. Bazlam i Mbəlom mapala eye

^{*} **6:3** 1 Samuyel 21.2-7.

a vəl tsəved ka mənde na, a ndo məvələway wu a Mbəlom dəkdek bədaw?»

⁵ Yesu a gwadətay sa: «Maa ləvay gər a pat i mazəzukw bo na, Wawa i Ndo.»

*Yesu a mbəl ha ndo wuray maməta həlay eye
Mata 12.9-14; Markus 3.1-6*

⁶ Pat eye andaya pat i mazəzukw bo na, Yesu a ye a gay i mađuwule me. A ye naha a pa bo ka matətikatay a ndo hay. Mə dāma na, ndoweye andaya həlay i mənday ŋgay maməta eye. ⁷ Mə gay i mađuwule me niye na, ndo mədzangawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay nəteye andaya. Faya ta zəbiye ka Yesu. Tə dzala mə gər tay, tə gwad: «Zəbakwa faya lele, ŋgatay ma mbəliye ha ndo nakay maməta həlay eye pat i mazəzukw bo dāw?» Tə tsik andza niye na, hərwi məhəle faya bəra suwat.

⁸ Ane tuk na, Yesu a sər ha mədzal gər tay. A gwaday a ndo niye həlay ŋgay maməta eye: «Lətse, do, lətse ka niye, kame i ndo hay tebiye.» Ndo niye a lətse ka niye.

⁹ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Na tsətsahiye fakuma: Bazlam kway mapala eye a vəl tsəved məge na, mey? A gwad: Gum ŋgwalak pat i mazəzukw bo tsukuđu, gum na, sewed dāw? Məmbəle ha ndo pat i mazəzukw bo tsukuđu mægər ha mâ mət dāw?» Ane tuk na, ta mbədāy faya bay.

¹⁰ Yesu a zəba fataya. Tsa na, a gwaday a ndo niye həlay maməta eye «Ndudā ha həlay yak.»

A ndudā ha na, həlay ŋgay a mbəl a təra lele suwud suwud.

¹¹ Tsa na, a ndalatay a ndo mædzanḡawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay. Tə tsik ma walaḡ tay ta hutije tsəved ka məkəde Yesu na, kəkay.

Yesu a pala ndo i maslaḡ ḡgay hay
Mata 10.1-4; Markus 3.13-19

¹² Ahəl niye Yesu a ye, a tsal a tsaholok hərwi maḡuwule me. A ndza ma tsaholok niye huyup ka maḡuwulay naha me a Mbəlom.

¹³ Dəre a tsada na, a zalatay a gawla ḡgay hay ka təv ḡgay. Ti ye naha. Tsa na, a pala mə walaḡ tay niye ndo kuro ḡar eye sulo. A zalatay ndo i maslaḡ hay.

¹⁴ Nətəye na: Simonḡ nakə a pa faya məzele Piyer aye, ta malamar ḡgay Aḡdərə, Yakuba ta Yuhana, Filip ta Bartelemi, ¹⁵ Mata ta Tomas, Yakuba wawa i Alfe, Simonḡ ndo məḡe vərəm hərwi dala ḡgay, ¹⁶ Yuda wawa i Yakuba, Yudas Iskariyot ndo məḡe ḡaf ka Yesu.

Yesu ta ndo hay haladzay
Mata 4.23-25

¹⁷ Yesu ta gawla ḡgay niye hay, tə mbəzlaw abəra ma tsaholok niye. Ti yaw tə ndza ka təv eye andaya barbara eye fatata. Gawla ḡgay hay ka təv eye niye haladzay. Ndo hay haladzay mbərzəzza andaya ka təv eye niye dərmaḡ. Ndo niye hay na, ti yaw abəra kwa ma Zerozelem ka dala i Yahuda ada mə Tir ta Sidonḡ ḡama neheye tə mbay naha a bəlay aye.

¹⁸ Ndo niye hay ti yaw ka təv ḡgay na, mata pay zləm a bazlam ḡgay ada hərwi m̄a mbəl tay ha abəra ma ḡəvats tay hay wal wal. Ndo neheye məsəfəre lele bay eye hay mə bo tay aye na, kə mbəl

tay hay. ¹⁹ Kwa way a pəla tsəved məlamay nets tsa hərwi gədan̄ a yaw abəra mə bo ŋgay. Ndo neheye ta lamay aye na, a mbəl tay ha tebiye.

Ngama ta marava

Mata 5.1-12

- ²⁰ Yesu a zəba ka gawla ŋgay hay na, a gwadətay:
«A nəkurom ndo i mətawak hay, ŋgwasum
hərwi Bəy i Mbəlom na, i kurom.
- ²¹ A nəkurom neheye may a wur fakuma anəke
aye, ŋgwasum
hərwi Mbəlom ma vəlakumeye wu nakə a
sakum aye.
A nəkurom neheye faya ka tuwumeye anəke aye,
ŋgwasum
hərwi ka ta ŋgwasumeye.
- ²² Nəkurom neheye ndo hay faya ta gakum eye
dəretsətseh aye,
kwa ta kal kurom ha,
kwa ta tsadəkum,
kwa ta tsik fakuma wu nakə lelebay eye hərwi
nakə ka dzalum ha Wawa i Ndo aye na,
ŋgwasum.
- ²³ Aza pat nakə wu neheye ta ndzakum a gər aye
na,
mbərzlum tə mən̄gwese eye
hərwi Mbəlom ma ta vəlakumeye magogoy
kurom bagwar eye mə mbəlom.
Aya ane, sərūm ha na, bəba tətə tay hay tə gatay
a ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay na,
andza niye.
- ²⁴ A nəkurom ndo i zlele hay, dəretsətseh ka gər
kurom
hərwi ɓa ka hutum magogoy kurom tsiy.

25 A năkurom neheye hawa i wu a gakum bay aye wu kurom andaya anăke haladzay aye, dăretsătseh ka găr kurom hărwi may ma ta wuriye fakuma.

A năkurom neheye faya ka ŋgwasumeye anăke aye, dăretsătseh ka găr kurom hărwi ka ta ndzumeye ta mădzal găr aye ada ka tuwumeye.

26 A năkurom neheye ndo hay tă gwad fakuma năkurom ŋgwalak i ndo hay aye, dăretsătseh ka găr kurom.

Hărwi băba tăte tay hay tă gwadăwa ka ndo neheye tă gwad năteye ndo măde ha bazlam i Mbălom aye ta săpatawa ndo hay ahəl niye na, andza niye.»

*Wuđum ndo măne dăre kurom hay
Mata 5.38-48, 7.12*

27 «Ane tuk na, na tsikakumeye a năkurom neheye faya ka pumeneye zlăm aye: Wuđum ndo măne dăre kurom hay. Gumatay ŋgwalak a ndo neheye tă nakum dăre aye. 28 Pum ŋgama ka ndo neheye faya ta vălakumeye mezeleme aye. Duwulumay me a Mbălom hărwi ndo neheye faya ta gakumeye dăretsătseh aye.

29 «Tadă ndoweye kă faka ka maholom na, mbăday ha maholom i diye nenjed. Ndowneye ka buwa faka abăra kălămedze yak na, găr ha măt zla na faya măkelkabo yak i hud aye.

30 «Ndo ka tsătseh fakaya wu na, vălăy ada tadă ndoweye kă zla faka abăra wu yak na, kăt tsătseh faya bay.

³¹ «Ka gwadum ndo hay tâ gakum ngwalak na, gumatay ngwalak a ndo hay dærmak.

³² «Kâ wudum ndo neheye ta wudâ kurom aye dekdek bay. Tadê ka wudum ndo neheye ta wudâ kurom aye dekdek na, ka dzalum na, ka hutumeye merêbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay ta wudâ ndo neheye ta wudâ tay ha aye dærmak!

³³ Ada tadê ka gumatay ngwalak a ndo neheye faya ta gakumeye ngwalak aye dekdek na, ka dzalum na, ka hutumeye merêbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay na, tæ ge andza niye.

³⁴ «Tadê ka vælumateye wu a ndo neheye ka særum ha næteye ta sliye mæmakum ha aye na, ka dzalum na, ka hutumeye merêbe kurom daw? Kwa ndo i mezeleme hay tæ vælawa wu na, a ndo i mezeleme hay andza næteye hærwi ada tâ matay ha andza nakæ tæ vælatay aye! ³⁵ Duh bay, wudum ndo mæne dære kurom hay! Gumatay ngwalak. Ka vælumatay wu na, kâ gwadum tâ makum ha a dæma bay. Mbælom ma ta vælakumeye a dæma magogoy kurom na, haladzay. Nækurom ka ta tærumeye wawa i Mbælom Fetek. Hærwi neŋgeye na, a wudâ ndo i hæzay hay ta ndo i sewed hay dærmak. ³⁶ Tærum ndo mæge ngwalak hay andza Bæba kurom Mbælom, neŋgeye ndo i ngwalak.

Kâ gumatay sariya a ndo hay bay

Mata 7.1-5

³⁷ «Kâ gum sariya ka ndo bay. Mbælom dærmak ma gakumeye sariya bay. Kâ rawum me ka ndo hay bay. Mbælom bæbay ma rawiye fakuma me bay. Pæsumatay ha mænese a ndo hay, Mbælom dærmak ma pæsakumeye ha mænese kurom.

³⁸ «Vəlumətatay wu a ndo hay, Mbəlom dərmak ma vəlakumeye. Mbəlom ma vəlakumeye na, ma rahakumeye ha lele. Ma dzədzakakumeye ha a gwezem kurom hay na, madzədzeke madzədzeke. Mbəlom ma ləvakumeye wu tə wu nakə ka ləvawumatay ha wu a ndo hay aye dərmak.»

³⁹ Yesu a tsikatay ta dzeke mekeleŋ eye sa, a gwadatay: «Guluf ma sliye məgəsay həlay a guluf neŋged dəw? Nəteye salamay tay eye ta dədiye a bəf. ⁴⁰ Ndo nakə faya ma tətikiye wu aye na, ma ziye ndo matətikay wu bay. Ane tuk na, ndo nakə faya ta tətikay wu kə sər tsiy na, ma təriye andza ndo matətikay wu.»

⁴¹ A gwadatay sa: «Nəkar na, ka ŋgatay a tsakwal mə dəre i malamar yak. Ane tuk na, mayako nakə mə dəre yak aye ka ŋgatay bay na, hərwi mey? ⁴² Kəkay, ka sliye məgwede: “Malamar ga, ehey nā zlaka ahaya tsakwal abəra mə dəre yak” na, dūh i yak aye mayako gələwəwə ka ŋgatay bay na, kəkay? Nəkar ndo i bəbək, lah faya məzle ahaya mayako abəra mə dəre yak təday ada ka ŋgateye a dəre kwetseh kwetseh. Ka zlaya ahaya tsakwal abəra mə dəre i malamar yak tuk.»

Dərizl i gərdaf ta hohway ŋgay eye hay

Mata 7.16-20, 12.33-35

⁴³ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, dərizl i gərdaf lele eye na, ma wiye hohway i dərizl i gərdaf nakə lele bay aye bay, andza niye dərizl i gərdaf lele bay eye ma wiye hohway i gərdaf nakə lele eye bay aye. ⁴⁴ Ka sərakwa ka bo abəra dərizl i gərdaf hay ta hohway tay hay. Ka slumeye faya maŋgəle hohway i gurov abəra ka wuradak bay ada ka

slumeye manğəle hohway i təroz abəra ka dzəgew bay. ⁴⁵ Sərum ha na, ndo nakə ɲgwalak eye na, ma giye wu ɲgwalak eye hay hərwi mə dərev ɲgay na, wu neheye ɲgwalak eye dərmak. Ndo nakə sewed eye na, ma giye wu neheye sewed eye hərwi dərev ɲgay maraha eye tə wu neheye sewed eye. Hərwi kwa way a ndohwa ahaya na, wu nakə maraha eye mə dərev ɲgay aye.»

Gay hay sulo
Mata 7.24-27

⁴⁶ Yesu a gwadətay sa: «Ka zalumenɲ a neɲ “Bəy Maduwenɲ, Bəy Maduwenɲ” na, hərwi mey? Ada wal faya ka gumeye wu nakə na tsikakum aye bay sa tuk na, kəkay? ⁴⁷ Tsənum, na dəkumeye ha ndo nakə a peɲ bəzay ta dedik aye. Neɲgeye na, a pay zləm a bazlam ga lele. Kə pay zləm na, a ge ha məsler tə bazlam nakə a tsəne aye. ⁴⁸ Neɲgeye a ndzəkit bo na, ta ndo nakə a say madəzle gay aye. A dazlay na, a la na mədok i gay siduk lele. A ndəv ha məle na, a dəzla ahaya mədok i gay ɲgay niye ma bəd tə kwar lele. Tsa na, a ɲgar na gay niye tuk. Yam a pa na, mazaw a yaw ɲgəf ka gay ɲgay niye na, dāda a mba faya mambəzle ha bay, hərwi madəzla eye lele. ⁴⁹ Aya ane tuk na, ndo nakə a tsəne bazlam ga ada kə ge ha məsler bay na aye, neɲgeye dərmak a ndzəkit bo ndo nakə a say mäge gay aye. Ane tuk na, a dazlay kwayanɲa ze məle na mədok eye. A pa na mədok eye təhas ka dala tsa. A ndəv na, yam a pa. Mazaw i magayam hay ɲgəf ti yaw ka gay niye na, kwayanɲa bərem a mbəzl, tsekək yam a həl na gay niye. A mbəzl na, liyeh liyeh kwa tsekweɲ ka ləkaw bay.»

7

*Gədaŋ i Yesu a ze mədahan**Mata 8.5-13*

¹ Yesu a ndəv ha mətsikatay a ndo niye hay ka təv ŋgay aye na, a həl bo a ye a Kafernahum.

² Ma Kafernahum na, ndo i Roma wuray andaya neŋgeye bagwar i sidzew. Ndo i məsler ŋgay andaya a wuda na haladzay. Ndoweye niye na, bo a wur faya haladzay. ³ Bagwar i sidzew niye a tsəne ndo hay faya ta tsikiye ka Yesu na, a slər ndo hay mə walaŋ i madugula i Yahuda hay. A slər tay ha na, hərwi ada t̄a zalayaw m̄a yaw m̄a mbəl ha ndo i məsler ŋgay niye.

⁴ Ndo niye hay ti ye, t̄ə ndisl ka təv i Yesu na, ta dazlay məgay amboh haladzay. T̄ə gwadaɣ: «Bagwar i sidzew may a gwadaka: “Dara mbələŋ ha ndo i məsler ga tey.” Ka ye, ka dzəna na ndoweye niye na, lele. ⁵ Neŋgeye na, ndo lele eye. A wuda slala kway haladzay. Ada maa d̄əzlakway gay i maduwule me na, neŋgeye.»

⁶ Yesu a tsəne andza niye na, a lətse, ti ye ka bo dziye. Mazlambar nəteye bəse t̄ə gay i bagwar i sidzew. Bagwar i sidzew niye a slər raw ndo hay ka təv i Yesu. Ti yaw t̄ə gwadaɣ: «Bəy Maduweŋ, t̄ə gwadaka na, k̄a ye gər madayaw sa bay. Neŋ na sla d̄a, nəkar k̄a ye a gay ga bay. ⁷ Hərwi niye, neŋ həreŋ na sla mede naha ka təv yak bay. Ane tuk na, ka tsik bazlam yak nəte na, ndo i məsler ga ma mbəliye segey. ⁸ Neŋ na, faya na rəhay ha gər a bagwar ga ada sidzew ga hay ta rəheŋ ha gər dərma. Na gwadaɣ a ndo nəte mə walaŋ tay “Do!” na, ma diye. Na gwadaɣ a ndo neŋged “Dara!” na,

ma deyeweye. Na gwad̄ay a beke ga “Ge nakay!” na, ma giye.»

⁹ Yesu a ts̄ane bazlam i bagwar i sidzew niye na, a yay a ḡar lele. A mb̄ada me a diye i ndo neheye ta z̄aŋgal naha aye. A gwadatay: «S̄arum ha na, d̄ada neŋ na huta slala i m̄adzal ḡar nakay bay, kwa ma Israyel.»

¹⁰ Tsa na, ndo neheye t̄ə sl̄era tay ahaya aye ta mb̄ada ḡar a gay i bagwar i sidzew niye. Ti ye naha na, ndo i m̄asler i sidzew niye k̄ə mb̄əl ts̄iy. Neŋgeye zay zay!

¹¹ Ma d̄aba eye na, Yesu a ye a ḡəma eye andaya t̄ə zalay Nay. Gawla ŋgay hay t̄ə ndo hay haladzay t̄ə pay b̄əzay. ¹² Ah̄əl nak̄ə mazlambar ta ndisliye ta f̄ələkwiye a wuzlahḡəma niye na, t̄ə dz̄əḡar ta ndo hay faya ta zliye m̄adahan̄ ta diye ha ka me ts̄əvay. Maa m̄ət na, wawa i madakway i ŋgwas wuray. Wawa ŋgay na, n̄əte eye niye. Ndo i ḡəma niye haladzay t̄ə laka na ŋgwas niye ka d̄a ts̄əvay.

¹³ Yesu a ŋgatay na, madakway i ŋgwas niye a gay m̄ə bo, a gwad̄ay: «K̄â tuwa sa bay.» ¹⁴ Tsa na, a ye a lamay a hubok niye faya ta zliye ha m̄adahan̄ aye. Ndo m̄əzle m̄adahan̄ hay t̄ə l̄ətse. Yesu a gwad̄: «Gawla, faya na gwad̄akeye, l̄ətse!»

¹⁵ M̄adahan̄ niye a l̄ətse, a ndza. Tsa na, a dazlay a m̄ətsike me. Yesu a zla na a v̄əlay a may ŋgay.

¹⁶ Ndo niye hay tebiye ka t̄əv eye niye ta dz̄ədzar. N̄əteye tebiye ta zambad̄ay a Mb̄əlom, t̄ə gwad̄: «Ndo m̄əde ha bazlam i Mb̄əlom bagwar eye ki yaw a walan̄ kway! Mb̄əlom ki yaw madz̄əne ndo ŋgay hay.»

17 Wu niye Yesu a ge aye a da zləm ka dala i Yahuda tebiye ta dala neheye a mbay naha aye.

Yesu ta Yuhana
Mata 11.2-19

18 Gawla i Yuhana hay ta təkər wu neheye Yesu a ge aye a Yuhana. Yuhana a tsəne na, a zal ndo hay mə walaŋ i gawla ŋgay niye hay sulo. 19 Tsa na, a slər tay ha ka təv i Bəy Maduweŋ Yesu. A slər tay ha na, t̄a ye t̄a tsətsah faya, t̄a gwad̄ay: «Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye d̄aw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeleŋ d̄aw?»

20 Gawla i Yuhana niye sulo eye ti ye. Tə ndisl ka təv i Yesu na, tə gwad̄ay: «Yuhana madzəhuḅe ndo a yam a sləramaya ahaya ka təv yak matsətsehe fakaya, a gwad̄ nəmaâ gwad̄aka: Nəkar na, Kəriste nakə ma deyeweye aye d̄aw? Kəgəbay nəmaâ həba ndo mekeleŋ d̄aw?»

21 Ahəl eye niye, Yesu faya ma mbəliye tay ha ndo hay haladzay abəra ma d̄əvats ada tə bo nakə a wurawa fataya aye. A mbəl tay ha gər mavuwe hay, a həndəkətay na d̄əre a guluf hay.

22 Tsa na, Yesu a mbədətay ka bazlam i ndo niye hay Yuhana a slər tay naha ka təv ŋgay aye tuk, a gwad̄atay: «Gwad̄umay na, guluf hay tə ŋgatay a d̄əre, ndo matəra eye hay ti ye lele, ndo madəgwad̄a eye ta mbəl suwud̄ suwud̄, mandək hay tə tsəne zləm, mədahaŋ hay ta lətsew a sifa, ndo i mətawak ta tsəne Labara Ŋgwalak eye.»

23 Yesu a gwad̄atay sa: «Məŋgwese ka gər i ndo nakə kə gər ha mədzal gər abəra ka neŋ bay aye!»

24 Gawla i Yuhana hay ti ye wu tay na, Yesu a dazlay mətsike ka gər i Yuhana. A tsikatay a ndo

hay haladzay, a gwadatay: «Ka yum a kəsaf mata zəbaw na, ka mey? Ka zəbumaw ka guzer nakə mətasl faya ma bəliye ha aye daw? A'ay andza niye bay. ²⁵ Aya ane kəla ka yum ka zəbumaw na, ka mey? Ka zəbumaw na, ka ndo malambađa bo eye tə peteked lele eye daw? Tsukudu kəkay? Ane tuk na, ndo neheye tə pa ka bo peteked lele eye ada wu tay hay lele eye na, nəteye mandza eye na, mə gay i bəy hay. ²⁶ Ka yum mata zəbaw na, ka wuye mey? Ka zəbumaw na, ka ndo məde ha bazlam i Mbəlom daw? Ayaw, neŋgeye ndo məde ha bazlam i Mbəlom ada neŋ faya na gwadakumeye, neŋgeye a ze ndo məde ha bazlam i Mbəlom. ²⁷ Yuhana na, ndo nakə tə watsa a Derewel aye, Mbəlom a gwad: “Neŋ na sləriye naha ndo məde ha bazlam ga kame yak.

Ma lambadakeye na tsəved.*»

²⁸ Yesu a gwadatay sa: «Sərum ha na, mə walan i ndo zezen hay tebiye ndo nakə a ze Yuhana aye na, andaya bay. Ane tuk na, ndo nakə neŋgeye tsekweŋ makətsa eye ma Bəy i Mbəlom aye na, a ze Yuhana.»

²⁹ Ndo hay tebiye tə pa zləm ka bazlam ŋgay, kwa ndo matsekele dzanġal hay. Hərwi tə sər wu nakə a tsik aye na, bazlam i Mbəlom dedek. Ada Yuhana ka dzəhuḅ tay ha a yam dedek. ³⁰ Ane tuk na, Farisa hay ta ndo mədzanġawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta kal ha wu nakə a say a Mbəlom haḅe mäge hərwi tay aye ada ta kərah Yuhana madzəhuḅe tay hay a yam.

* **7:27** Malasi 3.1, Madayaw abəra ma Ezipt 23.20.

³¹ Yesu a gwadatay sa: «Na ndzəkitiye tay hay ndo neheye bəgom aye na, tə mey? Na ndzəkitiye tay ha bo na, tə mey? ³² Ta ndzəkət bo na, ta wawa neheye mandza eye ka pələd nakə ndo hay tə hayawa faya gər aye. Siye hay faya ta wudatay naha a siye hay, tə gwadatay: “Nəmaa fakum naha fagam i məhetse, ka hatsum bay, nəmaa gakum naha dəmes i mədahaŋ na, ka tuwum bay.” ³³ Andza niye, Yuhana madzəhuḅe ndo a yam, a ndayawa wu mənday bay, a sawa guzom bay. Nəkurom ka gwadum: “Nenḡe ye na, məsəfəre nakə ŋgwalak eye bay aye mə bo ŋgay.” ³⁴ Nenḡ Wawa i Ndo na yaw, na nda wu mənday ada na sa wu məse, ka gwadum: “Zəbum ka ndo nakay. A dzala i ŋgay na, ka wu mənday ada ka məse guzom. Nenḡe ye na, dzam i ndo matsekele dzaŋgal hay ta ndo i mezeleme hay.” ³⁵ Ane tuk na, wawa i Mbəlom hay tebiye tə sər ha, metsehe i Mbəlom na, dedek.»

Mawuḁe bo na, hohway i məpəse mezeleme

³⁶ Farisa wuray a zalay a Yesu mata nde wu mənday mə gay ŋgay. Yesu a ye a gay i ndo niye. Ti ye naha na, ta dazlay a mənde wu mənday.

³⁷ Ma gəma niye na, ŋgwas wuray andaya mezeleme aye. A tsəne Yesu andaya mə gay i Farisa niye faya ta ndiye wu mənday na, a ye a gay i ndo niye. Dos ŋgay mə həlay maraha eye tə mal nakə a ze huŋŋa aye. ³⁸ A ye naha, a lətse a dəba i Yesu bəse tə sik ŋgay hay. Tsa na, a tuwa ta yam dərə. A bara na sik i Yesu ta yam dərə ŋgay niye. Tsa na, a takad na ta məkwets i gər ŋgay. A gəs na ka bo sik niye ada a mbəda faya mal ŋgay niye tuk.

³⁹ Farisa niye a zalay a Yesu ka wu mɛnday aye a ɛgatay andza niye na, a tsik ma mɛdzele gɛr ɛgay, a gwad: «Ndo nakay na, ndo mɛde ha bazlam i Mbɛlom bay! Nɛgwas nakay faya ma tɛtaliye faya aye na, mezeleme eye. Ada ɛgwas nakay mezeleme eye na, a sɛr ha bɛdaw!»

⁴⁰ Tsa na, Yesu a sɛr wu nakɛ Farisa niye a dzala aye. A gwaday a Farisa niye: «Simon, a sɛn mɛtsikaka wu andaya.»

Simon a mbɛday faya: «Tsik me, Miter.»

⁴¹ Yesu a gwaday: «Ndoweye hay andaya sulo. Ndoweye niye hay sulo aye na, gwedere i ndo fataya. Ndo nɛngɛd na, ma hamiye kwar i suloy temerre zlam. I ndo nɛngɛd ma hamiye suloy kuro kuro zlam. ⁴² Ane tuk na, ndo neheye sulo aye na, tɛ sla mɛheme gwedere i ndo niye bay. Ndo niye a gɛratay ha gwedere ɛgay a nɛteye neheye sulo aye tebiye.» Yesu a tɛkɛray andza niye na, a gwaday: «Mɛ walaɛ tay neheye sulo aye mata wude ndo niye ka zal na, way?»

⁴³ Simon a mbɛday, a gwaday: «Na dzala maa wuda ndo niye ka zal na, ndo nakɛ kwar i suloy faya temerre zlam aye.»

Yesu a gwaday faya: «Dedek, ka mbɛda faya na, lele.»

⁴⁴ Tsa na, Yesu a mbɛda me a diye i ɛgwas. A gwaday a Simon: «Simon ka ɛgatay a ɛgwas nakay ba? Na yaw na, a gay yak duh bɛdaw? Ada nɛkar ka tɛdenew yam hɛrwi mɛbere ha sik ga bay. Aya ane, ɛgwas nakay na, kɛ berɛn na sik ga ta yam dɛre ɛgay ada ka takad na ta mɛkwets i gɛr ɛgay bɛdaw?»

⁴⁵ Nɛkar, ka tɛma ga a gay yak tɛ mɛgɛse ga ka bo bay. Ane tuk na, nɛngɛye na, kwa i madayaw ga

kanan̄ na, faya ma gəsiye ka bo sik ga. ⁴⁶ Nəkar na, ka mbədeñ mal ka gər bay. Ane tuk na, neñgeye na, ka mbədeñ mal ka sik. ⁴⁷ Hərwi niye sər ha na, mawude bo ñgay nakə a wuda ga haladzay aye. A da ha na, mezeleme ñgay neheye a ge haladzay aye na, na pəsay ha tebiye. Ane tuk na, i ndo nakə tə pəsay ha mezeleme ñgay tsekweñ aye na, neñgeye dərmaḱ a wuda ndo na, tsekweñ dərmaḱ.»

⁴⁸ Tsa na, Yesu a gwadaɣ a ñgwas niye: «Ñgwas, mezeleme yak kə pəsa.»

⁴⁹ Ndo niye hay faya ta ndiye wu mənday dziye, tə tsik mə walañ tay, tə gwad: «Nakay i ñgay ndo wuray a dza bo ka məpəsay ha mənese a ndo aye?»

⁵⁰ Aya ane, Yesu a gwadaɣ a ñgwas niye: «Mədzal gər yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra.»

8

Ndo neheye tə pay bəzay a Yesu aye

¹ Ma dəba eye na, Yesu a ye a walañ i gay hay ta gəma hay. A ye a həhal mə dəma na, a da ha Labara Nğwalak eye i Bəy i Mbəlom mə dəma tebiye. Gawla ñgay hay kuro gər eye sulo tə paway bəzay. ² Nğwas neheye Yesu a həhar fataya abəra fakalaw aye ta neheye a mbəl tay ha abəra ma dəvats aye ta zəñgal na dərmaḱ. Nəteye na: Mari nakə tə zalay Mari Magədala eye, Yesu a həhar faya abəra Fakalaw hay tasəla aye; ³ Zan ñgwas i Kuza neñgeye ndo məgəse dala i Herod; Suzan; ada ta ñgwas hay wal wal neheye ta dzənawa Yesu ta gawla ñgay hay tə wu tay hay aye.

Dzeke i ndo masləge

Mata 13.1-9; Markus 4.1-9

⁴ Ndo hay haladzay ti ye naha ma gəma hay wal wal. Yesu a ngatay a ndo niye hay ti ye naha haladzay tə haya gər ka təv ngay na, a tsikatay me ta dzeke a gwadətay: ⁵ «Ndo wuray a ndohwaw abəra mə gay. A həl hulfe ngay a ye ha a pesl mata sləge. A ye naha na, a dazlay a masləge. Ahəl nakə faya ma kutsiye hulfe ngay a guvah aye na, siye hay tə kuts ka tsakay i tsəved. Hulfe niye na, ndo hay ta mbərasla na, diyen hay tə pala na tebiye. ⁶ Siye a dəd ka sik i pəlad. Tə ndzohwaw na, kwayanḡa tə kula heryew heryew. Tə kula na, hərwi ta huta yam ma bəd bay. ⁷ Nenged a dəd a gay i dak. Dak niye hay tə gəl. Tsa na, dak niye hay tə ngədətsa na hulfe niye a ndzohwaw aye, kwa hulfe niye hay ta ge bo bay ada ta nah bay. ⁸ Ane tuk na, siye hay tə kuts ka təv lele eye. Tə ndzohwaw ada tə gəl. Tə gəl na, tə nah lele. Makwehe nəte na, wur eye faya temerre.»

Yesu a gwadətay sa: «Ndo nakə zləm andaya faya mətsəne aye na, mâ tsəne lele!»

Yesu a ge məsler ta dzeke na, hərwi mey?

Mata 13.10-17; Markus 4.10-12

⁹ Ma dəba eye na, gawla ngay hay ta tsətsah faya, tə gwadətay: «Dzeke nakə ka tsik aye na, a say məgwede mey?»

¹⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Nəkurom na, Mbəlom kə dəkum ha wu nakə manḡaha eye ma bəy ngay aye. Ane tuk na, ndo siye hay ta tsəniye wu hay na, ta dzeke. Andza niye:

“Ta sliye mazəbe faya, ane tuk na, ta ngateye bay.

Ta sliye faya mætsæne, ane tuk na, andza mægweðe mey na, ta tsæniye bay.*»

*Yesu a ða ha dzeke i ndo maslæge
Mata 13.18-23; Markus 4.13-20*

¹¹ Yesu a gwadatay sa: «Dzeke nakay a say mægweðe na, anañ: Hulfe na, bazlam i Mbælom
¹² Ndo siye hay ta ndzækit bo ta tsakay i tsæved nakæ hulfe a kuts faya aye. Næteye na, tæ tsæne bazlam i Mbælom. Tsa na, Fakalaw a yaw a buwa na bazlam i Mbælom niye tæ tsæne aye abæra mæ ðærev tay. A buwa na na, hærwi ada tâ dzala ha faya bay ada tâ tæma bay. ¹³ Siye hay ta ndzækit bo ta tæv nakæ bætekwew andaya faya haladzay bay aye. Tæ tsæne bazlam i Mbælom ada ta tæma tæ mængwese eye lele. Ane tuk na, ta huta mæpe zlælay mæ bazlam i Mbælom bay. Dæretsætseh tæ masæpete i Fakalaw a ndzatay a gær na, tæ gær ha mædzele gær abæra ka Mbælom. ¹⁴ Hulfe neheye tæ kuts a gay i dak hay aye na, ta ndzækit bo ta ndo neheye tæ tsæne bazlam i Mbælom aye. Ane tuk na, bor i mændzibæra, bor i zlele, ta bor i wu mekelenj eye hay wal wal a ye tay a bo. Wu niye hay tæ ngæðættsa na bazlam i Mbælom nakæ mæ ðærev tay aye. Bazlam i Mbælom dærmak kæ huta mævæle hohway bay. ¹⁵ Hulfe nakæ a kuts ka tæv lele eye na, ta ndzækit bo ta ndo neheye tæ tsæne bazlam i Mbælom aye na, tæ pa na a ðærev tay lele. Tæ gay metsehe lele. Bazlam i Mbælom a gæl mæ ðærev tay, tæ nah lele.»

*Dzeke i lalam
Mata 4.21-25*

* **8:10** Ezay 6.9.

¹⁶ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwad̄atay: «Dada ndo ma zlaweye lalam ngay ma piye faya ako ada ma hurəkwiye faya gəse d̄aw? Kəgəbay ma piye na a dəba i sləlah d̄aw? Duh ma piye na na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye m̄a dəvatay dzaydzay. ¹⁷ Sərum ha na, wu neheye mən̄gaha eye hay aye na, ta zəbiye ngəray ngəray ta həpat. Ada wu neheye ndo hay tə sər bay aye na, ndo hay ta ta səriye mə dzaydzay.»

¹⁸ A gwad̄atay sa: «Gumay metsehe a mət̄səne wu nakə ka pawumay zləm aye. Hərwi ndoweye kə pay zləm lele na, Mbəlom ma səkahiyə ha mət̄səne ada m̄a tsəne lele. Ane tuk na, ndo nakə a say mət̄səne bay aye na, kwa tsekwen̄ eye nakə a tsəne aye na, ta buwiye na.»

Ndo i Yesu hay

Mata 12.46-50; Markus 3.31-35

¹⁹ May i Yesu ta malamar i Yesu hay ta pəla na Yesu. Ta pəla na na, ta huta na Yesu. Ane tuk na, ta ndisl ka təv ngay bay hərwi ndo hay haladzay ka tsəved. ²⁰ Tə gwad̄ay a Yesu: «May yak ta malamar yak hay, nəteye ma bəra faya ta tsətsahiye kar. A satay mən̄gataka.»

²¹ Ane tuk na, Yesu a mbəd̄atay faya, a gwad̄atay: «May ga ta malamar ga hay na, ndo neheye faya ta pay zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye wu nakə bazlam i Mbəlom a tsik aye.»

Gədan̄ i Yesu na, a ze mət̄asl

Mata 8.23-27; Markus 4.35-41

²² Pat wuray na, Yesu a gwad̄atay a gawla ngay hay: «Tsalakwa a kwalalan̄ i yam takwa a diye i

dəlov nənǵed.» Tsa na, tə tsal a kwalalan i yam, ti ye.

²³ Ahəl nakə faya ta diye ka gər i yam aye na, Yesu a ndzahəra. A ndzahəra na, kwayanǵa mətasl a vəzl ka gər i dəlov niye ta gədan. Tsa na, kwalalan i yam a rah ta yam mazlambār ta kutsiye a yam.

²⁴ Gawla ǵgay hay ta həndzəd ka təv ǵgay. Ta wuda ka bo, ta pədeke ha Yesu abəra ka məndzehəre. Tə gwaday: «Bəy may, Bəy may, ka mətakweye!»

Tsa na, Yesu a pədeke, a gay me a mətasl ada a yam. Kwayanǵa mətasl a ndza dədik. Məbəle i wuray kwa tsekwen andaya sa bay.

²⁵ Yesu a gwadatay a gawla ǵgay hay: «Ka yum ha mədzał gər kurom aye a ǵgay!»

Ane tuk na, ta dzədzar haladzay. A gatay hərbaǵəkka. Tə gwad mə walañ tay: «Nakay na, ndo wuray? A gatay me a mətasl ta yam na, tə gəsay me aye!»

Gədan i Yesu na, a ze i Fakalaw

Mata 8.28-34; Markus 5.1-20

²⁶ Yesu ta gawla ǵgay hay tə ndisl a gəma i Geraseni nakə ta diye i dəlov niye tə zalay dəlov i Galile aye. Niye na, bəse kame i dala i Galile.

²⁷ Yesu a mbəzlaw abəra mə kwalalan i yam na, ndo wuray a ndzawa ma wuzlahgəma, a ǵgatay a Yesu na, a yaw ka təv ǵgay. Ndoweye niye na, gər a vuway. Kə ndza haladzay a pawa ka bo peteked sa bay ada a hənawa mə gay bay sa tsa. Ane tuk na, a hənawa mə walañ i tsəvay hay.

²⁸ A ǵgatay a Yesu na, kwayanǵa a wuda ta gədan. A kal ha bo kame i Yesu. Tsa na, a gwaday: «Nəkar

na, Yesu Wawa i Bəy Mbəlom Fetek. Ka wuda ka neŋ na, mey? Amboh kâ geŋ wuray bay tey.»

²⁹ A tsik andza niye na, hərwi Yesu a gwadaŋway a fakalaw: «Dara abəra mə bo i ndo nakay.»

Tə dzawaway na sik tə səselek ada tə paway tsalalaw a həlay. Ane tuk na, a ŋəzlahawa ha wu niye hay tə dzawawa na aye ndərtsətsətse ada fakalaw a yawa ha a təv dəreŋ aye hay abəra mə walaŋ i gay, a kəsaf.

³⁰ Yesu a tsətsah faya, a gwadaŋway: «Məzele yak na, way?»

Fakalaw niye a mbədaŋway faya a gwadaŋway: «Məzele ga na, Haladzay.» A tsikay a Yesu andza niye na, hərwi nəteye haladzay mə bo i ndo niye.

³¹ Fakalaw niye hay tə gay amboh a Yesu hərwi ada mâ kuts tay a bədaŋ nakə kutsik bagwar eye aye bay.

³² Ka təv eye niye na, madəras hay andaya faya ta pəliye wu məndaŋway tay hay ma tsaholok wuray. Fakalaw niye hay mə bo i ndo niye tə gay amboh a Yesu hərwi ada mâ vəlatay tsəved məfələkwe a bo i madəras niye hay. Yesu a vəlatay tsəved mede a bo i madəras niye hay. ³³ Tsa na, fakalaw niye hay ti yaw abəra mə bo i ndo niye ti ye, tə fələkwa a bo i madəras hay. Madəras niye haladzay aye ta hwayaw abəra ka mahəmba niye. Ti yaw tə kuts a dəlov niye tebiye, tə dze a dəma.

³⁴ Ndo mətsəkure madəras niye hay tə ŋgatay andza niye na, ta hway, ti ye a wuzlahgəma mata daŋtay ha labara niye a ndo hay ada a ndo neheye nəteye dəreŋ ta wuzlahgəma aye hay. ³⁵ Tsa na, ndo hay tə tsəne na, ti yaw mata zəbe naha ka wu nakə a ge bo aye. Ti yaw tə ndislew ka təv i Yesu

na, tə ɲgatay a ndo niye fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ɲgay aye mandza eye ka təv i Yesu. Anəke na, peteked ka bo ada neɲgeye lele, andza nakə a ndzawa aye sa bay. Tə ɲgatay andza niye na, ta dzədzar. ³⁶ Ndo neheye labara i gər mavuwe a ge bo ka dərə tay aye nəteye dərma ta təkəratay labara eye a ndo niye hay ti ye naha, nəteye ta ɲgatay təbey aye. Gər mavuwe niye a mbəl kəkay na, ta təkəratay. ³⁷ Tə tsəne na, ndo i dala i Geraseni niye tebiye ta tsətsah ka Yesu tə gwadəy: «Do abəra ka dala may» hərwi ta dzədzar haladzay. Tsa na, Yesu a tsal a kwalalaɲ i yam hərwi mede abəra ka dala niye.

³⁸ Ndo nakə fakalaw hay ti yaw abəra mə bo ɲgay aye, a gay amboh a Yesu ada Yesu mâ vələy tsəved mâ zəɲgal na. Ane tuk na, Yesu kə vələy tsəved ka məpay bəzay bay. A gwadəy: ³⁹ «Do a mətagay yak! Təkəratay a ndo hay wu nakə Mbəlom a ge hərwi yak aye, kwa tsekweɲ ka gər ha faya abəra bay.» Tsa na, ndo niye a ye a təkər wu nakə Yesu a ge hərwi ɲgay aye ma wuzlah gay tebiye.

Gədaɲ i Yesu na, a ze dəvats hay ada a ze mədahaɲ

Mata 9.18-26; Markus 5.21-43

⁴⁰ Yesu a maw ma diye i dəlov a diye neɲged na, ndo hay haladzay faya ta həbiye na. Ndo niye hay tə ɲgatay a Yesu na, ta təma na lele.

⁴¹ Tsa na, ndo wuray tə zalay Dzayrus a ye naha dərma. Neɲgeye na, bəy i gay i maɲuwule me. A ye naha a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A gay amboh a Yesu, a gwadəy: «Amboh kâ ma a gay ga tey.» ⁴² A say Yesu mâ ye a gay ɲgay na, hərwi dem

ngay andaya nāte māve ngay ma giye kuro gār eye sulo. Dem eye niye na, bo a wur faya ma mētiye.

Ahəl nakə Yesu faya ma diye na, ndo hay haladzay faya ta ngədətsiye na kwa tə waray kwa tə waray.

⁴³ Ngwas wuray andaya dərma. Ngwas eye niye na, dāvats eye. Bambaz a mbədawayaw abəra mē hud. Dāvats eye niye kə ndza faya māve kuro gār eye sulo. Kə dze ha zlele ngay haladzay a gay i ndo i sidem hay. Ane tuk na, ndəray nāte kə sla faya mēmbəle ha bay.

⁴⁴ A ye a walaŋ i ndo niye hay. Tsa na, a händzəd ka təv i Yesu ta dəba, a lamay a me i petekəd i Yesu. Kwayaŋŋa bambaz nakə a mbədawayaw faya abəra aye a tərəts. A huta zay.

⁴⁵ Yesu a tsətsah, a gwad: «Maa lemeŋ, way?» Nəteye tebiye tə sər maa lamay way na, tə sər bay.

Piyer a gwaday: «Bəy ga, ka gwadiye “Maa lemeŋ way” na, ka ngatay tə lawara kar ada faya ta ngədətsiye kar kwa tə waray kwa tə waray təbədew.»

⁴⁶ Aya ane tuk na, Yesu a gwad: «Ndəray kə lemeŋ, hərwi na sər ha gədaŋ ki yaw abəra mē bo ga.»

⁴⁷ Ngwas niye a sər ta huta na na, a ye ka təv i Yesu tə madzədzere eye. A ye a dəkway gurmets a huvo a Yesu. A təkəray, a lamay hərwi mey ada a mbəl kwayaŋŋa na, a təkəray kame i ndo niye hay tebiye.

⁴⁸ Yesu a gwaday: «Dem ga, mədzal gār yak kə mbəl kar ha. Do wu yak barbarra.»

⁴⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikeye a ngwas niye andza niye na, ta sləraw ndo abəra mē gay i bəy i

gay i maɖuwule me niye tə zalay Dzayrus aye. A yaw a gwad̥ay: «Dem yak kə mət. Kâ wurɖay me a Miter sa bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu kə tsəne, a gwad̥ay a Dzayrus: «Kâ dzədzar bay, dzala ha ka neŋ tsa na tsiy, dem yak ma mbəliye.»

⁵¹ Tə ndisl naha a gay i Dzayrus na, kə vəlatay tsəved̥ a ndo hay məfələkwe a gay bay. Ti ye na, ta Piyer, Yuhana ta Yakuba dekdek tsa ta bəba ada ta may i wawa. ⁵² Mə gay i mədahaŋ niye na, ndo hay tebiye taŋgof taŋgof, siye faya ta ndəviye kuda hərwi wawa niye a mət aye. Yesu a ye naha na, a gwad̥atay: «Kâ tuwum bay. Dem nakay na, kə mət bay, neŋgeye mandzahəra eye.»

⁵³ Ane tuk na, ndo niye hay tə ŋgwasay dəla mə gər, tə sər lele dem niye na, kə mət.

⁵⁴ Yesu a ye naha na, a gəs na dem niye mə həlay ada a gwad̥ay ta gədaŋ: «Wawa, lətse!»

⁵⁵ Dem niye a mbəl. Kwayaŋŋa a lətse tsəkwaɖ. Yesu a gwad̥atay: «Vələmay wu mənday.»

⁵⁶ Tsa na, bəba ta may i wawa a gatay hərbaɓəkka. Ane tuk na, Yesu a gwad̥atay: «Wu nakay a təra aye na, kâ tsikumay a ndəray bay.»

9

*Yesu a slər gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo
Mata 10.5-15; Markus 6.7-13*

¹ Pat wuray na, Yesu a zalatay a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo, a hayatay gər. A vəlatay gədaŋ ta məzlaɓ ka mahəhere fakalaw hay abəra ka ndo hay tebiye ada məmbəle tay ha abəra ma dāvats

tay hay. ² Ma sləriye tay ha na, mata dā ha Bəy i Mbəlom ada məmbəle tay ha ndo hay.

³ A tsikatay me a zləm, a gwadatay: «Ka deyum-eye na, kâ zlum wuray a həlay bay tebiye. Kwa sakwal, kwa gwezem, kwa wu mənday, kwa suloy ada kwa way mâ zla peteked i məkelkabo sulo bay.

⁴ Ka ndislum a gəma nakə ka deyumeye a dəma aye na, ndzum mə gay nakə ta təma kurom tə mənɟwese aye. Kâ yum kurom abəra mə gay niye bəse tsa bay. Ndzum mə dəma hus a pat nakə ka deyumeye a gəma mekeleŋ eye. ⁵ Ada ma gəma nakə ta wuda matəme kurom təbey aye na, dum abəra ma gəma tay. Ahəl nakə nəkurom ka tsəved mazlambar ka gərume ye ha tsəved i gəma niye na, tətəkum ha bətekewew i gəma tay abəra ka sik kurom hay. Niye na, ta səriye ha ta təma kurom bay.»

⁶ Yesu a ndəvatay ha bazlam ɟgay niye na, tə həl bo ti ye tuk. Ti ye na, ta həhal ma gəma hay tebiye. Tə dā ha Labara ɟgwalak eye. Tə mbəl tay ha ndo i dəvats hay kwa mənɟay mənɟay.

Herod a dzədzar

Mata 14.1-12; Markus 6.14-16

⁷ Azlakwa bay, Herod neŋgeye bəy ka dala i Galile, a tsəne wu nakə faya ma giye bo aye na, a vəlay mədzal gər haladzay. Hərwi ndo hay tə gwad: «Yuhana madzəhuḅe ndo a yam kə mbəlaw abəra ma mədahaŋ.»

⁸ Siye hay tə gwad: «Ma giye maa yaw na, Eliya.»

Siye hay tə gwad sa: «Neŋgeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nəte mə walaŋ i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye a lətsew abəra ma mədahaŋ.»

⁹ Ane tuk na, Herod a gwad: «Yuhana na, maa dəs faya abəra gər na, neŋ. Ada ndo nakay na tsəne ndo hay faya ta tsikiye faya na, way?»

Tsa na, a pəla tsəved mənɟatay a Yesu.

Tapa i daf zlam tə kələf sulo

Mata 14.13-20; Markus 6.30-44; Yuhana 6.1-14

¹⁰ Anəke na, ndo i maslaŋ hay tə maw tuk. Tə maw ka təv i Yesu ta təkəray wu nakə tə gaw aye. Ma dəba aye na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye abəra ka təv niye. Ti ye a təv aye andaya bəse ta gəma nakə tə zalay Betesayda aye.

¹¹ Ane tuk na, ndo hay ta sər fataya. Tsa na, tə patay bəzay. Yesu a ŋgatatay na, a təma tay ha. A dətay ha Bəy i Mbəlom ada a mbəl tay ha ndo i dəvats hay.

¹² Mazlambar huwa faya ma giye na, gawla i Yesu hay ta həndzəd ka təv i Yesu. Ti ye naha tə gwaday: «Gwadatay a ndo neheye na, t̄a ye a wuzlahgəma ada a gay i ndo neheye tə mbay naha a wuzlahgəma aye. T̄a ye mata həne mə dəma ada mata nde wu mənday bəna, kəkay? Hərwi nəkway anaŋ na, ma təv nakə dərəŋ aye.»

¹³ Ane tuk na, Yesu a gwadətay: «Nəkurom eye vəlumatay wu mənday!»

Ta mbəday faya, tə gwaday: «Tapa i makwala andaya na, zlam ada kələf hay sulo tsa. A saka na, nəmāa ye mata səkəməw wu mənday hərwi ndo neheye tebiye dāw?»

¹⁴ Ndo neheye tebiye ka təv i Yesu aye na, hasləka hay ta giye gwezem zlam.

Yesu a gwad̄atay a gawla ŋgay hay: «Dum gwad̄umatay a ndo hay t̄a ndza ka dala. T̄a ndza b̄eruk i ndo kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.»

¹⁵ Tsa na, gawla ŋgay hay ta t̄ama wu nak̄a a tsikatay aye. Ti ye t̄a tsikatay a ndo niye hay andza niye. T̄a ndza b̄eruk kuro kuro zlam, kuro kuro zlam.

¹⁶ Tsa na, Yesu a h̄al tapa i makwala zlam t̄a k̄alef niye hay sulo aye. A z̄aba d̄ere a mb̄elom ada a gay naha sis̄e a Mb̄elom h̄arwi wu m̄anday niye. A ŋḡana ha ada a v̄elatay a gawla ŋgay hay h̄arwi ada n̄ateye d̄ermak t̄a ŋḡanatay a ndo hay.

¹⁷ Gawla i Yesu hay ta ŋḡanatay wu m̄anday niye a ndo hay. Kwa way a nda wu m̄anday niye ka m̄arehe. T̄a hayay ḡar a b̄amal̄a nak̄a a z̄akaw aye na, a rah gwaj hay kuro ḡar eye sulo.

Ded̄ek eye Yesu na, way?

Mata 16.13-19; Markus 8.27-29

¹⁸ Pat wuray na, Yesu faya ma d̄uwuliye me mah̄eŋgeye. Gawla ŋgay hay ti ye ka t̄av ŋgay. T̄a ndisl naha na, Yesu a ts̄atsah fataya, a gwad̄atay: «Ndo hay t̄a gwad̄ fagaya, neŋ na, way?»

¹⁹ Ta mb̄eday faya, t̄a gwad̄ay: «Siye hay t̄a gwad̄ n̄akar na, Yuhana madz̄ehūbe ndo a yam. Ndo mekeleŋ eye hay t̄a gwad̄ n̄akar na, Eliya. Siye hay t̄a gwad̄ n̄akar na, n̄ate m̄a walaŋ i ndo m̄ade ha bazlam i Mb̄elom niye hay ah̄al niye a l̄otsew ab̄era ma m̄adahaŋ.»

²⁰ Yesu a ts̄atsah fataya, a gwad̄atay: «Ada n̄akurom ka gwad̄um i kurom, neŋ na, way?»

Tsa na, Piyer a gwad̄ay: «N̄akar na, K̄ariste, ndo nak̄a Mb̄elom a sl̄eraw aye.»

²¹ Tsa na, Yesu a gatay me, a gwadātay: «Kâ dūmay ha a ndəray bay.» ²² A gwadātay sa: «Neŋ Wawa i Ndo na, kutoŋ na siye d̄əretsətseh hal-adzay. Madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye t̄ə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo m̄ədzan̄gawa bazlam i Mbəlom mapala eye na, n̄əteye ta wud̄iye ga bay. Ta kaliye ga ha, ta ta k̄ədiye ga. Ane tuk na, na h̄əniye sulo mamahkar eye na, na l̄ətseweye ab̄əra ma m̄ədahaŋ.»

Məpəy bəzay a Yesu na, kəkay?

Mata 16.20-28; Markus 8.30–9.1

²³ Tsa na, Yesu a zalatay a ndo hay ta gawla ŋgay hay ka t̄əv ŋgay. A gwadātay a n̄əteye tebiye: «A say a ndoweye m̄əpeŋ b̄əzay na, m̄ə ḡər ha wu nak̄ə a say a d̄ərev ŋgay aye. M̄ə zla mayako m̄əzl̄əmbada eye ada m̄ə peŋ b̄əzay pat pat. ²⁴ Andza niye, ndo nak̄ə a say m̄ətəme ha m̄əsəf̄əre ŋgay aye na, ma dziye ha d̄uh. Ane tuk na, ndo nak̄ə ma dziye ha m̄əsəf̄əre ŋgay h̄ərwi ga aye na, ma t̄əmiye ha d̄uh. ²⁵ Tad̄ə ndoweye k̄ə huta zlele i m̄əndzib̄əra tebiye a neŋgeye, ane tuk na, k̄ə dze ha m̄əsəf̄əre ŋgay na, ŋgama ŋgay aye na, mey?

²⁶ «Tad̄ə ndoweye ka k̄ərah ga ada k̄ə dātay ha bazlam ga a ndo hay bay na, neŋ d̄ərmak na ta k̄ərahiye na. Na ta k̄ərahiye na na, ah̄əl nak̄ə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye ta m̄əzlaḅ ga ada ta m̄əzlaḅ i Bəba Mbəlom ada ta gawla i Mbəlom hay aye.»

²⁷ Yesu a gwadātay sa: «S̄ərum ha na, ndo siye hay m̄ə walaŋ kurom neheye an̄əke kanaŋ aye, n̄əteye na, ta m̄ətiye zuk bay. Ta ta m̄ətiye na, ta

ɲgateye tə dəre tay a Bəy i Mbəlom nakə ma ləviye bəy ɲgay ta gədan ɲaye təday.»

Bo i Yesu a mbəda

Mata 17.1-8; Markus 9.2-8

²⁸ Ma dəba i bazlam ɲgay niye a tsik aye a ndza məhəne tsamahkar na, a zalay a Piyer, a Yuhana, ada a Yakuba, ti ye tə tsal a mahəmba. Ti ye a dəma na, mata dūwule me.

²⁹ Ahəl nakə Yesu faya ma dūwuliye me aye na, dəre ɲgay a mbəda. Peteked ɲgay a mbəda herre kudəkudək, a sləda haladzay. ³⁰ Kwayaɲɲa, ndo hay sulo ti yaw ka təv ɲgay. Nəteye faya ta tsikiye me. Ndoweeye niye hay na, Musa ta Eliya. ³¹ Ti yaw na, tə dzaydzay i Mbəlom. Tə tsik ka məsler i Yesu nakə ma ta ndəviye ha ta mədahan ɲgay ma Zerozelem aye.

³² Ahəl nakə ndo niye hay sulo aye faya ta tsikiye me ta Yesu aye na, Piyer ta ndo neheye nəteye dziye na, nəteye mandzahəra eye. Ane tuk na, ta pədeke abəra ka məndzehəre. Ta pədeke na, tə ɲgatay a dzaydzay i Yesu ada tə ndo niye hay sulo malətsa eye hay ka təv i Yesu aye.

³³ Ka təv nakə ndo niye hay ta diye wu tay abəra ka təv i Yesu aye na, Piyer a gwaday a Yesu: «Bəy ga! Lele na, ndzakwa kənaɲ. Nəmaa kəruwakumeye madzawadzawa mahkar, nəte i yak, nəte i Musa ada nəte i Eliya.» Piyer a tsik andza niye na, a sər wu nakə ma tsikiye bay.

³⁴ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, pazlay a mbəzlaw a dərəzl tay ha dezəgələm. Gawla i Yesu niye hay mahkar eye tə ɲgatay a pazlay niye a dərəzl tay ha aye na, ta dzədzar haladzay.

³⁵ Ma pazlay niye na, mætsike me a tsænew abæra mæ dæma, a gwad: «Nakay na, wawa ga. Na zla na, neŋgeye. Pumay zlæm a wu nakæ ma tsikakum-eye!»

³⁶ Ma dæba i bazlam niye, tæ ŋgatay na, a Yesu mahæŋgeye. Gawla i Yesu niye mahkar aye wu nakæ tæ ŋgatay aye na, ta tækæray a ndæray zuk bay. Tæ ndza wu tay tete.

*Yesu a mbæl ha wawa wuray mahorvov a gay
Mata 17.14-18; Markus 9.14-27*

³⁷ Tædœ eye na, Yesu ta gawla ŋgay niye hay mahkar aye, tæ mbæzlaw abæra mæ mahæmba. Faya ta mbæzlaweye na, ndo hay haladzay ti yaw mædze gær tæ Yesu.

³⁸ Mæ walaŋ i ndo niye haladzay aye na, ndow-eye andaya a pa bo ka mawude. A gwad: «Miter! Amboh zæba ka wawa ga nakay tey! Wawa ga mekelen eye andaya bay. Neŋgeye næte ŋgweŋ.

³⁹ Fakalaw a gæsawa na. A gæsawa na na, ta gædaŋ. A wudawa ka bo ada a kalawa ha ka dala bæra bæra. Makukufay a yawaw ka bazlam. A gawa ha dæretsætseh haladzay ada a yawa faya abæra bæse bay. ⁴⁰ Na gatay amboh a gawla yak hay tâ hæhar faya abæra fakalaw tey na, tæ mba faya bay.»

⁴¹ Yesu a tsæne andza niye na, a wuda, a gwad: «Nækurom neheye anæke, ka dzalum ha ka Mbælom bay aye. Na zliye ŋgatay hærwî kurom na, mændze hadzægay. Ahe! Do, zla ahaya wawa yak eye kanaŋ!»

⁴² Tsa na, Bæba i wawa a ye a zla ahaya wawa niye. Ahæl nakæ wawa niye ma ta husiye naha ka

təv i Yesu kəfiyya na, mahorvov a kal ha ka dala bəra. A tambolom ha ka dala ta gədan.

Kwayan̄a Yesu a ɲgərəz ka mahorvov niye. A mbəl ha wawa ada a vəlay ha a bəba ɲgay. ⁴³ Ndo niye hay tebiye ka təv niye a gatay hərbaḅəkka. Tə gwad: «Ta dedek Mbəlom na, gədan eye.»

Yesu a da ha mədahan ɲgay

Mata 17.22-23; Markus 9.30-32

Nəteye tebiye a gatay hərbaḅəkka. Yesu a gwadatay a gawla ɲgay hay: ⁴⁴ «Wu nakə na ḁakumeye ha anəke aye na, pum na a wuzlah i mədzaḁ gər kurom lele: Neɲ Wawa i Ndo na, ta gəsiye ga, ta vəlateye ga ha a həlay a ndo hay.»

⁴⁵ Ane tuk na, gawla ɲgay hay ta tsəne bazlam ɲgay niye bay. Mətsəne ɲgay eye andza məgwede kəkay na, maɲgaha eye hərwi ada tā tsəne bay. Ada zluwer a gatay matsətsehe ka Yesu ka gər i bazlam eye niye.

Matəme wawa hay

Mata 18.1-5; Markus 9.33-37

⁴⁶ Gawla i Yesu hay ta dazlay məkəḁe wuway mə walaɲ tay. Tə kəḁ wuway na, məsər ha bagwar eye mə walaɲ tay na, way? ⁴⁷ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka wu nakə tə dzala aye. Tsa na, a zla wawa. A lətse ha ka təv ɲgay. ⁴⁸ A gwadatay: «Ndoweye ka təma na wawa nakay lele hərwi nakə a wuda ga aye na, a təma na, neɲ. Ndoweye ka təma ga na, a təma na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye. Hərwi ndo nakə wawa eye mə walaɲ kurom aye, maa təra bagwar eye na, neɲgeye duh.»

Ndo nakə kə neɲ ḁəre bay aye na, ndo ga
Markus 9.38-40

⁴⁹ Ma dāba eye na, Yuhana a gwadāy: «Bəy Maduweŋ, nəmaa ŋgatay a ndoweƷe faya ma həhariƷe fakalaw abəra ka ndo ta məzele yak. A samay haƷe məƷay me hərwi neŋgeƷe na, mə walaŋ kway bay.»

⁵⁰ Ane tuk na, Yesu a mbədāy faya a gwadāy: «Kā gumay me bay. Hərwi ndo nakə kə nakum dāre bay aye na, neŋgeƷe ndo kurom.»

Yesu a ye a Zerozelem

⁵¹ Hələy nakə kutoŋ Yesu ma diƷe abəra ka məndzibəra aye mazlambar kə ndislew. Tsa na, a həl bo ta dedek eye mede a Zerozelem. ⁵² A slər ndo i məslər ŋgay hay kame. Ti ye naha tə fələkwa a gəma i Samari hərwi mede mələƷe ha bo tə mede i Yesu nakə ma diƷe a dəma aye. ⁵³ Ane tuk na, ndo i gəma niƷe hay ta wudā mə ye naha a gəma tay bay. Ta wudā bay na, hərwi nakə faya ma diƷe ta diƷe i Zerozelem aye.

⁵⁴ Yakuba ta Yuhana tə tsəne andza niƷe na, tə gwadāy a Yesu: «Bəy Maduweŋ! A saka na, nəmaā tsətsahaw ako mə mbəlom mə mbəzlaw fataya matəma tay ha abəra mə dəma dāw?»

⁵⁵ Yesu a tsəne me tay niƷe na, a mbədā me ka təv tay a gatay me. ⁵⁶ Tsa na, ti ye a gəma mekelenƷe eye.

Gawla i Yesu hay tə Ʒəl bo tay peteh ka məƷay bəzay a Yesu

Mata 8.19-22

⁵⁷ Ahəl nakə nəteƷe ka tsəƷed faya ta diƷe na, ndo wuray a yaw ka təv i Yesu, a gwadāy: «Kwa a ŋgay ka diƷe na, na pakeƷe bəzay.»

⁵⁸ Yesu a gwadāy: «Mezerew hay na, bəd tay andaya hərwi məhəne mə dəma, diƷenƷe hay dərmak

gay tay andaya. Ane tuk na, neŋ Wawa i Ndo na, tɔv ga andaya nakə na həniye mə dəma hərwi mazəzukwe bo aye bay.»

⁵⁹ Yesu a gwad̄ay a ndo mekeleŋ eye: «Peŋ bəzay.»

Ane tuk na, ndo niye a gwad̄ay a Yesu: «Bəy ga! Vələŋ tsəved nâ ye, nâ la na bəba ga təday.»

⁶⁰ Yesu a mbəd̄ay faya a gwad̄ay: «Gər ha mədahaŋ hay tâ la bo tay. Nəkar, do ta dā ha Bəy i Mbəlom.»

⁶¹ Ndo mekeleŋ eye a yaw ka tɔv i Yesu sa a gwad̄ay: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, na pakeye bəzay. Aya ane, vəleŋ tsəved nâ ye, nâ tsikatayaw me a ndo i gay ga hay təday.»

⁶² Yesu a dā ha parakka, a gwad̄ay: «Ndoweŋe faya ma fətiye tə sla hay na, ma sliye faya mazəbe dāre ta dəba bay. Andza niye ndoweŋe niye na, ma sliye faya məge məsler i Bəy i Mbəlom bay.»

10

Yesu a slər tay ha gawla ŋgay hay kuro kuro tasəla gər eye sulo

¹ Ma dəba eye na, Yesu a pala gawla ŋgay mekeleŋ eye hay kuro kuro tasəla gər eye sulo hərwi məsləre tay ha. A slər tay ha na, sulo sulo kame ŋgay, a wuzlahgəma hay tebiye ada a tɔv neheŋe bo ŋgay eye a say mede a dəma aye dərma.

² A pala tay ha na, a gwad̄atay: «Wu mənday andaya haladzay məpele ka dala. Ane tuk na, ndo məpele na abəra ka dala na, nəteŋe haladzay bay. Hərwi niye, gumay amboh a ndo i guvah mâ səkah ha ndo i məsler hay hərwi məpele wu mənday abəra ka dala.

³ «Dum! Na sləriye kurom ha na, nəkurom ka tərüm andza wawa i təbaŋ hay a wuzlah i ndo neheye nəteye andza kəra i pesl hay aye. ⁴ Ka deyumeye na, kâ həlum suloy a həlay bay, kâ zlum bəbōro bay, kâ həlum tahərak kurom hay a sik bay, kâ lətsum ka tsəved hərwi mətsikay me a ndo bay.

⁵ «A gay nakə ka deyumeye a dəma aye na, lahum məgwede: “Zay mâ ndza ka gay nakay.” ⁶ Tadə ndəray ka təma kurom mə gay niye lele na, zay kurom ma ndziye ka gay niye. Tadə ka təma zay kurom bay na, mum ha zay kurom. ⁷ Ndo nakə ka təma kurom aye na, ndzum mə gay ŋgay. Wu nakə ta vələkumeye na, ndayum, ada sum wu məse nakə ta vələkumeye, hərwi ndo mäge məsler na, kutoŋ ma hutıye merəbe ŋgay.

⁸ «Tadə ka ndislum a wuzlahgəma waray waray ta təma kurom na, ndayum wu nakə ta vələkumeye. ⁹ Mbəlum tay ha ndo i dəvats niye hay ma gəma niye ada kâ gwadumatay a ndo i gəma niye hay: “Bəy i Mbəlom ka həndzədəw fakuma.” ¹⁰ Ane tuk na, kâ yum kwa a gəma waray, waray, ta təma kurom bay na, dum kurom abəra ma gəma niye. Dum ka tsəved ada gwadumatay a ndo hay tebiye: ¹¹ “Burhway i gəma kurom nakay a mətsamay ka sik aye na, nəmaa tətəkwakum na kurom. Duh bay! Sərüm ha na, Bəy i Mbəlom ka həndzədəw fakuma.” ¹² Sərüm ha pat i sariya i Mbəlom na, sariya i ndo i gəma niye na, ma ziye i gəma i Sodom.* »

*Dəretsətseh ka gəma neheye ta təma Yesu bay aye
Mata 11.20-24*

* **10:12** Madazlay i wu hay 19.1-29.

13 Yesu a gwad sa: «A nakurom ndo i gema i Korazin hay, tuwum bo kurom, harwi daretsetseh ka gar kurom! A nakurom ndo i gema i Betesayda hay, tuwum bo kurom harwi daretsetseh ka gar kurom. Harwi tade masuwayan neheye na ge ma gay kurom aye na ge ma gema i Tir ta gema i Sidon na, atay na, ndo i gema niye hay ta dzaliye bo tay ta tuwiye, ta pa ka bo tabay manasa eye ada ta kutsiye betekwew malamats a gar harwi mada ha na, ta gar ha mezeleme tay. 14 Harwi niye, pat nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, sariya kurom ma diye me ma ziye i ndo i gema i Tir ta Sidon.

15 «Nakurom ndo i gema i Kafernahum hay, ka dzalum nakurom na, Mbəlom ma ta haliye kurom a mbəlom wal daw? A'ay! Nakurom duh na, Mbəlom ma ta mbazliye kurom ha na, a təv mändze i madahan hay.»

16 Yesu a gwadatay a gawla ngay sa: «Ndoweye ka pa zləm ka bazlam kurom ada ka təma na, a təma na, neŋ. Ndoweye ka təma kurom bay na, a təma bay na, neŋ. Ndoweye ka təma ga bay na, a təma bay na, ndo nakə a sləra ga ahaya aye.» Ndoweye neheye kuro kuro tasəla gar eye sulo aye ti ye.

Gawla i Yesu neheye kuro kuro tasəla gar eye sulo aye tə maw

17 Anəke na, gawla i Yesu niye hay kuro kuro tasəla gar eye sulo aye tə maw tuk. Tə maw na, tə mənɔgwese eye mə dərev tay lele. Tə gwaday a Yesu: «Bəy Maduwen, kwa fakalaw hay ta rəhamay ha gar tə məzele yak.»

18 Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Na ɲgatay a Fakalaw a dədəw mə gəma andza mawutsede i Mbəlom. 19 Anaɲ tsənum! Na vəlakum gədaɲ ka mandəresle tay ha dədəe hay ta hərdəde hay ada ka mandəresle na gədaɲ i ndo məne dəre kurom tebiye. Wuray kwa tsekweɲ ma gakumeye bay. 20 Ane tuk na, kâ ɲgwasum hərwi nakə fakalaw hay ta rəhakum ha gər aye bay. ɲgwasum dūh na, hərwi məzele kurom hay mawatsa eye mə mbəlom.»

Yesu a ɲgwasu

Mata 11.25-27, 13.16-17

21 Kwayaɲɲa Məsəfəre Tsədəɲɲa eye a rahay a bo a Yesu. Tsa na, a wuda tə məɲgwese eye, a gwad: «A nəkar Bəba Mbəlom, ndo mələve magərmbəlom ta dala, na gaka sısəe hərwi nəkar ka datay ha wu nakə mangaha eye a ndo neheye tə sər wuray bay aye, ada ka ɲgaha abəra ka ndo i ndaraw hay ta ndo neheye nəteye tə sər wu aye. Ayaw, Bəba Mbəlom, a yaka a gər a nəkar hərwi mâ ge bo andza niye.»

22 Yesu a gwad sa: «Bəba ga kə vəleɲ wu hay tebiye. Wawa i Mbəlom way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, Bəba Mbəlom nəte ɲgweɲ. Ada Bəba way na, ndəray a sər bay. Maa sər na, neɲ wawa ɲgay ada maa sər na ndo neheye a seɲ mədatay ha aye.»

23 Tsa na, Yesu a mbəda me ka təv i gawla ɲgay hay, a gwadatay a nəteye mahəteye: «ɲgwasum hərwi wu nakə faya ka ɲgatumay aye! 24 Hərwi sərūm ha na, ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay ta bəy hay haladzay a satay hađe məɲgatay a wu nakə faya ka ɲgatumeye, ane tuk na, ta ɲgatay bay.

A satay mætsæne wu nakə faya ka tsənumeye, ane tuk na, ta tsəne bay.»

Dzeke i ndo i Samari

²⁵ Ndo mædzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye andaya ka təv eye niye dərma. A lətse a tsətsah ka Yesu, a gwadɣay: «Miter, na giye na mey, nakə ada nâ huta sifa nakə ma ndəviye bay aye? A tsikay andza niye na, hərwi məhəle faya abəra suwat.»

²⁶ Yesu a gwadɣay: «Ka dzanɣa mə dərɣewel i Musa, a gwad na, kəkay?»

²⁷ Ndo niye a mbəday faya: «A gwad na: “Wuda na Bəy Maduweŋ Mbəlom yak tə dərɣev yak tebiye, ta məsəfəre yak tebiye, ta gədaŋ yak peteh, ada tə metsehe yak tebiye.†” Ada: “Wuda ndo i maged yak dərma andza ka wuda na gər yak.‡”»

²⁸ Yesu a gwadɣay: «Tədə! Ka mbəda faya lele. Ge andza niye ada ka hutie məsəfəre.»

²⁹ Ane tuk na, ndo mædzanɣawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a say məgwadɣay a gər ŋgay na, neŋgeye ndo i dedek. A tsətsah ka Yesu a gwadɣay: «Ada matəra ndo nakə na wudie andza neŋ aye na, way?»

³⁰ Yesu a mbəday faya a gwadɣay: «Ndo wuray a yaw abəra ma Zerozelem ma diye a Zeriko. Məkal hay tə mbəzla faya. Ta buwa faya abəra wu ŋgay hay tebiye. Tə kəd na lehhe. Tsa na, ta hway wu tay. Tə gər ha ndo niye məbərzla eye.

³¹ «Ndo məvəlay wu a Mbəlom wuray andaya a mbəzlaw ta tsəved eye niye. A ŋgatay a ndo niye na,

† **10:27** Bazlam mapala eye masulo eye 6.5. ‡ **10:27** Levitik 19.18.

a ɲgəɖay tsanɲəhha dərenɲ. A ye ta tsəved mekelen eye.

³² «Andza niye, ndo i Levit wuray a ndisl ka təv eye niye, a ɲgatay a ndo niye na, a ɲgəɖay dərenɲ. A ye ɲgway ta tsəved mekelen eye.

³³ «Ane tuk na, ndo i Samari wuray a ye naha. Faya ma diye a mahəhele, a ndisl ka təv niye. A ɲgatay a ndo niye na, a gay mə bo haladzay. ³⁴ A həndzəd naha ka təv i ndo niye lele. A pəla ha gwezem ɲgay. A zlaw guzom a baray na abəra ka mbəlak. A mbəda faya mal ada a baray faya lele. A ndəv ha na, a zla na ka gər i zuŋgo ɲgay a ye ha a gay i mbəlok hay. A gay gər mə dəma lele.

³⁵ «Tədœ eye ma ta diye ɲgway na, a təlaka həlay a gwezem, a zlaw kwar i suloy sulo. A vəlay a ndo məge məsler mə gay i mbəlok niye hay. A gwaday: «Gay gər a ndo nakay lele. Aza na maweye tə fanan na, na makeye ha wu nakə ka dze ha haladzay hərwi ɲgay aye.»»

³⁶ Yesu a gwaday sa: «Ka nəkar na, mə walaŋ i ndo neheye mahkar aye, matəra ndo i maged i ndo nakay məkal hay tə kəd na aye na, way?»

³⁷ Ndo mədzanɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye niye a mbəda faya a Yesu a gwaday: «Ndo nakə a gay ɲgwalak aye.»

Yesu a gwaday: «Aya! Nəkar dərma do ge andza niye.»

Wu lele eye nakə ndo ma hutie aye

³⁸ Yesu ta gawla ɲgay hay tə həl bo, ti ye a gəma mekelen eye. Ahəl nakə nəteye ka tsəved faya ta diye na, a ye a gəma wuray. Mə dəma na, ɲgwas eye andaya tə zalay Marta a təma na a gay ɲgay.

³⁹ Ngwas niye na, malamar ngay andaya tɔ zalay Mari. Nɛngɛye na, a ndza ka tɔv i Yesu faya ma piye zɔm ka matɔtike i Yesu. ⁴⁰ Azlakwa bay Marta i ngay na, faya ma giye mɛsler hay wal wal ma lɔver. A yaw ka tɔv i Yesu. A yaw na, a gwadɔy: «Bɔy Maduweŋ, na gaka mɛ bo tɔbɔdew? Malamar ga a gɛr ga ha mahɔgeye ka mɔge mɛsler hay wal wal tebiye na, kɛkay. Gwadɔy mɔ yaw, mɔ dzɛna ga.»

⁴¹ Bɔy Maduweŋ a mbɔdɔy faya a gwadɔy: «Marta, Marta nɛkar na, ka vɔlay ha mɔdzal gɛr ada ka hatsay dɔh a mɛsler haladzay na, kɛkay? ⁴² Ane tuk na, wu nɔte ka nɛkar na, kɛ mɔtsa fakaya abɛra. Mari dɔh na, kɛ zla wu nakɛ lele aye. Dada ndɛray ma sliye mɔzle faya abɛra bay.»

11

Maduwulay me a Mbɛlom na, kɛkay?

Mata 6.9-13, 7.7-11

¹ Pat wuray na, Yesu a dɔwulay me ma tɔv eye andaya. A ndɔv ha maduwule me na, ndo nɔte mɛ walaŋ i gawla ngay hay a tsɛtsah faya, a gwadɔy: «Bɔy Maduweŋ, tɔtikamay maduwule me a Mbɛlom andza i Yuhana nakɛ a tɔtikatay a gawla ngay hay ahɛl niye.»

² Yesu a gwadɔtay: «Ka dɔwulumay me na, ka gwadumeye:

Bɛba may,

kwa way mɔ sɛr ha, mɔzele yak na, tsɛdanŋa.

Ndo hay tebiye tɔ zambadaka.

Bɔy yak mɛ gɛma mɔ ge bo ka tɔv may dɛrmak,

³ vɔlamay wu mɔnday nakɛ ma slameye pat pat aye,

⁴ Pɛsamay ha mɛnese may,

hərwi nəmay dərmak nəmaa pəsatay ha a ndo neheye tə gamay mənese aye.

Tsəpa may hərwi ada Fakalaw mâ səpat may bay.»

⁵ Yesu a gwadətay sa: «Agəla ndo nəte mə walaŋ kurom dzam ŋgay andaya. Ane tuk na, a ye ka təv i dzam ŋgay niye ta magər həvad. A ye naha a tsətsah a gwaday: “Dzam ga amboh vələŋ tapa i dəf mahkar tey. ⁶ Hərwi ndo nəte mə walaŋ i dzam ga hay a yaw a mahəhele. A ndislew anəke a gay ga. Ane tuk na, wuray andaya məvəlay bay.” ⁷ Ndo niye mə gay aye a mbədayaw faya, a gwaday: “Gər ga ha, kâ wurdeŋ me bay! Na dərəzl na maged ga tsiy. Neŋ ta wawa ga hay nəmaa həna tsiy. Na sliye faya mələtse məvələka dəf sa bay.”»

⁸ Yesu a gwadətay sa: «Sərum ha na, kwa tadə a say mələtse bay bəbay na, ma lətsiye ma vəleye wu nakə a say aye. Ma vəleye na, hərwi a gay amboh haladzay bəna hərwi dzam bay.

⁹ «Neŋ faya na tsikakumeye: Tsətsahum, ta vəlakumeye, pələm, ka hutumeye, fumay a maged, ta həndəkakumeye abəra ma maged. ¹⁰ Hərwi kwa way ka tsətsah na, ta vəleye, kwa way ka pəla na, ma hutiyə, ada kwa way kə fay a maged na, ta həndəkeye abəra ma maged.

¹¹ «Way mə walaŋ kurom tadə wawa ŋgay ka tsətsah faya kələf na, ma vəleye dədəcə dəw? ¹² Kəgəbay ka tsətsah faya dəslə na, ma vəleye hərdəde dəw? ¹³ Nəkurom neheye sadzək ŋgwalak eye hay bay aye ka sərum məvələ wu ŋgwalak eye hay a wawa kurom hay düh tuk na, ada Bəba kurom mə mbələm ma ziye kurom ha ta məvələ

Məsəfərə Tsədanğa eye a ndo neheye ta tsətsah faya aye bədaw!»

Mbəlom kəgəbay Fakalaw

Mata 12.22-30; Markus 3.20-27

¹⁴ Pat wuray na, Yesu faya ma həhariye fakalaw abəra mə bo i ndoweeye andaya a təra ha mandək eye. Fakalaw a yaw abəra mə bo i ndo niye na, ndo niye a tsik me lele. A gatay a ndo niye hay mahaya gər eye hərbaəkka. ¹⁵ Ndo mekeleŋ eye hay mə walaŋ tay niye na, tə gwad: «Maa vəlay gədan ka mahəhere fakalaw hay na, Bedzabul bəy i fakalaw hay.» ¹⁶ Ndo mekeleŋ eye hay na, a satay məhəle faya abəra suwat. Ta tsətsah faya tə gwaday: «Gamay masuwayaŋ nakə ma diye ha ka yaw abəra ka təv i Mbəlom aye.»

Ngama Mbəlom

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a sərətay naha ka mədzal gər tay. A gwadatay: «Tadə ndo i gəma hay ta ŋəna, faya ta giye vəram mə walaŋ tay na, gəma niye ma dziye. Gəma mekeleŋ eye ma dufiye na. Tadə ndo hay mə gay tay faya ta giye magazləga mə walaŋ tay na, ndo niye hay mə gay niye ta hutiye gədan məndze huya bay. ¹⁸ Tadə Fakalaw tə Fakalaw ma giye magazləga ka bo ŋgay na, ka dzalum na, bəy ŋgay ma ndziye huya na, ma kəkay? Sa na, ka gwadum maa vəleŋ gədan ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. ¹⁹ Ka gwadum maa vəleŋ gədan ka mahəhere fakalaw na, Bedzabul. Ane tuk na, a dzam kurom hay na, maa vəlatay gədan ka mahəhere fakalaw hay na, way? Andza niye, dzam kurom hay faya ta diye ha na, dedək andaya mə nəkurom bay. ²⁰ Maa vəleŋ gədan a neŋ ka

mahəhere fakalaw na, gədan̄ i Mbəlom. Andza məgwede na, Bəy i Mbəlom ɓa ki yaw tsiy hus ka təv kurom.»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Ndo gədan̄ eye tə wu həlay ŋgay na, ma tsəpiye gay ŋgay lele wuray ma tətaliye ka zlele ŋgay kwa tsekweŋ bay. ²² Ane tuk na, tadə ndo mekeleŋ eye a ze neŋgeye ta gədan̄ ki yaw na, ma buwiye faya abəra wu həlay ŋgay niye hay a səmawa ha ka bo aye. Ada ma həliye zlele i ndo niye ma ŋgənatay ha a ndo hay tebiye.»

²³ Yesu a gwadatay sa: «Ndo nakə neŋgeye tə neŋ bay aye na, neŋgeye ndo mənən̄ dāre. Ndo nakə ka dzəna ga bay aye na, neŋgeye dūh ndo məneseŋ ha məsler.»

Məməw i məsəfəre nakə lele bay aye

Mata 12.43-45

²⁴ Yesu a gwadatay sa: «Fakalaw ki yaw abəra mə bo i ndo na, ma diye ma dzədziye mə kəsaf ma pəliye təv mazəzukw bo. Kə huta bay na, ma gwadeye a gər ŋgay: “Na mbədiye gər a gay ga nakə na yaw abəra mə dəma aye.” ²⁵ Ma mbədiye gər, kə ye naha kə ŋgatay a gay mafada eye lele ada malambada eye. ²⁶ Tsa na, ma diye ma həlaweye siye i məsəfəre neheye sewed eye hay wene wene ta ze neŋgeye aye tasəla. Ta fələkwiye a gay, ta ndziye mə dəma. Ka mandəve eye na, wu niye ma miye ka ndo niye ma ziye nakə kurre aye.»

²⁷ Ahəl nakə faya ma tsikiye andza niye na, ŋgwas wuray mə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye, a wuda a gwad: «Məŋgwese ka gər i ŋgwas nakə a wa kar aye ada ka sa wah ŋgay aye.»

²⁸ Ane tuk na, Yesu a mbəday faya a gwaday: «Məŋgwese dūh na, ka gər i ndo neheye faya ta pay

zləm a bazlam i Mbəlom ada faya ta giye andza nakə a tsik aye.»

Masuwayaŋ tə dzaydzay

Mata 12.38-42; 5.15, 6.22-23

²⁹ Ka təv nakə ndo hay faya ta səkahiye naha haladzay ka təv i Yesu aye na, Yesu a pa bo ka mətsike, a gwad: «Ndo neheye anəke aye na, lele eye hay bay. Ta tsətsahiye nā gatay masuwayaŋ na, kəkay! Asah! Ma dəba i masuwayaŋ i Zonas ndo mədə ha bazlam i Mbəlom nakə tə ŋgatay aye na, ta ŋgateye a masuwayaŋ mekelen eye bay.

³⁰ Hərwi Zonas a təra na, masuwayaŋ ka gər i ndo i gəma i Ninive hay.* Andza niye neŋ Wawa i Ndo na təriye masuwayaŋ a ndo neheye anəke aye dərmak. ³¹ Ŋgwas wuray andaya neŋgeye bəy bagwar eye, a yaw abəra ma diye i tsakay. A yaw mətsəne bazlam i Salomonə neheye maraha eye ta metsehe aye.† Ndo andaya kanaŋ a ze ha Salomonə. Hərwi niye, ahəl nakə Mbəlom ma gateye sariya a ndo hay aye na, ŋgwas nakay bəy bagwar eye ma deyeweye abəra ma diye i tsakay, ma lətsiye kame i ndo neheye mamatay ha mənese.

³² Pat i sariya i Mbəlom na, ndo i gəma i Ninive hay ta deyeweye. Ta lətsiye kame i ndo neheye anəke aye ta matay ha mənese. Hərwi ndo i gəma i Ninive hay tə tsəne bazlam i Mbəlom nakə Zonas a tsikatay aye na, ta gər ha mezeleme. Ndo andaya kanaŋ a ze Zonas bədfaw?»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Dada ndo ma zlaweye lalam ŋgay ma piye faya ako ma ŋgahiye na kəgəbay

* **11:30** Zonas 1-4. † **11:31** 1 Bəy hay 10.1-13.

ma hurəkwiye faya gəse daw? Ma piye na duh na, ka wu məpe lalam hərwi ada ndo neheye ta fələkwiye a gay aye mâ dəvatay dzaydzay.

³⁴ «Dəre yak na, andza lalam ma dəviye dzaydzay a bo yak tebiye. Tadə dəre yak a zəba kwetseh kwetseh lele na, bo yak kətsek mə dzaydzay. Ane tuk na, tadə dəre magulufa eye na, bo yak ma ləvonj. ³⁵ Ge metsehe lele bəna, wu nakə ma vələkeye dzaydzay aye mâ təra ləvonj bay. ³⁶ Tadə bo yak kətsek mə dzaydzay, təv kwa tsekweŋ ma ləvonj bəna, niye na bo yak tebiye mə dzaydzay. Niye na, andza lalam nakə dzaydzay ŋgay aye faya ma dəvakeye dzaydzay aye.»

*Yesu a matay ha mənese a Farisa hay
ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye
Mata 23.1-36; Markus 12.38-40*

³⁷ Yesu a ndəv ha mətsike me na, Farisa wuray a zalay ka mənde wu mənday a gay ŋgay. Ti ye ta dazlay a mənde wu mənday. ³⁸ Farisa niye a zəba ka Yesu na, a gay wadəŋ wadəŋ. A gay wadəŋ wadəŋ na, hərwi Yesu kə bara həlay andza i kule tay nakə a tsik aye bay.

³⁹ Bəy Maduweŋ a gwaɗay: «Nəkurom Farisa hay na, ka tsakadum na, dəba i gəsiyem ta dəba i bəgəlam, ane tuk na, nəkurom maraha eye ta mədzele ka makəle, ka məge sewed. ⁴⁰ Nəkurom na, matərakahanj eye hay. Sərum ha na, Mbəlom nakə a ge dəba i wu hay aye na, maa ge hud eye na, neŋgeye dərmak bəɗaw? ⁴¹ Duh na, wu neheye ma gəse ada neheye ka bəgəlam kurom hay na, vələmatay a mətawak hay ada wu hay tebiye ma təriye hərwi kurom tsəɗaŋŋa.

⁴² «Ane tuk na, nəkurom Farisa hay na, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi ka hayumay gər a slambah i ala kurom hay tebiye na, mə kuro na, ka zlawum nəte ka vəlawumay a Mbəlom. Azlakwa dūh faya ka gərume ye ha dedək tə mawude bo i Mbəlom eye. Anaŋ gum wu nakə a ye ka bo mäge aye, ze mäger ha siye bay.

⁴³ «Nəkurom Farisa hay, dəretsətseh ka gər kurom. Hərwi mə gay i maduwule me na, ka wudum məndze ka təv məndze nakə ŋgwalak aye. Ada ka wudum tā tsikakum me ta mədəslakum ha gər ka təv məhay gər i ndo hay tebiye.

⁴⁴ «Nəkurom na, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka ndzəkitum bo andza tsəvay neheye ndo hay faya ta həhaliye faya tə ŋgatay bay aye!»

⁴⁵ Ndo nəte mə walaŋ i ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay a gwaday a Yesu: «Miter, ka tsik andza niye na, ka tsada nəmay dərma k.»

⁴⁶ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Nəkurom ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay dərma k, dəretsətseh ka gər kurom! Nəkurom na, faya ka pumeye wu mamba eye ka ndo hay. Nəkurom eye kwa ta wur həlay nets ka lamumay madzəne tay ha bay.

⁴⁷ «Dəretsətseh ka gər kurom! Hərwi nəkurom faya ka dəzlumeye tsəvay male eye hay. Tsəvay niye hay na, i ndo mədə ha bazlam i Mbəlom niye hay ahəl niye bəba tətə kurom hay tə kəd tay ha aye. ⁴⁸ Andza niye, ka bəzum ha na, nəkurom ma məsler i bəba tətə kurom niye ahəl niye. Nətəye ta kəd tay hay ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Nəkurom i kurom na, faya ka dəzlumeye ka tsəvay

tay aye hay. ⁴⁹ Hərwi niye Mbəlom ta ndaraw ɲgay kə tsik ahəl niye, a gwad: “Neɲ Mbəlom na sləratay naha ndo məde ha bazlam ga hay ta ndo i maslaɲ ga hay. Na slər tay naha na, ta kədiye tay hay siye mə walaɲ tay, ada siye hay ta gateye dəretsətseh.”

⁵⁰ A nəkurom ndo neheye bəgom aye, Mbəlom ma ta tsətsahiye fakuma ndo məde ha bazlam ɲgay neheye ka kədum tay ha zla anəke bay, kwa ka gər nakə Mbəlom a ge məndzibəra aye. ⁵¹ Mbəlom ma tsətsahiye na, kwa ka məkəde i Abel† hus ka Zakari nakə tə kəd na mə walaɲ i təv məvəlay wu a Mbəlom tə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. §

⁵² «Nəkurom ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye, dəretsətseh ka gər kurom. Nəkurom na, ka dərəzlumatay na məged i məsəre wu a ndo hay. Nəkurom eye na, ka deyumeye a dəma bay. Ada ndo neheye a satay məfələkwe a dəma aye na, faya ka kərahumatay eye tsəved məfələkwe a dəma.»

⁵³ Yesu a ndəv ha mətsike me na, a yaw abəra mə gay niye. Ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye ta Farisa hay ta payaw bəzay abəra. Ti yaw na, tə wuya ka Yesu tə bazlam i terəɲgez hay wal wal. Ta tsətsah faya gər i bazlam hay wal wal tebiye. ⁵⁴ Ta tsətsah faya andza niye na, hərwi ada mə tsik bazlam nakə ɲgwalak eye bay aye. Ada a satay məhəle faya abəra suwat.

12

Məvəlay ha bo tebiye a Yesu
Mata 10.26-33, 12.32; 10.19-20

† 11:51 Madazlay i wu hay 4.8. § 11:51 2 Labara hay 24.20-22.

¹ Ahəl niye na, ndo hay haladzay ta haya gər. Nəteye ta giye gwezem wiye. Faya ta mbərasliye bo ka sik tay hay. Ka təv eye niye na, Yesu a lah mətsikatay me a gawla ɲgay hay təday. A gwadatay: «Tsəpum gər kurom abəra ka gəde i Farisa hay. Andza məgwede bəbək tay nakə faya ta giye aye. ² Wu nakə tebiye maŋgaha eye na, ta diye ha, ada wu nakə tə tsikawa ta məkal aye na, ta diye ha. ³ Hərwi niye wu nakə ka tsikum ma ləvonj aye na, ma ta diye a zləm mə dzaydzay. Wu nakə ka tsikumay a zləm a ndo ta suksuk mə gay aye na, ndo hay ta ta tsəniye ka zavay.

⁴ «Malar ga hay, neɲ faya na gwadəkumeye: Kā dzədzarumay a ndo neheye ta dziye ha slo i bo aye bay. Nəteye na, ta sliye faya mäge wu mekeləɲ ma ziye nakay bay. ⁵ Ndo nakə ka dzədzarumeye na, na dəkumeye ha: Dzədzarumay na, a Mbəlom. Ma dəba i mədahaɲ na, neɲgeye duh ma kaliye kurom ha a ako nakə ma mbatiye dādā bay aye. Ayaw! Sərum ha lele! Dzədzarumay na, a neɲgeye.

⁶ «Ka sərum təbədew, sisi hay zlam na, ta səkəm ta dala sulo bədaw? Mbəlom na, kwa nəte a mətsa ha gər bay. ⁷ Nəkurom na, ka zum tay ha diyeɲ hay. Kwa məkwets i gər kurom na, Mbəlom kə pasla na. Aya ane kâ dzədzarum bay.

⁸ «Sərum ha na, ndoweye kə dā ha kame i do hay kə gwad: “Neɲ gawla i Yesu” na, neɲ Wawa i Ndo na ta diye ha neɲgeye gawla ga kame i gawla i Mbəlom hay dərmak. ⁹ Ane tuk na, tadə ndoweye kə dā ha kame i ndo hay parakka a sər ga ha bay na, neɲ na tsikiye kame i gawla i Mbəlom hay, na sər na bay dərmak.

¹⁰ «Kwa kə tsik wu nakə lelebay aye ka neŋ Wawa i Ndo na, Mbəlom ma pəseye ha. Ane tuk na, ndoweye kə tsalay ka gər a Məsəfəre Tsədəŋŋa eye na, ma hutiyə məpəse me bay.

¹¹ «Tadə ta diye kurom ha a gay i mađuwule me ada kame i ndo mələve dala hərwi mäge sariya na, kâ dzalum “Nəmaa ta giye kəkay” bay, kəgəbay “Nəmaa ta gwadiye mey” bay. ¹² Mata đakum ha wu nakə ka tsikumeye na, Məsəfəre Tsədəŋŋa eye.»

Zlele eye hay tə zlele eye bay aye hay

Mata 6.25-34, 6.19-21

¹³ Tsa na, ndoweye mə walaŋ i ndo niye hay a yaw ka təv i Yesu a gwaday: «Miter, gwaday a malamar ga na, nəmaâ ŋəna zlele nakə bəba may a gəramay ha aye.»

¹⁴ Yesu a mbəday faya a gwaday: «Dzam ga, maa pa ga məkakum na sariya i wu kurom hay kəgəbay maŋənakum ha zlele kurom na, maa pa ga way?»

¹⁵ Tsa na, a gwadətay a ndo hay tebiye: «Gum metsehe! Həbum gər kurom abəra ka bor i zlele. Hərwi kwa ndo neŋgeye zlele eye bəbay na, sifa ŋgay mə zlele ŋgay niye bay.»

¹⁶ Yesu a təkəratay dzeke, a gwadətay: «Ndowneye andaya zlele eye, wu ŋgay məpele abəra ka dala na, haladzay. ¹⁷ A dzala ada a tsətsahay a gər ŋgay, a gwad: “Na giye kəkay? Təv andaya hərwi məhayay gər a wu ga hay bay.”

¹⁸ «A gwad sa: “Wu nakə na giye na, anan: Na mbəzliye ha de ga hay. Na ŋgariye a dəma bagwar eye hay neheye ta sliye đa məhayay gər a dəma a wu mənday ga hay tə siye i wu ga hay aye. ¹⁹ Na ge andza niye na, na gwadəye a bo ga: Bo ga! Wu ga

na, haladzay. Ma ndziye məve weđe weđe. Anəke na, zəzukw bo tuk! Nda wu mənday, sa wu məsay ada ɲgwasa.”

²⁰ «Ane tuk na, Mbəlom a gwaday a ndo niye: “Nəkar na, matərakahaɲ eye! Bəgom ta həvad nakay na, ka mətiye. Ada wu neheye tebiye ka hayay gər aye na, i way tuk!”»

²¹ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye, hərwi ndo nakə a hayay gər a zlele a bo ɲgay eye ɲgway aye. Ane tuk na, ka dəre i Mbəlom na, zlele eye bay.»

²² Yesu a gwadatay a gawla ɲgay hay: «Hərwi niye neɲ faya na tsikakumeye: Kā dzalum gər hərwi wu mənday kəgəbay hərwi peteked bay.

²³ Hərwi məsəfəre na, a ze wu mənday ada bo kurom na, a ze peteked segey. ²⁴ Zəbum ka maɲgəhak hay təday: Nətəye na, ta sləga bay, tə pala wu tay tə hayay gər andaya bay. De tay andaya məpe a dəma wu tay hay bay. Kwa ada sewene tay andaya bay. Ane tuk na, Mbəlom faya ma vəlatəye wu mənday. Nəkurom na, ka zum diyeɲ hay bədaw?

²⁵ «Way nakə mə walaɲ kurom ma sliye faya masəkah ha məndze ɲgay ka məndzibəra ta mədzele gər ɲgay nakə faya ma dzaliye aye na, way? ²⁶ Aya! Ka wu nakə tsekweɲ aye na, ka slum faya məge düh bay tuk na, ka dzalumeye ka wu siye na hərwi mey? ²⁷ Ehey zəbum ka guzer neheye mavurza eye təday! Nətəye na, tə ge məsler i wuray bay, tə ɲgar peteked bay. Faya na gwadakumeye, kwa Salomonə nakə zlele eye haladzay aye, dəda kə pa ka bo peteked andza məvurze i guzer neheye bay. ²⁸ Andza

niye Mbəlom na, faya ma pateye ka bo peteked a guzer hay ka bəgom nakay. Tədœ na, guzer niye ta kuliye. Ta kula na, ta kaliye tay ha ako. Kə ge andza niye na, nəkurom đuh Mbəlom ma pakumeye peteked ka bo ma ziye i guzer hay bədaw? Kwa a nəkurom neheye mədzał gər tsekweŋ aye bədaw!

²⁹ «Ka ndəfikum gər huya ka mədzele ka wu nakə ka ta ndayumeye tə wu məse aye bay. ³⁰ Maa pəla wu neheye na, ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye. Nəteye na, ta zəzukway bo a mapəle bay tebiye. Ane tuk na, Bəba kurom mə mbəlom a sər wu nakə a sakum aye. ³¹ Lahum mapəle na, Bəy i Mbəlom ada wu siye hay na, Mbəlom ma vələkumeye. ³² Nəkurom neheye haladzay bay aye, kə dzədzarum bay! Hərwi ki yay a gər a Mbəlom Bəba kurom kə vələkum təv məndze ma bəy ŋgay.

³³ «Nəkurom đuh səkəmun ha wu kurom hay ada vələmatay suloy eye a ndo i mətawak hay. Ngarum gwezem neheye ta nasiye bay aye. Ada ka hayumay gər a dəma a zlele kurom nakə mə mbəlom aye. Mə dəma na, məkal ma sliye mede faya bay. Kwa mətul ma ndisliye faya bay. ³⁴ Hərwi dərev kurom mandza eye na, ma təv nakə zlele kurom mə dəma aye.»

*Ndzum tsezlezleŋe mahəbe məmaw i Yesu
Mata 24.45-51*

³⁵ «Barum na bəzihud kurom hərwi məge məsler. Pum ako ka lalam kurom hay mā mbata bay. ³⁶ Tərum na, andza ndo məge məsler neheye ndo i gay a gəratay ha gay ŋgay, a ye məzle dahəlay aye.

Nôteye na, ta hăbiye na hus ahəl nakə ma maweye abəra ma məzle dahəlay aye. Kə maw kə fay a maged na, ta həndəkeye na maged. ³⁷ Məngwese ka gər i ndo i məsler niye hay ndo i gay tay kə ndislew na, ma ndzateye a gər nôteye mandzahəra eye bay. Sərum ha lele! Ndo i gay niye ma bəriye bəzihud ŋgay ta wu i məbere bəzihud. Ma zalateye a ndo i məsler ŋgay hay. Ma ndziye tay ha ka təv məndzay. Ma vələteye wu mənday. ³⁸ Kwa tadə a maw na, ta magərhəvad kwa kə gaw mahonok ka zay magərhəvad, ki yaw kə ndislew fataya faya ta hăbiye na ta ndzahəra bay na, məngwese ka gər tay.»

³⁹ Yesu a gwadətay sa: «Tsənum wu nakay lele: Ndo i gay mâ sər həlay nakə məkal ma deyeweye ma kəliye na aye na, ma gəriye ha gay ŋgay məkal mâ yaw mâ sləlay na bay. ⁴⁰ Nəkurom dərma ləvum bo, hərwi neŋ Wawa i Ndo na maweye ahəl waray na, ka sərume ye bay.»

⁴¹ Tsa na, Piyer a tsətsah faya a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, dzeke nakay ka ndzəkit ha bo na, hərwi may dekdek tsukudu hərwi ndo hay tebiye daw?»

⁴² Bəy Maduweŋ a mbəday faya, a gwadəy: «Ndo i məsler ŋgwalak eye ada ma giye məsler tə metsehe lele eye na, way? Neŋgeye na, ndo nakə ndo i gay ŋgay a gwadəy: “Gatay gər a siye i ndo mäge məsler ga hay. Vələtay wu mənday tə həlay eye.”

⁴³ Məngwese ka gər i ndo mäge məsler niye tadə ndo i gay ŋgay ki yaw, kə ndzay a gər neŋgeye faya ma giye məsler andza nakə tə tsikay aye. ⁴⁴ Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərum ha na, ndo i gay ŋgay ma gəray ha zlele ŋgay tebiye mâ ləvay gər.

⁴⁵ «Ane tuk na, ndo i mäsler kə gwaday a gər ɲgay: “Maka! Ndo i gay ga ma maweye bəse bay.” Tsa na, a pa bo ka mändeɓe ndo i mäsler haslaka eye siye hay ta ndo i mäsler ɲgwas eye hay. Tadə a nda wu mənday, a sa wu mäsay ada a kwaya, ⁴⁶ ndo i gay ɲgay ma maweye na, ka həlay nakə faya ma həbiye bay aye ada a sər bay aye. Ki yaw na, ma vəleye dəretsətseh haladzay, ma həhariye na ndo i mäsler niye. Ma kaliye ha a təv i ndo neheye ta təma bazlam i Mbəlom bay aye.

⁴⁷ «Tadə ndo i mäsler a sər ha wu nakə ndo i gay ɲgay a say m̄ gay aye, ane tuk na, ndo i mäsler kə ləva ha bo bay kəgəbay kə ge andza nakə a say a ndo i gay ɲgay aye bay na, ta geye dəretsətseh haladzay. ⁴⁸ Aya ane tuk na, ndo i mäsler nakə a sər wu nakə a say a ndo i gay ɲgay m̄ gay na bay na, ada kə ge wu nakə da i mändeɓe na na, ta ndaɓiye na haladzay bay. Ndo nakə tə vəlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay dərmak. Ndo nakə tə gəray ha wu a həlay haladzay aye na, ta tsətsahiye faya haladzay wene wene aye.»

Maɲgəne ta sariya

Mata 10.34-36

⁴⁹ «Neɲ na yaw na, na zlaw ako məkele ka dala. A seɲ na, m̄ vat anəke. ⁵⁰ Ane tuk na, ta dzəhuɓiye ga ha a dəretsətseh təday, a seɲ mə dərev ga na, kə ge bo tsiy. ⁵¹ Ka dzalum na zlaw ka mändzibəra na, zay daw? Na gwadəkumeye a'ay! Na zlaw na, maɲgəne. ⁵² Ma dazleye anəke, ndo hay zlam mə gay na, ta ɲgəniye ndo mahkar ta kəɗiye bo ta ndo neheye sulo aye. Ndo hay sulo ta kəɗiye bo ta ndo neheye mahkar aye. ⁵³ Bəba ta wawa ɲgay ta səriye

bo bay, wawa ta bəba ŋgay ta səriye bo bay. Maya tə dem ŋgay ta səriye bo bay ada dem ta may ŋgay ta səriye bo bay. Maya i zal ta dahəlay i wawa ŋgay ta səriye bo bay ada dahəlay i wawa ta may i zal ŋgay ta səriye bo bay.»

*Məsərə ha ka bo abəra wu
Mata 16.2-3, 5.25-26*

⁵⁴ Yesu a gwadawatay a ndo niye hay tebiye dərmaḱ sa: «Nəkurom na, ka ŋgatumay a pazlay kə lətsew tə məgəma na, ka gwadum bəse tsa, yam ma piye ada yam ma piye dedek. ⁵⁵ Tadə ka ŋgatumay a mətasl ka vəzlaw ta diye i Salawa na, ka gwadum merəbe ma giye. Ada merəbe ma giye dedek. ⁵⁶ Nəkurom na, ndo məvay gər a ndo hay. Ka sərūm maŋgəne tay ha wu i dala tə wu i məgərmbəlom na, tə waray. Ada həlay nakə anəke aye ka sərūm bay na, kəkay?

⁵⁷ «Hərwi mey, nəkurom na, ka sərūm maŋgəne ha ka bo abəra wu nakə lele bay aye tə wu nakə dedek aye bay na, ka mey? ⁵⁸ Tadə ndo ka wuda fakaya, faya ka deyumeye kame i ndo mäge sariya na, lambadum ha bazlam eye ka tsəved əhəl nakə faya ka deyumeye mba aye. Kə ge andza niye bay na, ndo niye ki ye kar ha ka təv i ndo mäge sariya na, ndo mäge sariya ma vəliye kar ha a həlay i sidzew. Sidzew ma kaliye kar ha a daŋgay. ⁵⁹ Sər ha na, kwa a ləkaw fakaya dala nəte ka hama na bay na, ka deyeweye abəra ma daŋgay bay.»

13

Mambəde tsəlok

¹ Ahəl niye na, ndo hay ti yaw ka təv i Yesu. Ti ye naha ta təkəray tə gwadáy: «Ahəl niye na, Pilat kə kəf siye i ndo i Galile hay. A kəf tay ha ahəl nakə faya ta vəlay wu a Mbəlom aye. A dzapa ha bambaz tay tə bambaz i gənwaw neheye tə kəday a Mbəlom aye.»

² Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Ka dzalum na, Galile neheye ta bəbazl tay ha aye na, ta ze siye i Galile hay tə mezeleme daw? ³ Neñ faya na tsikakumeye, a'ay andza niye bay! Ane tuk na, tadə ka gərurum ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye dərma. ⁴ Tsukudu ndo niye hay kuro gər eye tsamahkar aye gay zəbol eye a mbəzl fataya ma Silowe ka dala i Zerozelem aye na, ka dzalum na, ta ze tay ha siye i ndo i dala i Zerozelem tə mezeleme daw? ⁵ Neñ faya na tsikakumeye andza niye bay. Ane tuk na, tadə ka gərurum ha mezeleme kurom bay na, nəkurom tebiye ka mətumeye andza nəteye.»

⁶ Tsa na, Yesu a tsikatay dzeke, a gwadatay: «Ndoweye andaya a zəv dərizl i gərdaf wuray andza gurov a guvah ngay. Pat wuray na, a ye mata ngəlaw hohway i gərdaf niye. A ye naha na, dərizl i gərdaf niye kə wa bay. ⁷ Ndo i guvah niye a gwadáy a ndo matsəpay na guvah niye: “Zəba! Kə ge anəke məve mahkar na yawaw mata pəle naha hohway i dərizl gərdaf nakay. Ane tuk na, na huta faya hohway bay. Ma nesəneye ha təv ma guvah kəriye na, hərwi mey? Dəs na abəra mə dəma!” ⁸ Ane tuk na, ndo matsəpay na guvah niye a mbəday faya a gwadáy: “Ndo i gay ga, biyen na, gər ha. Na

leye bəḏ ka tsakay eye tuwwe. Na lay na, na peye bərbur. ⁹ Na ge ha andza niye na, agəna ka viye neḅged na, ma wiye. Kə wa bay na, ka dəsiye na tuk.”»

Yesu a mbəl ha ndo abəra ma dāvats pat i mazəzukw bo

¹⁰ Yesu faya ma tətikatay a ndo hay mə gay i maḏuwule me pat i mazəzukw bo. ¹¹ Nḡwas wu-ray andaya dāvats eye mə dəma dərmaḅ. Dāvats niye kə ndza faya məve kuro gər eye tsamahkar. Fakalaw a təra ha. A guḏuk ha a mba faya mələtse dzik bay. ¹² Yesu a nḡtatay a nḡwas niye na, a zalay. Tsa na, a gwadaḡ: «Ka mbəl abəra ma dāvats yak.» ¹³ Yesu a pa faya həlay. A pa faya həlay na, kwayaḅḅa a lətse dzik lele. Tsa na, nḡwas niye a zambadaḡ a Mbəlom.

¹⁴ Ane tuk na, wu nakə Yesu a ge, a mbəl ha ndo pat i mazəzukw bo aye na, a ndalay a bəy i gay i maḏuwule me. A tsikatay a ndo hay a gwadaḡ: «Pat andaya məkwa hərwi məge məsler. Kā mbəlamay ha ndo na, pat niye hay bəna, pat i mazəzukw bo bay!»

¹⁵ Bəy Maduweḅ a mbədaḡ faya a gwadaḡ: «Nəkurom tebiye na, ndo neheye ta məvay gər a ndo aye! Pat i mazəzukw bo na, kwa way a pəla ha sla nḡgay kəgəbay zuḅḅo nḡgay mede ha ka məse yam bəḏaw? ¹⁶ Nḡwas nakay gwala i Abraham, Fakalaw a dzawa na na, neḅgeye məve kuro gər eye tsamahkar. A ye ka bo məpəle ha abəra ma mədzewe pat i mazəzukw bo bəḏaw?»

¹⁷ Bazlam i Yesu niye a mbədaḡ faya andza niye na, horoy a gatay a ndo məne dərə nḡgay niye

hay tebiye. Ane tuk na, ndo hay tebiye na, mäsler i Yesu niye a gawa aye, a ye tay a gær haladzay.

Dzeke i wur i bəzan̄ ta gəde

Mata 13.31-33; Markus 4.30-32

¹⁸ Yesu a gwad̄: «Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, wuye mey? ¹⁹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, andza wur i bəzan̄ nakə ndo a zla a sləga ka dədan̄ aye. A sləga na na, a ndzohw. A gəl, a təra andza gərdaf, dīyen̄ hay tə ŋgar gay tay hay ka hawal eye hay.»

²⁰ Yesu a gwad̄atay sa: «Na ndzəkit ha Bəy i Mbəlom sa na, ta wuye mey? ²¹ Bəy i Mbəlom a ndzəkit bo na, gəde nakə ŋgwas a həl tsekwen̄ a dzapa ha ta gufa aye. Gufa niye na, haladzay. A həlaḅ tay ha ka bo na, gufa niye mahəlaḅa eye a kwasa a həmbot.»

Mede a Bəy i Mbəlom

Mata 7.13-14,21-23

²² Yesu a həl bo ma diye a Zerozelem na, a ye ta wuzlahgəma ada ta gəma hay. Faya ma diye na, a daw̄a ha bazlam i Mbəlom.

²³ Ahəl nakə faya ma tsikateye bazlam i Mbəlom aye na, ndoweye a tsətsah faya a gwad̄ay: «Bəy Maduwen̄, mata təme na, ndo ma i ŋgal eye daw̄?»

Yesu a mbəda faya a tsikatay a ndo niye hay tebiye, a gwad̄atay: ²⁴ «Gum gədan̄ məfələkwe ta tsəved̄ nakə man̄gədətse aye. Faya na gwad̄akumeye ndo hay haladzay ta pəliye tsəved̄ məfələkwe ada ta hutīye tsəved̄ sa bay. ²⁵ Hərwi ndo i gay kə lətse ka dərəzl a maged̄ na, ka ndzumeye ma bəra. Ka fumeye a maged̄ ŋgay. Ka gwad̄umeye naha: “Bəy Maduwen̄, həndəkamay na maged̄ tey.”

«Ma mbəḁakumaweye faya, ma gwadəkumeye: “Ka yumaw mənḡay, na sər kurom ha bay.”

²⁶ «Aya! Ka gwadumeye: “Ka ndayakwa wu mənday ada ka sakwa wu məsay dziye tə nəkar. Ka tətikamay bazlam i Mbəlom ka təv neheye ma gəma may aye.”

²⁷ «Ma gwadəkumeye sa: “Ka yumaw mənḡay na, na sər kurom ha bay, a nəkurom ndo mäge mezeleme hay. Dum abəra ka təv ga!”

²⁸ «Mə dəma na, ta tuwiye tə mahəpəḁe zler eye. Ka nḡatumeye a Abraham, a Izak, a Zakob ta ndo məḁe ha bazlam i Mbəlom hay ma Bəy i Mbəlom. Nəkurom na, ta dərəzliye fakuma abəra. ²⁹ Ndo hay ta deyeweye abəra mə bəzay, ma mägəma ta deyeweye ma diye i yam ada ta deyeweye ma diye i tsakay. Nətəye tebiye ta diye a Bəy i Mbəlom. Ta ndziye ta ndiye wu mənday mə dəma. ³⁰ Ane tuk na, ndo neheye nətəye ndo i dəba hay anəke aye na, ta təriye ndo i me hay, ndo i me hay ta təriye ndo i dəba hay.»

*Yesu nenḡeye ka tsəved faya ma diye a Zerozelem
Mata 23.37-39*

³¹ Yesu a ndəv ha mətsike me na, kwayanḡa Farisa wuray ta həndzəḁ naha ka təv nḡay, tə gwaday: «Lətse do a bəra kanaan! Do a təv mekelenḡ eye bəna, a say a Herod məkəḁe kar.»

³² Yesu a mbəḁatay faya a gwadətay: «Dum gwadumay a mezerew niye na, na həhariye fakalaw abəra ka ndo hay ada na mbəliye tay ha ndo hay abəra ma dəvats bəgom tə təḁə təday. Ka pat mamahkar eye na, na ndəviye ha məsler ga.

³³ Ane tuk na, na ndisliye ha mede ga bəgom, təḁə

ada tædœ taday tæday. Hærwi ta kædiye ndo mæde ha bazlam i Mbælom ma tæv mekelen na, a ye ka bo bay. A ye ka bo ta kædiye na ma Zerozelem.»

³⁴ Yesu a dazlay mætuwe Zerozelem. A gwad: «Nækurom ndo i Zerozelem hay, nækurom ndo i Zerozelem hay. Nækurom neheye ka bæbazlum tay ha ndo mæde ha bazlam i Mbælom hay ada ka kædum tay ha ndo neheye Mbælom a slærakum naha aye tækwar! Sik nday nakæ a seŋ mæhayakum gær ka tæv ga andza mandzekwer nakæ ma hayatay gær a wawa ŋgay hay a hud i gwezleviyek ŋgay aye. Ane tuk na, ka wudum bay! ³⁵ Andza niye, neŋ faya na gwadækumeye: Ma dazleye anæke ka ŋgatumeneye sa bay hus ahæl nakæ ka gwadumeye: “Mbælom mâ pa ŋgama ka ndo nakæ faya ma deyeweye ta mæzele i Bæy Maduweŋ aye!*”»

14

Yesu a mbæl ha ndo pat i mazæzukw bo sa

¹ Pat i mazæzukw bo na, Yesu a ye a gay i bæy i Farisa wuray hay mata ndayaw wu mænday. Ndo hay niye tebiye mæ dæma aye faya ta zæzuriye na Yesu.

² Ndo wuray andaya dævats eye, bo ŋgay mazlambara eye. Neŋgeye malætse eye kame i Yesu.

³ Yesu a dazlay a mætsike me, a tsætsah ka ndo mædzanğawa bazlam i Mbælom mapala eye hay ta Farisa hay. A gwadätay: «Bazlam kway mapala eye kæ væl tsæved mæmbæle ha ndo pat i mazæzukw bo tsukudu kæ væl bædaw?»

⁴ Ane tuk na, a satay mambæday faya bay.

* **13:35** Dæmes hay 118.26.

Yesu a gəs ndo niye dāvats eye mə həlay. Tsa na, a mbəl ha. A gwadāy: «Do wu yak a mətāgay.»

⁵ Tsa na, a gwadatay a ndo niye hay: «Tadə ndo mə walaŋ kurom, wawa ŋgay kəgəbay sla ŋgay kə dəd a bədiyem pat i mazəzukw bo na, ma diye kwayaŋŋa ma zla ahaya abəra mə dəma bədaw?»

⁶ Ndo niye hay ta mba faya mambədāy faya bay.

Məhəne ha gər

⁷ Yesu a ge ŋgodgor ka ndo neheye tə zalatay ka wu mənday aye. A ge fataya ŋgodgor na, hərwi tə lah ka təv məndzay lele eye. Hərwi niye a tsikatay a ndo niye hay tebiye ta dzeke. ⁸ A gwadatay: «Tadə ndo kə zalaka a magurlom i məzle dahəlay na, kə ye kə ndza ka təv məndzay lele eye bay. Ka ndza ka təv məndzay lele eye na, agəna ta zalay a ndo nakə a ze kar aye dərma. ⁹ Ada ndo nakə a zalakum ta ndo niye, ki yaw na, ma gwadakeye: “Lətse! Gəray ha təv məndzay a ndo nakay.” Ka lətsiye, ka diye ka təv məndze nakə duk aye na, horoy ma gakeye. ¹⁰ Duh bay, tadə ta zalaka na, do ndza ka təv məndzay nakə lelebay duk ma dəba aye, hərwi ada ahəl nakə ndo nakə a zalaka ki yaw na, ma gwadakeye: “Dzam ga, dara ndza ka təv məndzay lele eye. Andza niye, nəkar, ka təriye kame i ndo niye mazala eye hay tebiye na, ndo bagwar eye.”

¹¹ Hərwi ndoweye ka səgər ha bo ŋgay na, ta təriye ha wawa eye. Ndowneye kə həna ha gər, a təra ha bo ŋgay wawa eye na, ta səgəriye ha bagwar eye.»

¹² Tsa na, Yesu a gwadāy a ndo nakə a zalay aye: «Tadə ka vəliye wu mənday a ndo hay na, kə zalatay a dzam yak, a malamar yak hay, a gwala yak hay, a ndo i zlele hay bay, hərwi nəteye na,

ta sliye faya məzalaka. Ta hamakeye wu mənday nakə ka vəlatay aye. ¹³ Ane tuk na, tadə ka vəlateye wu mənday i magurlom a ndo hay na, zalatay a ndo i mətawak hay, a ndo videl eye hay, a ndo matəra eye hay, ada a guluf hay. ¹⁴ Ka ge andza niye na, ka ta hutiye mənɟwese pat nakə ndo i ɟwalak hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye. Nəteye na, wu tay andaya məvəlatay a dəma bay. Mata vəlatay a dəma na, Mbəlom.»

Dzeke i ndo mazala eye hay

Mata 22.1-10

¹⁵ Ndo niye hay tebiye tə tsəne bazlam i Yesu niye na, ndo nəte mə walaŋ tay a gwadəy a Yesu: «Mənɟwese ka ndo nakə ma ta ndiye wu mənday ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁶ Yesu a mbəday faya a gwadəy: «Pat wuray na, ndoweje andaya a da wu mənday haladzay. A da wu mənday niye na, a zalatay a ndo hay haladzay ka mənde. ¹⁷ Həlay i mənde wu mənday a sla na, a slər ndo i məsler ɟgay mata zalatayaw a ndo hay. Mâ gwadətay tâ yaw anəke hərwi wu mənday maləva bo eye tsiy.

¹⁸ «Ndo i məsler a həl bo a ye a gwadətay dumara. Ane tuk na, kwa way a may ha me. Ndo makurre eye a gwadəy a ndo i məsler: “Na slay mede naha bay. Na səkəm guvah anəke na zəbaweye faya təday. Pəsa ga ha, mâ ndalaka bay.”

¹⁹ «Ndo nənɟed a gwadəy: “Na səkəm sla hay anəke sulo sulo zləm, na diye na ta dziye tay ha təday. Amboh pəsa ga ha, na slay naha bay. Mâ ndalaka bay.”

20 «Ndo mekelen eye a gwad̄ay sa: “Na zla dahalay anake h̄arwi niye na slay naha mede naha bay.”

21 «Ndo i m̄asler niye a maw a m̄etagay. A ye ka t̄av i ndo i gay ngay. A t̄ak̄aray bazlam i ndo niye hay a ndo i gay ngay. Ndo i gay ngay a ts̄ane andza niye na, a ndalay haladzay. A gwad̄ay a ndo i m̄asler ngay: “Do b̄ase ka t̄av m̄ahay ḡar hay, ka ts̄aved i walaŋ i gay hay. Zalatayaw a ndo i m̄etawak hay, a ndo videl eye hay, a guluf hay, a ndo mat̄era eye hay, t̄a yaw kanaŋ.”

22 «Ndo i m̄asler a ye a zalatayaw a slala i ndo niye hay. A maw a gwad̄ay a ndo i gay ngay: “Ndo i gay ga na ge m̄asler nak̄a ka tsiken aye, ane tuk na, t̄av andaya ndo hay ta rah a d̄ama bay.”

23 «Tsa na, ndo i gay ngay a gwad̄ay: “Do ka ts̄aved neheye a ye a ḡama wawa eye hay ada ka ts̄aved neheye a ye ta tsakay i dzal aye. Gatay kuton t̄a yaw ada gay ga m̄a rah ta ndo hay b̄irtsitse.

24 Neŋ faya na gwad̄akum eye: Ndo neheye t̄a lah m̄azalatay kurre ta yaw bay aye na, nd̄aray kwa n̄ate m̄a walaŋ tay ta ndzakiye d̄af ga bay.”»

*Mat̄are gawla i Yesu ta dedek eye
Mata 10.37-38, 5.13; Markus 9.50*

25 Ndo hay haladzay t̄a paway b̄azay a Yesu. Ah̄al nak̄a faya ta diye ka ts̄aved aye na, Yesu a mb̄ada me ka t̄av i ndo niye hay faya ta pay b̄azay aye, a gwadatay a n̄ateye niye tebiye: 26 «Ndo nak̄a a say mat̄are gawla ga aye na, m̄a wud̄a b̄aba ngay, may ngay, ngwas ngay, wawa ngay hay, malamar ngay hasl̄aka eye hay kwa malamar ngay dem eye hay, m̄a wud̄a tay ha m̄a ze neŋ bay, kwa m̄agwad̄ay a

gər ɲgay neɲ eye mâ ze neɲ bay, bəna, ma sliye faya matəre gawla ga bay. ²⁷ Ndoweye kə zla mayako mazləlmbada eye kə peɲ bəzay bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.

²⁸ «Tadə ndo mə walaɲ kurom a say məge gay na, ma ndziye ada ma pasliye suloy nakə ma dziye ha ka məge gay, ma zəbiye faya ma sleye da mandəve ha məsler daw. ²⁹ Andza niye tadə kə dzala faya dze bay. A pa naha mədok eye dekdək tsa, ka ndəv ha madəzle bay na, ndo hay ta ɲgatay na, ta ɲgwasiye faya. ³⁰ Ta gwadiye: “Ndo nakay a dazlay a madəzle gay tuk na, kə mba faya mandəv ha məsler eye bay!”

³¹ «Andza niye bəy nakə sidzew ɲgay hay gwezem kuro aye na, ma diye mata ge vəram ta bəy nakə sidzew ɲgay hay gwezem kuro kuro sulo aye daw? Ma ta diye madazlay a vəram na, ma ndziye ma dzaliye gər lele təday. Ma tsətsahiye a gər ɲgay: “Anəke na, ta sidzew ga hay gwezem kuro na, na sliye faya məge vəram ta bəy nakə sidzew ɲgay hay gwezem kuro kuro sulo aye daw?” ³² Tadə ma sliye faya bay na, ma sləriye ndo hay ka təv i bəy niye ahəl nakə neɲgeye dəreɲ mba aye. Ma tsətsahiye naha faya məndze zay.»

³³ Yesu a gwadatay sa: «Andza niye mə walaɲ kurom dərmak, tadə ndoweye kə gər ha wu ɲgay tebiye bay na, ma sliye faya matəre gawla ga bay.»

³⁴ Yesu a tsikatay dzeke mekeleɲ eye sa, a gwadatay: «Ayaw sluwal na, wu nakə lele aye. Ane tuk na, tadə sluwal a vəd sa bay na, ta sliye matəre ha mâ vəd həraḅəḅa sa na, ma kəkay? ³⁵ Ta sliye faya məge ha məsler sa bay. Kwa məkutse a guvah

andza bərbur bəbay na, ma giye ɲgama bay. Ta kutsiye ha a bəra. Ndo nakə zləm andaya faya mətšəne aye na, mâ tsəne lele!»

15

Dzeke i təbaɲ nakə a dze aye

Mata 18.12-14

¹ Pat wuray na, ndo matsekele dzaɲgal hay ta siye i ndo i mezeleme hay tebiye ti ye ka təv i Yesu. Nəteye niye tebiye ti ye na, mata pay zləm a bazlam i Yesu. ² Farisa hay ta ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye tə ɲgatay a Yesu ta ndo niye hay na, tə may ha mənese a Yesu, tə gwad: «Ndo nakay i ɲgay a təma tay ha ndo i mezeleme hay ada ta ndiye ka bo wu mənday ka təv manəte eye na, kəkay?»

³ Yesu a sərataɲ naha ka wu nakə faya ta tsikiye. A mbədatay faya ta dzeke, a gwadatay:

⁴ «Tadə ndəray mə walaɲ kurom təbaɲ ɲgay hay andaya temerre ada a dze faya abəra nəte mə walaɲ i təbaɲ ɲgay niye hay na, ma gəriye ha kuro kuro tsid gər eye tsid eye niye hay, ma diye mapəla ahaya nəte eye niye a dze aye ma huta ahaya təday bəɗaw? ⁵ Tadə kə huta na na, dərev ɲgay ma ɲgwasiye haladzay. Ma pa ahaya təbaɲ ɲgay niye ka dzegwem, ⁶ ma zla ahaya a mətəgay. Kə zla ahaya na, ma zalateye a dzam ɲgay hay ta ndo i maged ɲgay hay ada ma gwadateye: “Dumara ɲgwasakwa ka bo dziye hərwi təbaɲ ga nakə a dze aye na, na huta na.”»

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Tadə ndo nəte kə gər ha mezeleme ɲgay na, sərur ha na, məɲgwese ma giye andaya ka təv i Mbəlom mə mbəlom andza niye

dərmak, a ze ndo neheye kuro kuro tsid gər eye tsid ta zəba ka bo tay andza mezeleme andaya fataya təbey, a satay mægəre ha mezeleme tay bay aye.»

Dzeke i kwar i suloy nakə a dze aye

⁸ Yesu a gwadətay sa: «Kəgəbay, ɲgwas waray nakə kwar i suloy andaya kuro ada a dze faya abəra nəte na, ma piye ako ka lalam, ma fadiye na gay ɲgay ada ma pəliye na tə marəzlay a gər eye lele ma hutiye na təday. ⁹ Kə huta na na, ma zalateye a dzam ɲgay hay ta ndo i maged ɲgay hay. Ma gwadateye: “Dumara, ɲgwasakwa ka bo dziye hərwi na huta na kwar i suloy ga nakə a dze aye.”»

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Sərum ha, tadə ndo nəte kə gər ha mezeleme ɲgay na, məɲgwese andaya mə walaɲ i gawla i Mbəlom hay.»

Dzeke i bəba nakə a pəsay ha mənese a wawa ɲgay aye

¹¹ Yesu a gwadətay sa: «Ndoweje andaya na, wawa ɲgay hay sulo. ¹² Pat wuray na, bo wawa eye nakə a tsətsah ka bəba ɲgay, a gwadəy: “Bəba ga, zlele yak nakə ka ɲgənamay ha aza ta malamara ga aye na, vələɲ faya abəra i ga anəke.” Bəba tay a tsəne andza niye na, a ɲgənatay ha zlele ɲgay a wawa ɲgay niye hay sulo aye.

¹³ «A ndza məhəne tsekweɲ na, wawa niye bo wawa eye a həl zlele nakə bəba ɲgay a vələy aye, a səkəm ha. Ma dəba eye na, a həl bo a ye ha ka bo ta suloy niye a gəma dəreɲ eye. A ndisl a gəma niye na, a dazlay a məge wu nakə lelebay aye. A nas ha suloy niye tebiye.

¹⁴ «Suloy niye a ndəv faya abəra tebiye na, mandərzlaɲ bagwar eye a ge ma gəma eye niye.

Wawa niye a huta wu mänday sa bay. ¹⁵ Tsa na, a ye mata pəle məsler. A huta məsler niye na, mə gay i ndo wuray ma gəma eye niye. Ndo niye a slər ha a pesl mata tsəkure mədəras hay. ¹⁶ Ahəl nakə neŋgeye faya ma tsəkuriye mədəras hay aye na, may a wur faya. A say haβe mände wu mänday nakə tə vəlawatay a mədəras hay aye na, ndəray kə vəlay bay.

¹⁷ «Tsa na, a dazlay mədzele ka dəretsətseh ŋgay. A dzala ka mändze ŋgay nakə mə gay i bəba ŋgay aye, a gwad: “Mə gay i bəba na, ndo i məsler ŋgay hay faya ta ndiye wu mänday lele ada a ze naha fataya abəra. Ada neŋ tuk na, na mətiye tə may kanaan na, kəkay! ¹⁸ Ngama anəke na, na həliye bo na miye ka təv i bəba ga. Na ye na, na gwadəye: Bəba ga, na ge mənese kame i Bəba Mbəlom ada kame yak. ¹⁹ Anəke na, na sla tâ zeleŋ wawa yak sa bay. Təra ga ha andza ndo i məsler yak tsa.” ²⁰ A dzala andza niye na, a həl bo a mbəda gər a gay i bəba ŋgay.

«Mazlambar ma ndisliye a gay i bəba ŋgay na, bəba ŋgay a ŋgatay naha dərəŋ. A ŋgatay naha na, a gay mə bo haladzay. Tsa na, a hway ka təv ŋgay. A ye naha a gəs na ka bo təmbolok təmbolok tə məŋgweye eye lele. ²¹ Yawa! Wawa niye a gwaday: “Bəba ga, neŋ na, na ge mənese kame i Mbəlom ada kame yak. Neŋ na, na sla tâ zeleŋ wawa yak sa bay.”

²² «Ane tuk na, bəba ŋgay a zalatay a ndo i məsler ŋgay hay, a gwadatay: “A niye bəse! Dum naha, zlumaw rəkWat nakə a le haladzay aye ada kalumay ka bo. Dum naha, zlumaw matsərad,

pumay a wur i həlay ada həlumaw tahərak, pumay a sik. ²³ Gəsumaw sla niye magəla eye, kədum. Ndayakwa ada ka hatsakweye. ²⁴ Hərwi wawa ga nakay na, həbe na gwad kə mət, anəke na, neŋgeye andaya tə dəre. Həbe kə dze, anəke na, na huta na. Anəke na, dərev ga kə ŋgwas.” Tsa na, ta dazlay a məhetse tuk.

²⁵ «Ahəl nakə faya ta hatsiye aye na, wawa ŋgay bagwar eye mə pesl ma guvah. Həlay i madayaw ŋgay a mətəgay a sla na, a həlaw bo abəra ma guvah. A yaw mazlambar bəse tə gay i bəba ŋgay na, a tsəne məhetse ta gaŋgaŋ eye dəbtsim dəbtsim. ²⁶ Tsa na, a zalay a ndo nətə mə walaŋ i ndo i məsler i bəba ŋgay hay, a tsətsah faya a gwaday: “Maa ge mə gay kway bəgom na, mey?” ²⁷ Ndo i məsler i bəba ŋgay niye a mbəday faya a gwaday: “Faya ta hatsiye hərwi malamar yak kə maw ma təv eye. Ada bəba yak a kəd sla niye magəla eye hərwi kə huta na wawa ŋgay, neŋgeye andaya zayzay lele, wuray kə gay bay.”

²⁸ «Wawa bagwar eye a tsəne andza niye na, a ndalay haladzay. A kərah mede a mətəgay. Bəba ŋgay a yaw ka təv ŋgay, a gay amboh. A gwaday: “Dara a mətəgay.” ²⁹ Ane tuk na, wawa ŋgay a mbəday faya a gwaday: “Tsəne wu nakə na tsikak-eye təday. Kwa anəke bay, na gaka məsler na, məve haladzay ada dāda na kərah bazlam yak dāw? Ka vəleŋ wawa i vo’ar ada nā ge ha magurlom ta dzam ga hay tey na, ka vəleŋ dāw? ³⁰ Ane tuk na, anaŋ wawa yak nakay a nasaka ha zlele ka ŋgwas hay aye na, anəke a maw na, ka kəday sla sa na, kəkay?”

³¹ «Bəba ɲgay a mbəɖay faya a gwad̥ay: “Wawa ga, mâ ndalaka bay. Nəkar mandza eye na, huya ka təv ga ada zlele ga hay tebiye na, i yak bəɖaw?
³² A ye ka bo tədə məge magurlom tə mənɲwese eye na, lele ɲgway. Hərwi malamar yak nakay na gwad̥ na, kə mət. Anəke na, neɲgeye andaya tə d̥are. Həbe kə dze, anəke na, na huta na!”»

16

Mbəlom ta suloy

Mata 6.24, 11.12-13, 5.31-32; Markus 10.11-12

¹ Ma dəba eye na, Yesu a gwad̥atay a gawla ɲgay hay sa: «Ndoweye andaya zlele eye, ndo məpesle suloy ɲgay andaya. Ti ye naha tə gwad̥ay a ndo i zlele niye: “Ndo məpaslaka na suloy yak na, faya ma nasakeye ha zlele yak.”

² «Ndo i zlele niye a tsəne andza niye na, a zalay a ndo məpesle suloy ɲgay niye a gwad̥ay: “Na tsəne ndo hay tə tsik ka nəkar na, mey? Suloy nday na, pesleɲ na ka ge ha na, wu waray wu waray, hərwi nəkar na, ka sliye faya matəre ndo i məsler ga sa bay.”

³ «Ndo məpesle suloy niye a tsik mə gər ɲgay, a gwad̥: “Ndo i gay ga ma həhariye ga abəra ma məsler ɲgay ada na giye na, kəkay? Ada kwa gədan̥ ga andaya məfəte sa bay tuk na, kəkay? Na gwad̥ na rəkiye na, horoy ma geɲeye. ⁴Ah! Na sər na giye hərwi ada ndo hay ta təmiye ga a gay tay tadə ta kal ga ha abəra ma məsler na!”

⁵ «A ye a zalatay a ndo neheye gwedere i ndo i gay ɲgay andaya fataya aye nəte ta nəte. Ti ye naha.

Tsa na, a gwaday a ndo kurre eye: “Gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?”

⁶ «Ndo niye a mbaday faya a gwaday: “Dos i mal temerre.” Ndo mapesle suloy niye a gwaday: “Derewel i gwedere yak anan. A niye ndza bāse, watsa a dāma na, dos i mal kuro kuro zlām tsa.”

⁷ «Tsa na, a gwaday a ndo neṅged: “Ada nakar na, gwedere i ndo i gay ga fakaya na, nday?” Ndo niye a mbaday faya a gwaday: “Tabay i bāle temerre.”

«Ndo mapesle suloy niye a gwaday: “Derewel i gwedere yak anan. A niye ndza bāse, watsa a dāma tabay i bāle kuro kuro tsamahkar tsa.”

⁸ «Ndo i gay ṅgay a ṅgatay andza niye na, a zambaday a ndo mapesle suloy ṅgay hārwi a ge māsler ta bābārek. Andza niye, ndo neheye tē sār Mbəlōm bay aye na, tē dzala ka wu nakā ma ta giye bo kame aye. Ta wuda bo mā walaṅ tay. Nāteye bābārek eye hay ta ze ha ndo i Mbəlōm hay.»

⁹ Yesu a sakah ha me ṅgay niye, a gwadatay: «Neṅ faya na gwadūmeye sa: Gum ṅwalak tē zlele i mändzibāra nakay lele. Hārwi tadā ka ndāv fakuma abāra na, ka ta hutumeye sifa nakā ma ndāviye bay aye.

¹⁰ «Ndo nakā a ge wu wawa eye hay ta tsāved eye na, ma giye wu bagwar eye hay ta tsāved eye dārmak. Ndo nakā kwa wu wawa eye hay a ge na ta tsāved eye bay aye na, wu bagwar eye hay dārmak ma giye na ta tsāved eye bay. ¹¹ Ada tadā ka mbum faya māge māsler ta tsāved eye lele tē zlele i mändzibāra nakay bay na, mata vālakum zlele lele eye na, way? ¹² Tadā ka sārūm māgay gār a wu i ndo hay bay na, mata vālakum wu kurom neheye ka lāvumay gār aye na, way?

¹³ «Ndəray ma sliye məge məsler a ndo i gay ɲgay hay sulo bay. Hərwi pat neɲged na, ma geye sewed a ndo i gay ɲgay neɲged, ma wudiye na neɲged lele. Kəgəbay ma gəseye me a ndo neɲged, a ndo neɲged na, ma gəseye me bay tebiye. Nəkurom bəbay ka slumeye faya məge məsler a Mbəlom ada a suloy sulo sulo bay.»

¹⁴ Farisa hay tə tsəne bazlam i Yesu neheye a tsik aye tebiye. Tə ɲgwasa ka Yesu hərwi nəteye na, ta wuda suloy haladzay.

¹⁵ Yesu a gwadatay a Farisa niye hay: «Nəkurom ka təv dəre i ndo hay na, ka gwadum nəkurom ndo lele eye hay. Ane tuk na, Mbəlom na, a sər dərev kurom hay. Hərwi wu nakə ndo hay tə gwad bagwar eye na, ka təv dəre i Mbəlom na, lele bay tebiye. ¹⁶ Həlay i bazlam i Musa mapala eye tə dərəwel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay kə ndza hus a həlay i Yuhana madzəhuḅe ndo a yam. Kwa abəra ahəl niye na, tə dəwa ha Labara ɲgwalak eye i Bəy i Mbəlom. Həlay nakay na, kwa way a ge gədaɲ hərwi məfələkwe a Bəy i Mbəlom. ¹⁷ Magərmbəlom ta dala na, ta ndəviye. Ane tuk na, kwa wu tsekweɲ ma dziye abəra mə bazlam ga mapala eye bay.

¹⁸ «Ndoweye ka həhar na ɲgwas ɲgay ada kə zla a dəma ɲgwas mekeleɲ eye na, kə ge madama. Ada ndoweye kə zla ɲgwas nakə zal ɲgay a həhar na aye na, kə ge madama dərma.»

Ndo i zlele ta Lazar

¹⁹ Yesu a gwadatay sa: «Ndoweye andaya zlele eye. Neɲgeye a pawa ka bo peteked nakə a le haladzay aye ada masəkəme ɲgay eye na, suloy

haladzay. Neŋgeye mandza eye pat pat ma wiya ada wu mǎnday ŋgay na, lele. ²⁰ Ndowneeye andaya dǎrmak mǎzele ŋgay Lazar. Neŋgeye na, mǎtawak eye, wuray ŋgay andaya bay. Bo ŋgay tebiye na, mbǎlak eye dǎk dǎk. A yaw ka mǎged i ndo i zlele niye. A hǎnawa mǎ dǎma. ²¹ A say ha bǎe mǎnde batatuk i wu mǎnday nakǎ a kutsawa abǎra ka tǎv mǎnde wu mǎnday i ndo i zlele niye. Ane tuk na, kǎra hay tǎ yawa naha ka tǎv ŋgay mandekede mbǎlak ŋgay niye dǎh.

²² «Ma dǎba eye na, Lazar a mǎt. Gawla i Mbǎlom hay tǎ zla na ka tǎv i Abraham. Ndo niye zlele eye a mǎt dǎrmak. Tsa na, tǎ la na. ²³ Ndo niye zlele eye na, a sawa dǎretsǎtseh haladzay ma tǎv mǎndze i mǎdahan hay. A zǎba dǎre, a ma ha dǎre a gǎma na, a ŋgatay naha a Abraham ta Lazar nǎteye ka tǎv manǎte eye dǎren tǎ neŋgeye. ²⁴ A zalay naha a Abraham, a gwaday: “Bǎba ga Abraham, na gaka mǎ bo tǎbǎdǎw? Amboh slǎr Lazar na, mǎ tǎlǎka wur hǎlay ŋgay a yam ada mǎ tǎkwenǎw ka dǎrneh magen zayya tey. Hǎrwi neŋ faya na siye dǎretsǎtseh haladzay ma ako nakay.”

²⁵ «Ane tuk na, Abraham a gwaday naha: “Wawa ga, sǎr ha na, ka huta ka mǎndzibǎra na, haladzay. Lazar neŋgeye na, kǎ sa dǎretsǎtseh haladzay. Anǎke na, neŋgeye mandza eye barbarra, ma ndiye i ŋgay tey. Anǎke nǎkar na, ka siye dǎretsǎtseh dǎrmak tey. ²⁶ Ada sa tsa na, bǎd zǎbol eye mǎ walan kway. Andza niye ndo neheye a satay mede naha a diye kurom aye na, ta sliye faya mede naha bay. Ada madayaw abǎra ka tǎv kurom a tǎv may bǎbay na, ma tasiye bo bay.”

²⁷ «Ndo i zlele niye a gwad̄ay naha a Abraham: “Amboh, sl̄er Lazar a gay i b̄aba ga, ²⁸ malamar ga hay andaya zlam. M̄a ye m̄a gatay d̄af na, t̄a yaw a t̄av i d̄arets̄atseh nakay bay.”

²⁹ «Abraham a mb̄ad̄ay faya, a gwad̄ay: “Malamar yak hay na, Musa ta ndo m̄ad̄e ha bazlam i Mb̄elom hay andaya ta d̄atay ha. T̄a pay zl̄em a bazlam tay.”

³⁰ «Ndo i zlele niye a gwad̄ay a Abraham: “Niye na, ma sliye d̄a bay, b̄aba ga Abraham. Ane tuk na, tad̄e nd̄aray a maw ab̄era ma b̄ad̄, a ye ka t̄av tay na, ta mb̄ad̄iye ha mede tay.”

³¹ «Abraham a gwad̄ay: “Tad̄e ta pay zl̄em a Musa ta ndo m̄ad̄e ha bazlam i Mb̄elom hay bay na, kwa ndo m̄a l̄atsew ab̄era ma m̄adahan̄, m̄a ye ka t̄av tay b̄abay na, ta ts̄aniye bay.”»

17

Mezeleme

Mata 18.6-7,21-22; Markus 9.42

¹ Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Wu hay andaya haladzay ta s̄epatiye tay ha ndo hay ka m̄age mezeleme. Kutoŋ ma giye bo andza niye. Ane tuk na, d̄arets̄atseh ka ḡar i ndo nak̄a ma s̄epatiye ndo hay ka m̄age mezeleme aye. ² Ŋgama t̄a b̄aray mad̄iz i kwar a d̄ay ada t̄a kal ha a hud̄ i b̄alay t̄a b̄amal̄a nak̄a ma s̄epatiye n̄ate m̄a walan̄ i wawa neheye tsekwen̄ tsekwen̄ ka m̄age mezeleme aye. ³ An̄ake na, gum metsehe lele, h̄abum ḡar kurom.

«Tad̄e malamar yak k̄a gaka m̄anese na, tsikay faya ta ts̄afets̄afe aye. Ada tad̄e k̄a ḡar ha mezeleme ŋgay na, p̄esay ha mezeleme ŋgay. ⁴ Tad̄e a gaka m̄anese m̄a walan̄ i m̄ah̄ane n̄ate sik tas̄ela ada faya

ma deyeweye ka tɔv yak mɛgwadɔka: “Na nasaka, amboh pɛsa ga ha” na, pɛsa ha.»

Mɛgɛle ha mɛdzal gɛr

Mata 17.20

⁵ Ndo i maslan i Yesu hay ta tsɛtsah, tɛ gwaday a Yesu: «Bɛy Maduwɛn, sɛkahamay ha mɛdzal gɛr ka nɛkar tɛy.»

⁶ Bɛy Maduwɛn a mbɛdatay faya a gwadatay: «Tadɔ ta dedɛk mɛdzal gɛr kurom mɛ ge andaya tsekwen andza wur i bɛzan na, ka slumeye faya mɛgwaday a dɛrizl i gɛrdaf i kuvoray nakay: “Nɛgwad abɛra kanan, do ta zɛv bo a bɛlay” na, ma gɛsakumeye me.»

Ndo mɛge mɛsler neheye ta hutie magogoy bay aye

⁷ Yesu a gwadatay sa: «Way nakɛ mɛ walan kurom, ndo i mɛsler nɛgay faya ma fɛteye ma guvah agɛna ma tsɛkureye na gɛnaw nɛgay hay, kɛ maw a mɛtagay na, ndo i gay nɛgay ma gwadeye: “Dara bɛse, nda daf” daw? ⁸ Ane tuk na, ma gwadeye dɛh na: “Do naha, dɛnɛw daf ga. Mbɛdaw ka bo petekɛd mekelɛn hɛrwi mɛhɛlɛnɛw daf ga. Ahɛl nakɛ nɛn faya na ndiye ada na siye wu mɛse aye na, ma dɛba eye nɛkar dɛrmak ka sliye faya mɛnde wu mɛnday ada ka siye wu mɛse.” Ndo i gay nɛgay ma tsikeye andza niye bɛdaw? ⁹ Ka dzalum na, ma geye sisɛ a ndo i mɛsler nɛgay niye hɛrwi kɛ gay na wu nakɛ a tsikay ge aye daw?

¹⁰ «Nɛkurom dɛrmak andza niye, tadɔ ka gum mɛsler nakɛ Mbɛlom a gwadɛkum “gum” aye na, gwadɛm dɛh na: “Nɛmay ndo mɛge mɛsler tsa

hərwi nəmay, nəmaa ge na, məsler nakə tədə a ye ka bo nəmaa giye.”»

Yesu a mbəl tay ha ndo madəgwada eye hay kuro

¹¹ Yesu faya ma diye a Zerozelem na, a ye tə kokway nakə a ɲgəna ha dala i Samari ta dala i Galile aye. ¹² Mazlambar ma ta ndisliye a gəma wuray na, ndo madəgwada eye hay kuro ta hway naha a satay mədzəgər tage Yesu. Tə lətse dərəŋ. ¹³ Tsa na, ta wuda ta gədaŋ, tə zalay naha a Yesu, tə gwad: «Yesu, Bəy! Nəmaâ gaka mə bo təbədəw!»

¹⁴ Yesu a ɲgatatay, a gwadətay naha: «Dum ta bəzumay ha bo a ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye.» Nəteye faya ta diye mata bəzatay ha bo a ndo məvəlaway wu a Mbəlom na, tə mbəl suwud suwud.

¹⁵ Ndo nəte mə walaŋ tay a zəba ka bo ɲgay na, kə mbəl suwud suwud. A mbəda gər ka təv i Yesu pəlasl. A ye tə mazambadəy naha a Mbəlom ta magala. ¹⁶ A ye naha na, a kal ha bo kame i Yesu ta da'ar luz ka dala. A gay sisəe haladzay a Yesu. Ndowne niye na, ndo i Samari hay.

¹⁷ Yesu a gwad: «Na gwad tə mbəl na, kuro tebiye bədəw? Neheye tsid eye na, nəteye mənɲgay? ¹⁸ Ndəray kə dzala mə walaŋ tay madayaw məgay naha sisəe a Mbəlom bay. Duh mayaw na, bərakəzaŋ nakay daw?» ¹⁹ Tsa na, Yesu a gwadəy a bərakəzaŋ niye: «Lətse! Do wu yak, mədzal gər yak nakə ka dzala ha ka neŋ aye kə mbəl kar ha.»

Maa sər pat i mandəve i mändzibəra na, Mbəlom nəte ɲgweŋ

Mata 24.23-28,37-41

²⁰ Pat wuray na, Farisa hay ta tsətsah ka Yesu, tə gwaday: «Bəy i Mbəlom ma ta deyeweye na, kəday?»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Bəy i Mbəlom ma deyeweye na, ndo hay ta ŋgateye bay. ²¹ Ta gwadiye: “Zəbum neŋgeye anan̄ kanan̄” kəgəbay “Neŋgeye atay” bay. Hərwi sərūm ha Bəy i Mbəlom na, neŋgeye mə walan̄ kurom.»

²² Tsa na, a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Həlay eye ma deyeweye ma sakumeye mən̄gatay a Wawa i Ndo kwa pat eye nəte tsa, ane tuk na, ka ŋgatumeye bay. ²³ Ta gwadumeye: “Zəbum atay!” Kəgəbay “Zəbum neŋgeye anan̄!” Ane tuk na, kâ yum bay, kâ hwayum faya bay. ²⁴ Pat eye ma deyeweye neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, andza mawutsədə i mbəlom nakə a wutsədə na, dzaydzay ŋgay eye a dəv kwa abəra mə bəzay i mbəlom hus a məgəma aye. Na deyeweye na, andza niye. ²⁵ Ane tuk na, na siye dəretsətseh haladzay təday ada ndo neheye anəke aye ta kaliye ga ha.»

²⁶ «Wu nakə a ge bo a həlay i Nuhu aye na, pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta giye bo andza niye dərmak.* ²⁷ Ahəl niye na, ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay, tə zlawə dahəlay hay ada tə vəlawə dem tay hay a zal hus a pat nakə Nuhu a fələkwa a kwalalan̄ i yam aye. Yam bagwar eye a rah ka məndzibəra a dze tay ha siye i ndo hay tebiye.

²⁸ «Sa na, ma ta təriye andza a həlay i Lot: Ndo hay tə ndayawa wu mənday ada tə sawa wu məsay.

* **17:26** Madazlay i wu hay 6.5-12, 7.6-23.

Ta səkəmawa wu hay ada ta səməkawa ha. Ta zəvawa dərizl i gərđaf hay ada ta dəzlawā gay tay hay. ²⁹ Ane tuk na, pat nakə Lot a lətse a yaw abəra ma gəma i Sodom aye na, ako a paw abəra mə mbəlom andza yam ada tə wuye andaya a təma wafafafa, a dze tay ha ndo i gəma niye hay tebiye.†
³⁰ Pat nakə neŋ Wawa i Ndo na deyeweye na, ma ta təriye andza niye dərma.

³¹ «Pat eye niye na, ndo nakə ka gər i gay ada wu ŋgay hay mə gay aye na, mâ mbəzlaw hərwi məzlaw wu mə gay bay. Andza niye ndo nakə ma guvah aye na, mâ maw a mətagay bay. ³² Wu nakə a ge bo ta ŋgwas i Lot aye na, mâ mətsakum gər bay!‡ ³³ Ndo nakə ka pəla mətəme ha məsəfəre ŋgay aye na, ma ta dziye ha đuh. Ane tuk na, ndo nakə ma dziye ha məsəfəre ŋgay hərwi ga aye na, ma təmiye ha đuh.

³⁴ «Sərum ha pat eye niye ta həvad na, ndo hay sulo mahəna eye ka sləlah na, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. ³⁵ Ŋgwas hay sulo ta ləgəriye salamay ka ber, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged. [³⁶ Hasləka hay sulo ma guvah ta fətiye, ta zliye nəte, ta gəriye ha neŋged.]»

³⁷ Gawla ŋgay hay ta tsətsah faya tə gwadaŋ: «Wu niye ma ta giye bo andza niye na, ka waray Bəy Maduweŋ.»

Yesu a mbədatay faya a gwadatay: «Təv nakə wu maməta eye mə đəma aye na, magoduk hay ta hayiye gər a đəma.»

† 17:29 Madazlay i wu hay 19.24-25. ‡ 17:32 Madazlay i wu hay 19.26.

18

Maduwulay me a Mbəlom tə marəzlay a gər

¹ Ma dəba eye, Yesu a tsikatay dzeke hərwi məde tay ha na, tã duwulay me a Mbəlom huya tã ye gər maduwule me bay. ² A gwadatay:

«Ndo mäge sariya wuray ma gəma eye andaya. Ndowne niye na, madzədzere i Mbəlom mə dərev ngay təbey, ada ndo a gay mə gər bay sa. ³ Madakway i ngwas andaya ma gəma eye niye dərma. Madakway i ngwas niye a yawa ka təv ngay pat pat hərwi m̃a gay na sariya ngay tey. A gwaday a ndo mäge sariya niye: “Gamay na sariya ta ndo mənə dəre ga anaŋ tey.”

⁴ «Kə ndza haladzay ndo mäge sariya a kəma mäge sariya i madakway i ngwas niye bay. A dzala mə gər ngay a gwad: “Ayaw! Neŋ na dzala gər ka Mbəlom bay ada kwa ndo a geŋ mə gər bay, ⁵ ane tuk na, madakway i ngwas nakay faya ma wurdeŋeye me, ngama na geye na sariya ngay təday bəna, ma gəriye ha madayaw ka təv ga bay.”»

⁶ Bəy Maduweŋ a gwadatay sa: «Tsənum wu nakə ndo mäge sariya niye ngwalak eye bay a tsik aye! ⁷ Ada Mbəlom neŋgeye na, ma dzəniye ndo ngay hay bədaw? Tadə faya ta tuway naha bo na, ma giye mahonok madzəne tay daw? ⁸ Sərum ha na, ma dzəniye tay ta bəse. Ane tuk na, aza neŋ Wawa i Ndo na deyewe ye na, na hutieye ndo mədzal gər hay ka neŋ ngway daw?»

Ndo i Farisa ta ndo matsekele dzanŋal

⁹ Yesu a tsikatay dzeke mekeleŋ eye sa. Dzeke niye na, hərwi ndo neheye tə dzala tə gwad nətəye ka dəre i Mbəlom na, ngwalak eye hay ada nətəye ta

zəba ka siye i ndo hay na, andza ndo hay bay. ¹⁰ A gwadatay:

«Ndowe ye hay andaya sulo, ti ye a gay i məcəslay ha gər a Mbəlom mata đuwulay me a Mbəlom. Ndo neŋged na, ndo Farisa, neŋged na, ndo matsekele dzaŋgal.

¹¹ «Ti ye naha na, ndo Farisa niye a lətse təv ŋgay wal. A gwad mə đərev ŋgay: “A! A! Mbəlom ga, na gaka naha sisə hərwi neŋ na, andza siye i ndo hay təbey. Nətəye na, məkal eye hay, ndo ŋwalak eye hay bay. Tə gawa madama. Neŋ na, na gaka naha sisə hərwi neŋ andza ndo matsekele dzaŋgal nakay təbey. ¹² Mə luma nətə na, na gawa daliyam sik sulo. Wu ga kuro na, na vələwa nətə.”»

¹³ «Ndo matsekele dzaŋgal neŋgeye na, a lətse dərən. Kwa kə lətse ha gər mazəbe đəre a mbəlom bay tebiye. Ane tuk na, a gwad: “Mbəlom! Na gaka mə bo tey hərwi neŋ na, ndo i mezeleme.”»

¹⁴ Yesu a gwadatay: «Sərūm ha na, ndo matsekele dzaŋgal nakay a ye a ŋgway a mətəgay na, neŋgeye ka təv i Mbəlom na, lele. Ane tuk na, ndo Farisa niye neŋgeye na, andza niye təbey. Hərwi ndo nakə a say t̄a gwad neŋgeye bagwar eye na, Mbəlom ma təriye ha wawa eye đuh. Ndo nakə a təra ha bo ŋgay wawa eye kame i ndo hay aye na, Mbəlom ma təriye ha bagwar eye đuh.»

Yesu a təma wawa hay

Mata 19.13-15; Markus 10.13-16

¹⁵ Ma dəba eye na, ndo hay tə həl naha wawa tsekweŋ tsekweŋ eye hay a Yesu hərwi ada m̄a pa fataya həlay ada t̄a huta ŋgama. Ane tuk na, gawla

ngay hay tə gatay me a ndo niye hay tə həlay naha wawa hay aye.

¹⁶ Yesu a gwadatay a wawa hay: «Həndzədumaw ka təv ga.» A gwadatay a gawla ngay hay: «Gərüm tay ha wawa hay, tâ yaw ka təv ga! Kâ həharum tay ha bay, hərwi Bəy i Mbəlom mavəla eye na, a slala i ndo neheye andza wawa neheye. ¹⁷ Sərüm ha na, ndoweje ka təma Bəy i Mbəlom andza wawa neheje bay na, ma dije a Bəy i Mbəlom bay.»

Ndo i zlele ta Bəy i Mbəlom

Mata 19.16-30; Markus 10.17-31

¹⁸ Bəy i Yahuda wuray a tsətsah ka Yesu, a gwaday: «Miter lele eye, na hutije sifa nakə ma ndəviye bay aye na, na giye na, kəkay?»

¹⁹ Yesu a gwaday: «Ka zeleŋ ndo lele eye na kemey? Ndo lele eye na, Mbəlom nəte ngweŋ. ²⁰ Ka sər bazlam i Mbəlom mapala eye dəw? Bazlam i Mbəlom mapala eye a gwad na: Kâ ge madama bay, kâ kəđ gər i ndo bay, kâ ge məkal bay, kâ raw me ka ndo kame i sariya bay, rəhatay ha gər a bəba yak ta may yak. * »

²¹ Ndo niye a mbəday faya a gwaday: «Gər i bazlam mapala eye neheje ka paslaw aye na, na hənay ha gər kwa ma wawa.»

²² Yesu a tsəne andza niye na, a gwaday: «A zəkaw fakaya abəra wu nəte sa: Anəke na, do ta səkəm ha zlele yak hay tebiye ada kâ ngənətatay suloy eye a ndo i mətawak hay. Ka ge andza niye na, ka ta hutije zlele mə mbəlom. Tsa na, dara, peŋ bəzay.»

* **18:20** Madayaw abəra ma Ezipt 20.12-16; Levitik 5.16-20.

²³ Ane tuk na, ndo niye a tsəne bazlam niye na, a ndalay haladzay hərwi zlele ɲgay na, haladzay.

²⁴ Yesu a zəba faya na, a ndalay, a gwad: «Hərwi ndo i zlele na, mede a Bəy i Mbəlom i ɲgay na, mada me eye haladzay. ²⁵ Tə bəmalə nakə ndo i zlele ma diye a Bəy i Mbəlom aye na, ɲgama zləgweme mâ ye ta bəd i ləpəre.»

²⁶ Ndo neheye tə tsəne bazlam i Yesu nakə a tsik aye na, tə gwad: «Ane tuk na, kə ge andza niye na, mata sle mətəme na, way?»

²⁷ Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Ndəray ma sliye mətəme bay. Ane tuk na, Mbəlom ma sliye mətəme ha ndo.»

²⁸ Tsa na, Piyer a gwaday: «Tsəne! Nəmay anan, nəmaa gər ha gay may hərwi məpaka bəzay na, kəkay?»

²⁹ Yesu a gwadatay: «Sərum ha, ndoweye kə gər ha gay ɲgay, ɲgwas ɲgay, malamar ɲgay hasləka eye hay ta malamar ɲgay dem eye hay, bəba ɲgay ta may ɲgay, wawa ɲgay hay hərwi Bəy i Mbəlom na, ³⁰ anəke ahəl kway nakay ma hutie a dəma haladzay ada kame na, ma hutie sifa nakə ma ndəviye bay aye.»

Yesu a da ha məməte ɲgay

Mata 20.17-19; Markus 10.32-34

³¹ Yesu a zalatay a gawla ɲgay niye hay kuro gər eye sulo aye abəra mə walaɲ i ndo hay kətsah. Tsa na, a gwadatay: «Tsənum! Anəke na, ka tsalakw-eye a Zerozelem. Mə dəma na, wu nakə ndo mədə ha bazlam i Mbəlom hay tə watsa ahəl niye ka gər i neɲ Wawa i Ndo aye na, ma giye bo tuk. ³² Ta vəlateye ga ha a ndo neheye tə sər Mbəlom bay aye.

Ta ηgwasiye fagaya, ta tsedeneye, ta tufeneye slesleḅ a dāre. ³³Ta ndabiye ga ta mandalaḅa ada ta kaḅiye ga. Ane tuk na, ma mēhāne mamahkar eye na, na lətseweye abāra ma mādahaḅ.»

³⁴Ane tuk na, gawla ηgay hay ta tsāne wu nakə a tsik aye bay. A ge fataya bazlam nakə Yesu a tsik aye a say mēgwede mey na, maḅgaha eye. A tsik na, ka gər i wu waray na, tə sər bay.

Yesu a mbəl ha ndo wuray guluf eye ma gāma i Zeriko

Mata 20.29-34; Markus 10.46-52

³⁵Mazlambar Yesu ma ndisiye a Zeriko na, guluf wuray andaya mandza eye ka tsakay i tsāved, a rəkawa wu ka ndo hay. ³⁶A tsāne ndo hay faya ta diye ka tsāved na, a gwadatay: «Labara i mey?»

³⁷Ta mbəḅay faya, tə gwadāy: «Yesu ndo i Nazaret ma diye tə fa'anaḅ.»

³⁸Guluf niye a tsāne andza niye na, a wuda ta magala, a gwad: «Yesu, Wawa i Davit, nā gaka mē bo təbədew?»

³⁹Ndo neheye tə lah naha kame aye na, tə gay me a guluf niye hərwi ada mā bəbəl wuray bay, mā ndza dīkdīk.

Duh a zaka ha mawude haladzay ta magala, a gwad: «Wawa i Davit, nā gaka mē bo təbədew!»

⁴⁰Yesu a ndisl naha na, a lətse, a gwadatay: «Dum gəsūmayaw həlay kanaḅ.» Tsa na, ti ye tə gəsayaw həlay. A ndisl naha ka təv i Yesu na, Yesu a tsətsah faya, a gwadāy: ⁴¹«A saka nā ge hərwi yak na, mey?»

Guluf niye a mbəḅay faya, a gwadāy: «Bəy ga, a seḅ na, nā ηgatay a dāre sa tey.»

⁴² Tsa na, Yesu a gwadáy: «Yawa lele, mǎdzal gǎr yak nakǎ ka dzala ga ha aye na, kǎ mbǎl kar ha.»

⁴³ Kwayanǎa guluf niye a ɳgatay a dǎre. A pay bǎzay a Yesu. A zambadáy a Mbǎlom. Ndo niye hay haladzay aye tǎ ɳgatay a wu nakǎ a ge bo aye na, nǎteye tebiye ta zambadáy a Mbǎlom.

19

Yesu ta Zase

¹ Yesu a ndisl a Zeriko na, a ye ta wuzlahgǎma i Zeriko niye.

² Ahǎl nakǎ faya ma diye na, ndoweye andaya tǎ zalay Zase, nenǵeye andaya dǎrmak. Nenǵeye na, zlele eye. Nenǵeye bagwar i ndo matsekele dzanǵal hay. ³ A pǎla tsǎved mǎnǵatay a Yesu na, way. Ane tuk na, kǎ ɳgatay bay hǎrwi ndo hay haladzay ada nenǵeye na, dakwel eye. ⁴ A hway ka me, a ye naha a tsal a gǎrdǎf i kuvoray. A tsal a gǎrdǎf na, hǎrwi mǎnǵatay a Yesu nakǎ ma diye ta tsǎved niye aye.

⁵ Yesu a ndisl naha a bǎzay i gǎrdǎf i kuvoray niye na, a zla gǎr ka mbǎlom, a zǎba dǎre a gǎrdǎf niye. A ɳgatay naha a Zase. Tsa na, a gwadáy naha: «Zase, mbǎzlaw bǎse. Bǎgom na diye na ta ndziye mǎ gay yak.»

⁶ Zase a tsǎne andza niye na, a mbǎzlaw bǎse. Tsa na, ti ye ka bo a gay ɳgay. Ti ye naha na, a tǎma tay ha tǎ mǎnǵwese lele.

⁷ Ndo hay tǎ ɳgatay andza niye na, a ndalatay. Ta ɳǵǎlay bǎzay a Yesu. Tǎ gwad: «Ndo nakay a ye mata ndze mǎ gay i ndo i mezeleme dǎw!»

⁸ Zase nenǵeye a lǎtse kame i Bǎy Maduweɳ a gwadáy: «Tsǎne Bǎy Maduweɳ ga! Anǎke na,

na ηgəniye ha zlele ga wudak, na ηgənatay ha a mətawak hay. Ada tadə na zla suloy abəra ka ndoweye ka zal na, na may ha ηgway a dəma madzəga fad.»

⁹ Yesu a tsəne andza niye na, a gwadāy: «Bəgom mətəme ki yaw a gay yak hərwi nəkar na, wawa i Abraham dərma. ¹⁰ Hərwi neη Wawa i Ndo na yaw na, mapəle ndo neheye madza eye hay ada mətəme tay ha.»

Dzeke i suloy nakə ndo a ηgənatay a ndo i məsler ηgay hay aye

Mata 25.14-30

¹¹ Ndo niye hay faya ta pay zləm a bazlam ηgay niye hay na, Yesu a tsikatay dzeke sa. A tsik dzeke niye na, mazlambar ma ndisliye a Zerozelem. Ndo hay tə dzala na, tə gwad: «Mazlambar Bəy i Mbəlom ma deyeweye tuk.» ¹² Wu nakə Yesu a tsikatay aye na, anaη, a gwadətay:

«Ndowneye andaya neηgeye na, gwala i bəy hay. A ye a gəma dərəη eye hərwi ada tâ pa ahaya a bəy. Ta pa na a bəy na, ma maweye ma ləviye ndo ηgay hay. ¹³ Ma ta həliye bo ma diye na, a zalatay a ndo i məsler ηgay hay kuro. Nəteye niye kuro aye ti ye naha. Ti ye naha na, a ηgənatay kwar i suloy. A vəlatay kwar i suloy nəte nəte tay aye. Kwar i suloy niye nəte na, suloy mə dəma haladzay. A gwadətay: “Mbədum ha həlay hus a pat nakə na maw aye.”

¹⁴ «Ane tuk na, ndoweye niye a say bəy aye na, ndo i gəma ηgay hay ta wudā na bay. Tə slər ndo hay ma dəba ηgay hərwi tâ ye tâ gwadətay na: “A samay ndo nakay mâ təra bəy may bay.”

15 «Ada dūh huya ta pa na a bəy. Tə pa na a bəy na, a maw a gəma ŋgay tuk. A maw na, a zalatay a ndo i məsler ŋgay niye hay a ŋənatay kwar i suloy aye hərwi məsəre ha magogoy nakə tə huta faya aye.

16 «Ndo makurre eye a ye naha, a gwadāy: “Ndo i gay ga, kwar i suloy nakə ka vələŋ aye na, na huta faya kuro.”

17 «Bəy niye a gwadāy: “Nəkar na, ndo i məsler lele eye dedək. Anəke na, na piye kar a bəy, ka ləviye gəma kuro hərwi məsler nakə tsekweŋ aye ka ge na ta tsəved eye.”

18 «Ndo masulo eye a ye naha a gwadāy: “Ndo i gay ga, suloy niye ka vələŋ eye na, na huta faya zlam.”

19 «Bəy a gwadāy a ndo niye: “Nəkar na, na piye kar bəy eye, ka ləviye gəma zlam.”

20 «Ma dəba eye na, ndo neŋged a ye naha a gwadāy: “Ndo i gay ga, kwar i suloy yak nakə ka vələŋ aye anəŋ. Na ləva faya bo lele na mbuza na a peteked, na ŋgaha na lele. 21 Na dzədzaraka haladzay, hərwi nəkar na, ndo makula gər eye. Wu yak bay na, ka zliye tsa, ka sləga bay na, ka dziye tsa.”

22 «Bəy niye a mbədāy faya a gwadāy: “Nəkar na, ndo i məsler nakə ŋgwalak eye bay aye. Maa gəs kar a sariya na, bazlam yak eye wu yak. Ka sər ha kurre neŋ na, ndo makula gər eye, ada kwa wu ga bay na, na zliye, na sləga bay na, na dziye tsa na, 23 ada ka mey, meeneŋ na, peŋ na suloy a gay nakə tə paw a dəma suloy aye. Atay ka məmaw ga na, na diye na həlaweye abəra mə dəma na, na hutieye faya magogoy.”

²⁴ «Tsa na, a gwad̄atay a ndo neheye ka t̄əv aye niye: “A niye zlum faya ab̄era kwar i suloy niye. V̄elumay faya a ndo nak̄ə kwar i suloy andaya faya kuro aye.”

²⁵ «Ndo niye hay ta mb̄əday faya t̄ə gwad̄ay: “B̄əy may, neŋgeye na, kwar i suloy ŋgay andaya kuro segey!”

²⁶ «B̄əy niye a gwad̄atay: “S̄ərum ha na, ndo nak̄ə wu ŋgay andaya na, ta s̄əkahay ha sa. Ane tuk na, ndo nak̄ə wu ŋgay andaya bay aye na, kwa tsekweŋ eye nak̄ə andaya faya aye na, ta zliye na faya ab̄era. ²⁷ Ane tuk na, ndo neheye a satay n̄a t̄əra b̄əy tay bay aye na, dum naha, ḡəsumatay ahaya ada k̄a k̄əd̄um tay ha ka d̄əre ga kanan̄.”»

M̄əf̄əl̄akwe i Yesu a Zerozelem

Mata 21.1-11; Markus 11.1-11; Yuhana 12.12-19

²⁸ Yesu a nd̄əv ha m̄ətsike me niye andza niye na, a ye a ndzatay kame a ndo hay mede a Zerozelem.

²⁹ Mazlambar ta husiye a ḡəma i Betifadze ta Betani b̄əse ta mah̄amba nak̄ə t̄ə zalay Mah̄amba i Tet̄əd̄əz aye na, a sl̄ər gawla ŋgay hay kame sulo.

³⁰ A gwad̄atay: «Dum a ḡəma nak̄ə kame kurom aye. Ka ndislum naha na, ka ndzumeye a ḡər a zuŋgo wawa eye maḅara eye nd̄əray k̄ə ndza faya d̄ada zuk bay. P̄elumaw ada k̄a yumeŋ ahaya kanan̄.

³¹ Tad̄ə nd̄əray ka ts̄ətsah fakuma: “Ka p̄elumeye na zuŋgo eye a ŋgay” na, gwad̄umay: “A say a B̄əy Maduweŋ.”»

³² Ndo i m̄əsler niye hay sulo aye t̄ə həl bo ti ye. Ti ye naha na, t̄ə ndzay a ḡər andza nak̄ə Yesu a tsikatay aye. ³³ Tsa na, ta dazlay a m̄əp̄əle zuŋgo niye. Ah̄əl nak̄ə n̄əteye faya ta p̄əliye zuŋgo niye

na, ndo i zungo niye a gwad̄atay: «Ka p̄alumeye na zungo eye h̄arwi mey?»

³⁴ Ta mb̄ad̄ay faya t̄ə gwad̄ay: «A say a B̄əy Maduwen̄.»

³⁵ Gawla i Yesu neheye sulo aye, ti ye ahaya zungo niye a Yesu. Ti ye ahaya na, ta f̄ət̄əl faya peteked̄ tay hay. Tsa na, t̄ə tsal ha faya Yesu.

³⁶ Faya ta diye na, ndo hay ta f̄ət̄əl peteked̄ tay hay ka ts̄aved̄ nak̄ə Yesu faya ma diye t̄ə d̄əma aye. ³⁷ Mazlambar faya ta ndisliye a Zerolem ta ts̄aved̄ nak̄ə ma mb̄əzlaw ta Mah̄amba i Tet̄əd̄əz aye na, gawla ŋgay hay tebiye ta dazlay a mazambad̄ay a Mb̄əlom t̄ə m̄əngwese eye lele ada t̄ə mawude ta magala ŋḡəlakaka h̄arwi masuwayan̄ nak̄ə t̄ə ŋgatay Yesu a ge aye.

³⁸ T̄ə gwad̄awa: «Mb̄əlom m̄ā pa ŋgama ka B̄əy nak̄ə faya ma deyeweye t̄ə m̄əzele i B̄əy Maduwen̄ aye!*

«Zay m̄ə mb̄əlom, ada zambad̄akway a Mb̄əlom, nen̄geye nak̄ə m̄ə mb̄əlom aye!»

³⁹ M̄ə walaŋ i ndo niye hay haladzay aye na, Farisa hay andaya. T̄ə gwad̄ay a Yesu: «Miter, gwad̄atay a gawla yak hay t̄ā ḡər ha mab̄əb̄əle wuray.»

⁴⁰ Yesu a mb̄əd̄atay faya a gwad̄atay: «S̄ər̄um ha na, kwa n̄əteye ta ndza d̄ik̄d̄ik̄ b̄əbay na, kwar hay ta wudiye!»

Yesu a tuwa d̄ərets̄ətseh i Zerolem

⁴¹ Ah̄əl nak̄ə Yesu a ndisl nen̄geye b̄əse t̄ə wuzlahḡəma i Zerolem aye na, a ŋgatay na, a tuwa.

⁴² A gwad̄: «A n̄əkar Zerolem, tad̄ə b̄əgom ka

* **19:38** D̄əmes hay 118.26.

sər wu nakə ma sliye faya məvəlaka zay aye na, haḅe ka təmiye abəra mə dəretsətseh. Ane tuk na, anəke na, maŋgaha eye faka abəra, ka sliye faya maŋgatay bay! ⁴³ Pat i dəretsətseh hay ta deyeweye fakaya. Ndo mənə dəre yak hay ta deyeweye tə wu həlay tay ta lawariye kar tuwzik, ta dərəzliye kar. Ta ŋgədətsiye kar kwa tə waray tə waray. ⁴⁴ Ta bəbazliye kurom ta ndo yak hay tebiye. Kwa kwar ka gər i kwar ta gəriye ha bay, ta mbəzliye ha tebiye hele hele. Hərwi mey andza niye na? Hərwi nəkar na, pat nakə Mbəlom ma yaw mata dzəne kar aye na, ka sər ha bay!»

Yesu a tsikatay bazlam i Mbəlom a ndo hay

Mata 21.12-17; Markus 11.15-19; Yuhana 2.13-22

⁴⁵ Yesu a ndisl a Zerozelem na, a ye a dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. A ye naha na, a dazlay mahəhere ndo mäge tsakala hay abəra ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom niye. A gwadətay: ⁴⁶ «Mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na: “Gay ga ma ta təriye na, gay i maḁuwule me.†” Ane tuk na, nəkurom ka tərūm ha lar i məkal hay na, kəkay?‡»

⁴⁷ Yesu a tsikawatay bazlam i Mbəlom a ndo hay pat pat mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay, ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. ⁴⁸ Ane tuk na, ta gəsiye na ma kəkay na, tə sər bay. Ta huta faya tsəved məgəse na bay. Hərwi

† 19:46 Ezay 56.7. ‡ 19:46 Zeremi 7.11.

ndo hay tebiye faya ta pay zləm a wu nakə faya ma tətikateye na, tə metsehe eye lele.

20

Gədaŋ i Yesu

Mata 21.23-27; Markus 11.27-33

¹ Pat wuray na, Yesu faya ma tətikateye a ndo hay ada faya ma dateye ha Labara Ngwalak eye ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Ahəl nakə faya ma tətikateye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ada ta madugula hay ti ye ka təv i Yesu. ² Ti ye naha ta tsətsah faya tə gwadəy: «Ka ge wu neheye na, ta gədaŋ waray? Maa vəlaka gədaŋ aye na, way, tsikamay?»

³ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Neŋ dərmaƙ na tsətsahiye fakuma: ⁴ Maa sləraw Yuhana madzəhuƙe ndo a yam na, way? Maa sləraw na, Mbəlom tsukuđu ndo hay daw?»

⁵ Ane tuk na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: «Ka mbədakweye faya na, kəkay? Tadə ka gwadəkwa, maa slər ha Mbəlom, Yesu ma gwadəkweye: “Ka dzalum ha ka wu nakə Yuhana a tsik aye bay na, kemey?” ⁶ Ada tadə ka gwadəkwa maa sləraw Yuhana na, ndo hay, ndo hay tebiye ta kaliye kway tə kwar, ta kədiye kway. Hərwi tə sər ha ta dedək Yuhana na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom.»

⁷ Ta mbədəy faya a Yesu, tə gwadəy: «Maa sləra ahaya Yuhana ndo madzəhuƙe ndo a yam way na, nəmaa sər bay.»

⁸ Yesu a gwadatay: «Neŋ bəbay na ge wu neheye ta gədanj i way na, na tsikakumeye bay.»

Dzeke i ndo wuray a zəv dərizl i gərdaf a guvah ŋgay

Mata 21.33-46; Markus 12.1-12

⁹ Ma dəba eye na, Yesu a tsikatay me a ndo hay ta dzeke, a gwadatay: «Ndowne andaya a dəs guvah. A zəv a dəma gərdaf hay haladzay. Dərizl i gərdaf niye hay na, tə wa hohway. A ndəv ha mazəve na, a həl ndo i məfəte hay ada t̄a fətay na. Bo ŋgay aye a ye a tsekene. A ye na, ma ndzaweye haladzay.

¹⁰ «Həlay i maŋgəle hohway i gərdaf niye hay kə sla. A slər ndo nəte mə walaŋ i ndo i məsler ŋgay hay hərwi ada t̄a vələyaw faya abəra i ŋgay. Ndo i məsler ŋgay a həl bo a ye. A ye naha na, ndo neheye faya ta tsəpiye guvah aye, tə gəs na. Tə ndaḅa na ada ta həhar na həlay kəriye.

¹¹ «Ndo i guvah a ŋgatay andza niye na, a slər ndo neŋged sa. Ndo niye a həl bo a ye. A ye naha na, tə gəs na ada tə ndaḅa na dərmak. Tə tsad̄ay pələslesle, ta həhar na. Ta vələy wuray kwa tsekweŋ bay. ¹² Ndo i guvah a slər ndo mamahkar eye sa. Ndo niye a ye na, tə gay mbəlak. Tsa na, tə kala ahaya abəra ma guvah niye.

¹³ «Ndo i guvah niye a gwad: “Na giye anəke na, kəkay? Na sləriye wawa ga nakay nəte na wuda na haladzay aye təday. Agəla neŋgeye na, ta rəhay ha gər, ta geye wuray bay.”

¹⁴ «Ane tuk na, tə ŋgatay a wawa niye na, tə tsik mə walaŋ tay tə gwad: “Aya! Anan̄ magedze ŋgay nakə ma ta ndiye na guvah ŋgay aye, ki yaw! Kəḅakwa na, ada guvah nakay ma mətsakweye a

nəkway!”¹⁵ Tsa na, ti ye faya, tə gəs na. Tə kəf na. Tə kal ha mədahaŋ eye abəra ma guvah niye.»

Tsa na, Yesu a tsətsah fataya a gwadətay: «Ndo i guvah ma giye tay ha anəke na, kəkay?»¹⁶ Ndo i guvah niye ma deyeweye ma gəsiye tay ha ndo niye hay, ma kədiye tay ha. Kə kəf tay ha na, ma həliye a dāma ndo mekeleŋ eye hay.»

Ndo hay tə tsəne wu niye hay a tsik aye na, tə gwad: «Wu niye andza niye na, ma giye bo bay.»

¹⁷ Ane tuk na, Yesu a zəba fataya a gwadətay: «Dzeke nakay mə Derewel i Mbəlom aye a say mægweđe na, kəkay?

“Kwar nakə ndo mədəzle gay hay tə kal ha aye na, matəra kwar lele eye a ze siye i kwar hay na, neŋgeye dūh.*”

¹⁸ «Kwa way kə dəf ka kwar niye na, ma toliye. Ada kwar niye kə dəf ka ndoweye na, ma ləgəriye na kərdik kərdik andza merebək.»

¹⁹ Ndo mədzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay ta bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye hay ta pəla tsəved kwayaŋna ka məgəse na Yesu hərwi tə sər ha Yesu a tsik dzeke niye na, ka nəteye. Ane tuk a, ta dzədzaratay a ndo hay.

Məvəle dzanğal a bəy i Roma

Mata 22.15-22; Markus 12.13-17

²⁰ Ma dəba eye na, ta dazlay a matsəpe na Yesu. Tə slər ndo ka təv ŋgay. Ndo niye hay tə slər tay ha aye na, tə ge ha gər tay andza nəteye ndo lele eye hay kame i Mbəlom. Ndo niye hay na, a satay mapəle mənese abəra ka Yesu mə bazlam ŋgay

* **20:17** Dəmes hay 118.22.

neheye ma tsikiye aye. Tadə ta huta faya abəra mənese na, ta sliye faya məvəlay a həlay a ndo məvəle dala tuk. Hərwi bəy i Roma na, neŋgeye gədaŋ eye ada maa ləva dala i Roma na, neŋgeye.

²¹ Ndo neheye tə slər tay ha aye na, ti ye ka təv i Yesu. Ti ye naha ta tsətsah faya andza nakay, tə gwadəy: «Miter, nəmaa sər ha nəkar ka tsik na, dedek. Ka ŋəna tay ha ka bo bəra ndo hay təbey. Ka gwad̄ ada faya ka tətikateye a ndo hay na, wu neheye dedek aye. ²² Ane tuk na, a samay matsətsehe fakaya, bazlam kway mapala eye kə vəl tsəved̄ məvəle dzan̄gal a bəy i Roma tsukud̄u kə vəl tsəved̄ məvəle bay dāw?»

²³ Ane tuk na, Yesu a sər ha, a satay məhəle faya abəra suwat. Tsa na, a gwadətay: ²⁴ «Ehey bəzumen̄ ahaya kwar i suloy təday.» Ta bəzay ha kwar i suloy niye. A gwadətay: «Mandzək̄it bo nakay ta məzele nakay faya na, i way?»

Ta mbədəy faya, tə gwadəy: «I bəy i Roma.»

²⁵ Tsa na, Yesu a gwadətay: «Aya! Wu i bəy i Roma na, vəlumay ha a bəy i Roma ŋgway. Wu i Mbəlom na, vəlumay ha a Mbəlom ŋgway.»

²⁶ Ka gər i bazlam niye Yesu a tsikatay kame i ndo hay tebiye na, ta huta faya abəra mənese bay tebiye. Duh bazlam ŋgay nakə a tsikatay aye na, a gatay hərbaḅəkka, a dərəzlatay ka bazlam.

Tə tsik ka gər i mələtsew abəra ma mədahan̄

Mata 22.23-33; Markus 12.18-27

²⁷ Ma dəba eye na, siye i Saduke hay ti ye ka təv i Yesu. Saduke hay na, ndo neheye tə gwad̄: «Ka mət na, mələtsew abəra ma mədahan̄ andaya sa bay» aye. ²⁸ Ti ye naha, ta tsətsah ka Yesu, tə

gwad̄ay: «Miter, bazlam nakə Musa a watsamay a bazlam i Mbəlom mapala eye na, anaŋ. A gwad̄: “Tadə ndo a mət a gər ha ŋgwas ŋgay ta wa zuk bay na, mata zle na madakway i ŋgwas niye na, malamar i ndo niye a mət aye†” bədaw? Ma zliye na, hərwi ada hulfe i ndo niye a mət aye mâ dze bay. ²⁹ Yaw! Andaya ahəl niye ndo ta malamar ŋgay hay tasəla. Malamar tay makurre eye a zla dahəlay. A zla dahəlay na, a mət. A mət na, ta wa ta dahəlay ŋgay niye a zla aye bay. ³⁰ Məmbager ŋgay a zla na madakway i ŋgwas niye. A zla na, a mət. ³¹ Malamar tay mamahkar eye a zla. A zla na, a mət. Siye hay tebiye tə ge andza niye dərma. Nəteye neheye tasəla aye tə zla ŋgwas niye na, tə mət tebiye. Ndəray kwa nəte mə walaŋ tay ta wa ta ŋgwas niye bay. ³² Ka mandəve ŋgay eye na, ŋgwas niye a mət dərma. ³³ Pat nakə aza mədahaŋ hay ta lətseweye abəra ma mədahaŋ aye na, ŋgwas niye ma mətseye na, a way? Hərwi nəteye niye tasəla eye ta zla na ka ŋgwas!»

³⁴ Yesu a mbədātay faya, a gwadātay: «Hasləka ta ŋgwas neheye ka məndzibəra nakay anaŋ aye na, ta zliye bo. ³⁵ Ane tuk na, ndo neheye Mbəlom a pala tay ha, nəteye ta ndziye ka məndzibəra nakə wədəye na, ta lətseweye abəra ma mədahaŋ na, ta zliye bo nakay na, zal kəgəbay, ŋgwas na, ta zliye bo sa bay. ³⁶ Nəteye na, ta mətiye sa bay. Ta ndziye na, andza gawla i Mbəlom hay. Nəteye wawa i Mbəlom hay, hərwi ta lətsew abəra ma mədahaŋ a məsəfəre.

³⁷ «Mələtsew abəra ma mədahaŋ na, ka sərakwa

† 20:28 Bazlam mapala eye masulo eye 25.5-6.

ha mædahaŋ hay ta lætseweye abæra ma bæd na, hærwi bazlam i Musa nakæ a tsik ahæl niye aye. A da ha na, bazlam nakæ Mbælom a tsikayaw mæ gay i dak niye dzaydzay andza faya ma tæmiye na aye. A zalay a Bøy Maduweŋ na, “Mbælom i Abraham, Mbælom i Izak, Mbælom i Zakob.†” ³⁸ A tsik andza niye na, hærwi Mbælom na, neŋgeye Mbælom i mædahaŋ hay bay, neŋgeye Mbælom i ndo neheye ta ndziye huya ta sifa aye. Ta ndziye ma sifa na, hærwi Mbælom.»

³⁹ Siye i ndo mædzaŋgawa bazlam i Mbælom ma-pala eye tæ tsæne andza niye na, tæ gwad: «Miter, bazlam yak niye ka tsik aye na, tæde.» ⁴⁰ Tæ tsikay andza niye na, hærwi horoy a gatay matsætsehe faya wu hay.

*Yesu a yaw na, ma gwala i way?
Mata 22.41-46; Markus 12.35-37*

⁴¹ Yesu a gwadätay: «Ndo hay tæ gwad ka Kæriste na, neŋgeye Wawa i Davit na, kækay? ⁴² Duh Davit tæ gær ŋgay a gwad ma derewel i Dæmes hay na:

“Bøy Maduweŋ Mbælom a gwadäy a Bøy Maduweŋ ga na:

Dara, ndza tæ hælai i mænday ga,

⁴³ hus a pat nakæ na piye tay ha ndo mæne dære yak hay a hud i sik yak aye.Š”

⁴⁴ «Ane tuk na, Davit na, kæ zalay a Kæriste “Bøy Maduweŋ” tuk na, ada ndo hay ta gwadiye wawa ŋgay na, ma kækay?»

† 20:37 Madayaw abæra ma Ezipt 3.6. § 20:43 Dæmes hay 110.1.

*Sariya ka gər i ndo mədzaŋgawa
bazlam i Mbəlom mapala eye hay
Mata 23.1-36; Markus 12.38-40*

⁴⁵ Ahəl nakə ndo hay faya ta pay zləm a bazlam ŋgay nakə faya ma tsikateye na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: ⁴⁶ «Həbum gər kurom abəra ka ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay. Nəteye i tay ta wudə mahəhele na, ta rəkwat eye. Ka təv məhay gər na, ta wudə ndo hay t̄a tsikatay me ta mədəslatay ha gər. Mə gay i mađuwule me na, ta pələwa i tay na, təv məndze nakə kame i ndo hay aye, ndo hay ta ŋgatateye lele. Mə magurlom, ta wudə na, təv məndze ŋgwalak eye. ⁴⁷ Wu nakə tə vəlawatay a madakway i gwas hay aye na, tə ndayawa na. Tə đuwulaway me a Mbəlom na, vəđvəđ a ndəv bəse bay hərwi ada ndo hay t̄a gwaf fataya nəteye ndo ŋgwalak eye hay. Slala i ndo neheye andza nakay aye na, Mbəlom ma giye fataya sariya na, ma ziye i ndo siye hay.»

21

*Məvəlay wu a Mbəlom tə dərev nəte eye
Mata 12.41-44*

¹ Ma dəba eye, Yesu a zəba ka bo bəra dəre na, a ŋgatay a ndo i zlele hay ta piye suloy a wu məpe suloy mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. ² Yesu a ŋgatay a madakway i ŋgwas wuray mətawak eye, a ye naha a pa a dəma kōbo sulo dərma.

³ Yesu a gwadatay: «Sərum ha madakway i ŋgwas nakay na, kə vəl dala haladzay a ze i ndo hay tebiye. ⁴ Hərwi ndo mekeləŋ eye hay tə vəl na, abəra ka siye. A gatay mə gər sa bay. Ane tuk na,

madakway i ɲgwas nakay mətawak eye na, a vəl ha tebiye, siye andaya sa bay.»

Yesu a da ha ta mbəzliye gay i mədəslay ha gər a Mbəlom

Mata 24.1-2; Markus 13.1-2

⁵ Ndo mekelenj eye hay tə tsik ka gay i mədəslay ha gər a Mbəlom. Tə gwad: «Gay nakay na, a le. Kwar neheye ta dəzl ha aye na, tə le. Ada wu neheye tə vəlay a Mbəlom aye, tə le.»

Ane tuk na, Yesu a gwadətay: ⁶ «Wu nakə faya ka zəbumeye faya aye na, pat mekelenj eye na, ka ɲgatumeje a kwar kwa nəte ka gər i kwar ɲged bay. Ta mbəzliye ha hele hele.»

Ngodgor i mandəve i məndzibəra

Mata 24.3-14; Markus 13.3-13

⁷ Ndo niye hay ka təv eye niye ta tsətsah faya, tə gwadaj: «Miter, wu neheye ka tsik aye ta giye bo na, kəday? Ngodgor waray nakə nəmaa səriye ha na, wu neheye tebiye ta ndisleweye aye?»

⁸ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Gum met-sehe lele! Ndəray mâ səpat kurom bay. Hərwi ndo hay haladzay ta deyeweye ta məzele ga. Kwa way ma gwadije: “Nej na, Kəriste, həlay eye kə ndislew!” Ane tuk na, kâ pumatay bəzay bay. ⁹ Ka tsənum ndo hay faya ta giye vəram ta ndo neheye ta niye dəre a bo aye na, kâ dzədzarum bay. Wu neheye na, kutoj ta ndisleweye təday. Ane tuk na, niye na, mandəve i məndzibəra zuk bay.»

¹⁰ Yesu a gwadətay sa: «Slala ɲged ta giye vəram ta slala neɲged, bəy ta bəy ta giye vəram. ¹¹ Dala ma bəlije, ada mandərzlanj ma giye, dəvats i magədama haladzay ma gateje a ndo hay ma

gəma hay wal wal. Wu neheye a ge masuwayan eye tə wu mekelen eye hay wal wal ma dzədzariye tay ha ndo hay, ta ta deyeweye mə mbəlom.

¹² «Ane tuk na, wu niye hay ta deyeweye na, ta gakumeye dəretsətseh. Ta gəsiye kurom a gay i mađuwule me, ta gakumeye sariya ada ta dərəzliye fakuma a gay i danğay. Ta gəsiye kurom, ta diye kurom ha kame i bəy hay ada kame i ndo mələve dala hay hərwi ga. ¹³ Niye na, həlay eye i kurom məhəle mbal i gər ga tuk. ¹⁴ Pat eye kə ndislew na, gəsüm dərev lele. Kā dzədzarum mə dərev kurom anəke na: “Mata mbəde famaya abəra me way?” na, kā dzalum bay. ¹⁵ Neñ eye na dākumeye ha bazlam nakə ka tsikumeye ada ndaraw nakə kwa ndo mənə dəre kurom hay ta sliye faya mədəde kurom ha ta sariya bay aye.

¹⁶ «Kwa bəba kurom hay ta may kurom hay ta giye fakuma dəf. Malamar kurom hay, wurbəba kurom hay ta dzam kurom hay ta giye fakuma dəf. Ta gəsiye kurom ada ta gakumeye sariya i mədahañ a siye hay haladzay mə walañ kurom. ¹⁷ Ndo hay tebiye ta nakumeye dəre hərwi ga. ¹⁸ Ane tuk na, sərüm ha na, məkwets i gər kurom kwa nəte ma dziye bay. ¹⁹ Gum gədañ lele. Ka ta mbəlumeye ha məsəfəre kurom hay na, andza niye.»

Ta mbəzliye ha Zerozelem

Mata 24.15-21; Markus 13.14-19

²⁰ «Tadə ka ŋgatamay a vərəm kə lətsew, ta lawara Zerozelem na, sərüm ha mazlambar ta mbəzliye ha bəse tuk. ²¹ Ndo neheye ka dala i Yahuda aye, ta ŋgatay a wu niye na, t̄a hway a mahamba hay. Ndo

neheye nateye ma wuzlah gay i Zerozelem aye na, tâ hwayaw abëra mæ dëma dërenj ada ndo neheye mæ gëma aye na, tâ hway a wuzlah gay bay.

²² «Hërwi pat eye niye na, pat nakë Mbëlom ma giye sariya njgay aye tuk. Niye na, andza nakë ndo i maslanj hay tæ tsik faya mæ Derewel i Mbëlom ma ta giye bo aye. ²³ Pat eye niye na, dëretsätseh wene wene eye na, ka gër i njgwas neheye tæ bo sulo aye ada ka njgwas neheye faya ta vëlateye wah a wawa tay hay aye! Ayaw! Ndo i gëma neheye ta ta siye dëretsätseh haladzay hërwi Mbëlom ma ta gateye dëretsätseh. ²⁴ Ndo niye hay tæ sër Mbëlom bay aye siye hay ta kädïye tay ha ta maslalam. Siye hay ta gësiye tay ha beke eye hay, ta diye tay ha a gëma hay wal wal. Ndo neheye tæ sër Mbëlom bay aye ta deyeweye, ta mbëzliye ha Zerozelem hele hele. Ta ndziye mæ dëma na, hus ahël tay nakë ka ndäv aye.»

Madayaw i Wawa i Ndo

Mata 24.29-31; Markus 13.24-27

²⁵ Yesu a gwadätay sa: «Pat eye niye wu niye hay ta dazlay na, ka pat, ka kiye, ka wurzla hay, wu mæge masuwayan wal wal ta bëziye ha bo. Ma ta giye na, andza mëtasl nakë a vëzl haladzay vëvëva a bël ha dëlov i yam wekit wekit aye. Ndo i mëndzibëra hay tebiye ta dzëdzariye, ma vëlateye mëdzal gër. ²⁶ Ndo hay haladzay ta ta mëtiye tæ zluwer i wu niye hay. Andza niye wu neheye gëdanj eye ka magërmëlom aye ta bëliye haladzay.

²⁷ «Ma dëba eye na, ndo hay ta njgeteneye a nenj Wawa i Ndo na deyeweye ma pazlay ta gëdanj ada ta mëzlaë eye haladzay. ²⁸ Aza ka njgatumay a wu

niye hay ta dazlay mändislew na, ləvum bo lele ada zlum gər kurom ka mbəlom, hərwi Mbəlom ma ta təmiye kurom ha bəse tuk.»

Dzeke i gurov

Mata 24.32-35; Markus 13.28-31

²⁹ Yesu a tsikatay dzeke sa, a gwadətay: «Zəbum ka gurov ada ka dərizl i gərdaf hay tebiye kwa!
³⁰ Ka ngatumatay ta gəgar ha ka bo abəra slam-bah hay ada ta dazlay a mađudə na, ka sərüm ha gwaduvay kə ge, mazlambar yam ma piye bəđaw!
³¹ Andza niye ka ngatumay a wu neheye ta ndislew na, sərüm ha Bəy i Mbəlom neŋgeye bəse tə nəkurom.

³² «Neŋ faya na gwadəkumeye: Sərüm ha na, wu nakay tebiye ma giye bo na, ndo neheye anəke aye ta mət zuk bay. ³³ Magərmbəlom ta dala ta dziye, bazlam ga na, dadə ma dziye bay.»

Gumay metsehe a bo kurom

³⁴ «Gumay metsehe a bo kurom. Kâ gərümay ha dərev kurom a wu məse bay, kâ kwayum bay ada kâ vəlümay ha mədzal gər kurom a wu i mändzibəra bay. Ka gumeye metsehe a bo kurom na, hərwi ada sariya i Mbəlom mâ ndzakum a gər həf bay. ³⁵ Hərwi pat eye ma deyeweye na, ndo hay tebiye ka mändzibəra ta səriye ka bo bay. Ma mbəzliye tay ha təbəts andza balay nakə a mbəzl wu aye. ³⁶ Ndzum tsezlezleŋne, dūwulumay me a Mbəlom pat pat. Ka gum andza niye na, ka hutumeye gədaŋ ka məsəmay naha a wu neheye tebiye ta ndzakumeye a gər aye. Andza niye ka mbumeye faya mələtse ka təv ga, neŋ Wawa i Ndo.»

³⁷ Ta həpat na, Yesu a tətikawa tay ha ndo hay ma dalamətagay i gay i mədəslay ha gər a Mbəlom, ta huwa na, a yawa mata həne ma tsaholok nakə tə zalay Mahəmba i Tetəđöz aye. ³⁸ Pərik i mekedöe na, ndo hay ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom mata pay zləm a matətike i Yesu.

22

Yudas a ge đaf ka Yesu

Mata 26.1-5,14-16; Markus 14.1-2,10-11; Yuhana 11.45-53

¹ Magurlom nakə tə zalay magurlom i Pak aye na, mazlambar ta hatsiye. Ahəl i magurlom tay niye na, tə ndayawa wu mənday tay nakə tə zalay «peŋ» aye na, gəde faya bay. ² A həlay i magurlom eye niye na, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo neheye tə dzanğawa bazlam i Mbəlom mapala eye aye ta pəla tsəved ka məkəde na Yesu. Ane tuk na, ta dzədzar ta ndo hay.

³ Fakalaw a fələkway a bo a Yudas nakə tə zalay Iskariyot aye. Neŋgeye na, nəte mə walaŋ i gawla i Yesu niye hay kuro gər eye sulo, aye. ⁴ Yudas a həl bo a ye ka təv i bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ada ka təv i bagwar i sidzew neheye ta tsəpawa gay i mədəslay ha gər a Mbəlom aye. A ye na, hərwi mapəle tsəved ka mäge đaf ka Yesu. ⁵ A yatay a gər a ndo niye hay haladzay, tə gwadəy: «Nəmaa vələkeye dala.» ⁶ Yudas a tsəne andza niye na, a təma bazlam tay niye. Tsa na, a maw abəra ka təv tay, a ye a pəla wewer ada həlay nakə lele eye hərwi mäge đaf ka Yesu ndo hay ta səriye faya bay aye.

*Yesu ta gawla ŋgay hay, tə ge magurlom i Pak
Mata 26.17-25; Markus 14.12-21; Yuhana 13.21-*

30

⁷ Yaw! Ahəl nakə tə ndayawa wu mənday nakə gəde faya bay aye na, pat i məkəde təbaŋ hərwi məde wu mənday i Pak aye kə husaw tuk. ⁸ Yesu a slər Piyer ta Yuhana, a gwadətay: «Dum ta dumakway wu mənday i magurlom i Pak nakə ka ndayakweye.»

⁹ Piyer ta Yuhana ta tsətsah faya, tə gwadətay: «A saka nəmaâ daka dəf na, ka waray?»

¹⁰ Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Tsənum lele! Tadə faya ka deyumeye, ka ndislum a wuzlahgəma na, ka ndzumeye a gər a ndo faya ma zliye yam ta gəzla aye. Pumay bəzay hus a gay nakə ma fələkwiye a dəma aye, ¹¹ ada gwadumay a ndo i gay niye: “Miter a tsətsah fakaya, a gwadaka: Gay nakə nəmaa ndiye wu mənday i magurlom i Pak ta gawla ga hay aye na, məŋgay?” ¹² Ka tsətsahum andza niye na, ma dakumeye faya ka gay nakə ka gər i gay nəŋged aye. Hud i gay niye na, bagwar eye. Wu hay maləva bo eye mə dəma. Ka dumeye wu mənday i magurlom i Pak na, mə dəma.»

¹³ Gawla i Yesu niye hay sulo eye tə həl bo ti ye. Ti ye naha na, tə ndzay a gər andza nakə Yesu a tsikatay aye. Tsa na, tə da wu mənday i Pak mə dəma.

Wu mənday i Bəy Maduweŋ

*Mata 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Korinje hay
11.23-25*

¹⁴ Həlay i mənde wu mənday niye a sla na, Yesu ta ndo i maslaŋ ŋgay hay ti ye naha, tə ndza

hərwi mənde wu mənday. ¹⁵ A gwadətay: «Na ta giye dəretsətseh na, a seŋ haladzay mənde wu mənday i magurlom i Pak nakay tage nəkurom təday. ¹⁶ Ayaw! Neŋ faya na tsikakumeye, dāda na ta ndiye wu mənday nakay sa bay hus a pat nakə dedek ŋgay eye ma giye bo ma Bəy i Mbəlom aye.»

¹⁷ Ma dəba eye na, a zla gəvet, a rah ha ta wu məsay. A gay naha sisə a Mbəlom. Tsa na, a gwad: «Zlum gəvet nakay ada kâ sum wu məsay nakay mə dəma aye. ¹⁸ Neŋ faya na tsikakumeye, na ta siye wu məse nakay sa bay ka madazlay anəke hus a pat nakə Bəy i Mbəlom ma deyeweye aye.»

¹⁹ Tsa na, a zla peŋ, a gay naha sisə a Mbəlom. Ma dəba eye na, a ŋgəna ha peŋ niye, a vəlatay a gawla ŋgay hay, a gwadətay: «Nakay na, bo ga, mavəla eye hərwi kurom. Gum ha andza nakay huya hərwi ada kâ dzalum ha ka neŋ.»

²⁰ Ma dəba i mənde wu mənday niye na, a zla gəvet, a gwadətay: «Wu məse nakay na, bambaz ga nakə Mbəlom ma bəriye dzam ta ndo hay aye. Ta mbədiye ha na, hərwi kurom. ²¹ Ane tuk na, zəbum ndo nakə ma giye fagaya dəf aye na, faya ka ndayakweye wu mənday dziye. ²² Neŋ Wawa i Ndo na mətiye andza nakə Dərewel i Mbəlom a tsik aye. Ane tuk na, dəretsətseh ka gər i ndo nakə ma giye fagaya dəf aye.»

²³ Gawla ŋgay hay tə tsəne andza niye na, ta dazlay a matsətsehe ka bo mə walaŋ tay, tə gwad: «Way nakə mata ge andza niye mə walaŋ kway na, way?»

Bagwar eye na, way?

²⁴ Ma dāba eye na, gawla i Yesu hay ta dazlay məkəde wuway mə walaŋ tay haladzay, tə gwad: «Way nakə mə walaŋ kway nakay neŋgeye bagwar eye na, way?»

²⁵ Yesu a gwadatay: «Bəy bagwar eye i gəma hay faya ta ləviye bəy hay. Ndo neheye gədaŋ tay andaya aye na, a satay dzam ta ndo hay. ²⁶ Ane tuk na, nəkurom na, kâ gum andza nəteye təbey! Duh na, ndo nakə bagwar eye na, mâ təra andza wawa eye tsekweŋ ada ndo nakə ma ləviye ndo hay aye na, mâ təra ndo i məsler.

²⁷ «Ayaw! Bagwar eye na, way tuk? Ndo nakə neŋgeye mandza eye ta geye məsler ka həlay aye tsukudu ndo məge məsler ba? Bagwar eye na, ndo nakə ta geye məsler aye bədaw? Andza niye, neŋ nakay anaŋ mə walaŋ kurom anəke aye, neŋ na, andza ndo i məsler.

²⁸ «Nəkurom na, ka ndzum ka təv ga. Ka zlum ŋgatay ma wuzlah i dəretsətseh nakə tə geŋ aye haladzay. ²⁹ Neŋ bəbay na, na vəlakumeye Bəy i Mbəlom andza bəba ga Mbəlom nakə a vələŋ aye. ³⁰ Ka ndayumeye ada ka sumeye wu məsay tage neŋ ma Bəy ga, ada ka ta ndzumeye ka təv məndze i bəy hərwi məge sariya ka gwala i Israyel neheye kuro gər eye sulo aye.»

Piyer ma gwadiye: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.31-35; Markus 14.27-31; Yuhana 13.36-

38

³¹ Yesu a gwaday a Simoŋ Piyer: «Simoŋ, Simoŋ tsəne! Fakalaw kə huta gədaŋ məbəle kurom ha, ma həviye kurom andza mahəve daw nakə ta həvawa hərwi maŋgəne tay ha ka bo abəra ta dzəndzar aye. ³² Ane tuk na, neŋ na duwulay me a

Mbəlom hərwi yak. Na dıwulay me a Mbəlom na, hərwi ada mədzal gər yak ka neŋ mâ ge bəle bay. Ka tsətsah məpəse me na, vələtay gədan a malamar yak hay.»

³³ Piyer a gwadəy: «Bəy Maduweŋ, neŋ na, maləva bo eye kwa mede a danğay ka deyemeye salamay. Kwa məməte, ka mətameye salamay!»

³⁴ Yesu a mbədəy faya, a gwadəy: «Ka tsik na, dedek ŋgway daw Piyer. Tsəne! Na tsikakeye, bəgom nakay dzagulok ma ta zlahiye na, 6a ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.»

Mələve bo ta suloy ada ta maslalam

³⁵ Yesu a gwadətay a gawla ŋgay hay sa: «Ahəl niye na slər kurom ha ze dala, ze gwezem, ze tahərak mə sik na, wuray kə kətsakum daw?»

Ta mbədəy faya: «Wuray kwa tsekweŋ kə kətsamay bay.»

³⁶ Yesu a gwadətay: «Anəke dıh na, ndo nakə suloy ŋgay andaya aye na, mâ həl. Ndo nakə gwezem ŋgay andaya aye na, mâ zla dərmak. Ada ndo nakə maslalam ŋgay andaya bay aye na, mâ səkəm ha rəkWat ŋgay ada mâ səkəm maslalam.

³⁷ Hərwi mawatsa eye mə Derewel i Mbəlom na, tə gwad: “Nenğeye na, ndo hay tə pasla na a walaŋ i ndo i məkəde ndo hay.*” Na tsikakumeye: Wu nakə Derewel i Mbəlom a tsik aye na, ma giye bo tebiye.»

³⁸ Gawla ŋgay hay tə gwadəy: «Bəy Maduweŋ, maslalam hay anan sulo.»

Yesu a mbədətay faya, a gwadətay: «Niye na, da kə sla.»

* **22:37** Ezay 53.12.

Yesu a ye mata dūwulay me a Mbəlom ma tsa-holok i tetədcəz

Mata 26.36-46; Markus 14.32-42

³⁹ Ma dəba aye na, Yesu a ye abəra ka təv niye, a ye a tsal a Mahəmba i Tetədcəz andza nakə a gawa ha aye. Gawla ŋgay hay tə pay bəzay. ⁴⁰ Tə ndisl naha a dəma na, Yesu a gwadətay: «Dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada kâ dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

⁴¹ Tsa na, a gər tay ha gawla ŋgay hay. A ye abəra ka təv tay əzad dərəŋ tsekweŋ tsa. A ye naha a dəkw gurmets ka dala, a dūwulay me a Mbəlom, ⁴² a gwad: «Bəba, tadə ka wudə na, zla fagaya abəra dərətsətseh nakay na siye tey! Ane tuk na, ge na, andza nakə a saka aye bəna, andza nakə a seŋ a neŋ aye bay.»

[⁴³ Tsa na, gawla i Mbəlom a mbəzlaw mə mbəlom, a yaw a bəzay ha bo hərwi məvəlay gədaŋ. ⁴⁴ Yesu a dzədzar, mədzal gər ŋgay a mbəda haladzay. A dūwulay me a Mbəlom ta gədaŋ sa. Merəbe nakə faya aye na, a təra andza bambaz nakə a təkwa ka dala təluk təluk aye.]

⁴⁵ A ndəv ha madūwulay me a Mbəlom na, a mbəda gər ka təv i gawla ŋgay hay. A ye naha a ndzatay a gər na, nəteye mandzahəra eye. Madagər a gatay hərwi dərəv a ndalatay. ⁴⁶ A gwadətay: «Lətsum, dūwulumay me a Mbəlom hərwi ada kâ dədum a masəpete i Fakalaw bay.»

Tə gəs na Yesu

Mata 26.47-56; Markus 14.43-50; Yuhana 18.3-11

⁴⁷ Ahəl nakə Yesu faya ma tsikiye me mba aye na, ndo hay haladzay ti ye naha. Maa ndzatay

naha kame na, Yudas nenjeyenakə nate mə walaŋ i gawla i Yesu hay kuro gər eye sulo aye. A ye naha bəse ka təv i Yesu hərwi mægəse na ka bo təmbolok təmbolok. ⁴⁸ Ane tuk na, Yesu a gwaday: «Yudas, ka giye daf ka neŋ Wawa i Ndo na, ta mægəse ga ka bo təmbolok təmbolok daw?»

⁴⁹ Gawla i Yesu hay tə ŋgatay a wu niye hay faya ma giye bo andza niye na, ta tsətsah faya, tə gwaday: «Bəy Maduweŋ, nəmaa watsa tay ta maslalam daw?»

⁵⁰ Tsa na, ndo nate mə walaŋ tay a fay a ndo i məsler i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom, a dəsay na zləm i həlay i mənday fats ka dala.

⁵¹ Ane tuk na, Yesu a gwadatay a gawla ŋgay hay: «Gərūm tay ha, niye na, da.»

Tsa na, a lamay a zləm i ndo niye, a paha suwud suwud.

⁵² Tsa na, Yesu a tsikatay a bagwar i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, a bagwar hay i ndo matsəpe gay i mədəslay ha gər a Mbəlom hay ada a madugula i Yahuda niye hay ti ye naha faya mata gəse na aye, a gwadatay: «Ka yumaw fagaya ta maslalam kurom hay ada ta sakwal kurom andza ta gəsiye ndo i məkal daw? ⁵³ Ada pat pat ka ndzawakwa ka bo dziye mə gay i mədəslay ha gər a Mbəlom na, ka pələm tsəved mægəse ga bay. Ane tuk na, i kurom na, həlay eye kə sla tuk, ada həlay i ndo nakə ma ləvoŋ aye ma bəziye ha gədan ŋgay.»

Piyer a gwad: «Na sər Yesu bay»

Mata 26.57-58,69-75; Markus 14.53-54,66-72; Yuhana 18.12-18,25-27

⁵⁴ Tə gəs na Yesu, ti ye ha a gay i bagwar i ndo məvəlaway wu a Mbəlom. Piyer na, a patay naha

bəzay ma dəba dəreŋ. ⁵⁵ Ma dalamətagay i gay niye na, ta vat ako ma wuzlah eye. Ndo hay nətəye mandza eye ka ako eye niye. Piyer a ye naha a ndza ka təv tay dərmak.

⁵⁶ Nğwas wuray andaya a gawa məsler mə gay eye niye a ŋgatay a Piyer mandza eye ka ako. A zəba faya, a ndazl na Piyer lele. Tsa na, a gwad: «Nəkar dərmak na, ndo i Yesu.»

⁵⁷ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya a nğwas niye, a gwaday: «A'ay! Na sər na bay!»

⁵⁸ Məndze tsekweŋ na, ndo mekeleŋ eye a ŋgatay a Piyer, a gwaday: «Nəkar dərmak na, nətə mə walaŋ i gawla i Yesu hay!»

Piyer a gwaday a ndo niye: «A'ay! Neŋ na mə walaŋ tay bay.»

⁵⁹ A ndza ma dəba eye tsekweŋ mazlambar ɓəre nətə na, ndo mekeleŋ eye a tsik sa, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, tə ndzawa tə Yesu dərmak! Sa tsa na, neŋgeye ndo i Galile hay.»

⁶⁰ Ane tuk na, Piyer a mbəday faya, a gwaday: «A saka məgwede mey na, na sər bay.»

Kwayaŋŋa ahəl nakə faya ma tsikiye me mba aye na, dzagulok a zlahə. ⁶¹ Bəy Maduweŋ a mbəda bo, a ndazl naha Piyer ndzuzle a dərə. Tsa na, wu nakə Yesu a tsikay a Piyer aye na, a mayaw a gər tuk. A gwaday na: «Bəgom dzagulok ma ta zlahiye na, ɓa ka gwad sik mahkar ka sər neŋ bay.» ⁶² Tsa na, Piyer a yaw abərə ma dalamətagay, a tuwa tsiduk tsiduk.

*Ndo hay tə nğwasa ka Yesu
Mata 26.67-68; Markus 14.65*

⁶³ Ndo neheye ta tsəpawa Yesu aye, tə ɲgwasawa ka Yesu ada tə kədawa na. ⁶⁴ Tə mbuzaway na dərə ada ta tsətsahawa faya, tə gwadaway: «Nəkar na, Kəriste ba! Tsikamay, maa faka na, way?» ⁶⁵ Ada tə tsikaway wu siye hay haladzay hərwi mətsaday a Yesu.

Yesu kame i madugula i Yahuda hay

Mata 26.59-66; Markus 14.55-64; Yuhana 18.19-24

⁶⁶ Dərə a tsada na, madugula i Yahuda hay, bagwar hay i ndo neheye tə vələway wu a Mbəlom aye ta ndo mədzaɲgawa bazlam i Mbəlom mapala eye hay tə haya gər. Tsa na, ti ye ha Yesu kame i sariya tay.

⁶⁷ Ti ye naha ta tsətsah faya, tə gwaday: «Nəkar na, Kəriste daw? Tsikamay tey!»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Kwa tadə na tsikakum bəbay na, ka təmumeye bay, ⁶⁸ ada tadə na tsətsah fakuma na, ka mbəduməɲeye faya bay.

⁶⁹ Ane tuk na, sərɯm ha kwa anəke Wawa i Ndo ma ndziye tə həlay i mənday i Mbəlom gədaɲ eye.»

⁷⁰ Tsa na, nəteye niye tebiye tə gwaday: «Azlakwa nəkar na, Wawa i Mbəlom daw?»

Yesu a mbədatay faya, a gwadatay: «Bo kurom eye ka gwadum neɲ neɲgeye.»

⁷¹ Tə tsəne andza niye na, tə gwad: «Ka pələkweye na, sa mey. Ba bo kway eye ka tsənakwa wu neheye a tsik tə bazlam ɲgay aye.»

23

Ti ye ha Yesu kame i Pilat ada kame i Herod

Mata 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Yuhana 18.28-38

¹ Ma dɛba eye na, ndo niye hay tebiye tɛ lɛtse, ti ye ha Yesu a gay i Pilat. ² Tɛ ndisl naha a dɛma na, ta dazlay a mɛdɛse parasay ka Yesu haladzay, tɛ gwad: «Nɛmaa ndzay a gɛr a ndo nakay na, faya ma tsɛviye tay ha ndo may hay a pesl. A gwadatay na: “Kâ vɛlumay dzaŋgal a bɛy i Roma bay” ada a gwad nenɛye Kɛriste, bɛy bagwar eye.»

³ Pilat a tsɛtsah ka Yesu, a gwaday: «Nɛkar na, bɛy i Yahuda hay dedɛk daw?»

Yesu a mbɛday faya, a gwaday: «Nɛkar ka tsik segey.»

⁴ Pilat a gwadatay a bagwar hay i ndo neheye tɛ vɛlaway wu a Mbɛlom aye ada a ndo hay tebiye: «Nɛŋ na, na huta mɛnese nakɛ ma gɛsiye na ndo nakay a sariya aye na, na huta bay.»

⁵ Ane tuk na, ndo hay tebiye tɛ gwaday ta magala: «Faya ma tsɛviye tay ha ndo hay tɛ matɛtike ŋgay nakɛ a tɛtikawatay aye. A dazlay mɛge andza niye na, ka dala i Galile. A hɛhal ha ka dala i Yahuda tebiye ada kɛ ya ahaya kanaanɛ anɛke a Zerozelem sa.»

⁶ Pilat a tsɛne bazlam tay niye na, a tsɛtsah, a gwad: «Ndo nakay na, ndo i Galile daw?»

⁷ Tɛ gwaday faya: «Yesu na, ndo i Galile.»

Azlake maa lɛva Galile na, bɛy nakɛ tɛ zalay Herod aye. Pat eye niye na, nenɛye andaya ma Zerozelem. Tsa na, Pilat a gwadatay: «Dum ha Yesu ka tɛv i Herod.»

⁸ Herod a ŋgatay a Yesu na, dɛrev ŋgay a ŋgwasal haladzay. Kɛ tsɛne ndo hay tɛ tsikawa ka Yesu ada a say mɛŋgatay a Yesu na, kwa anɛke bay. A say na, Yesu mɛ gay masuwayan ka tɛv ŋgay.

⁹ A tsətsah wu hay haladzay ka Yesu. Ane tuk na, Yesu ka mbəday faya wuray kwa tsekwenj bay.

¹⁰ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom ta ndo mədzaŋgawa bazlam i Mbəlom ma-pala eye, ta ye naha dərmak. Tə dəs parasay ka Yesu haladzay ta gədaŋ.

¹¹ Herod ta sidzew ŋgay hay tə tsəne andza niye na, tə tsaday a Yesu ada tə ŋgwasə faya haladzay. Tə pa faya peteked nakə a le haladzay aye. Tsa na, tə ma ha a gay i Pilat.

¹² Kurre na, Herod ta Pilat na, ta wuda bo bay, tə nay dərə a bo. Pat eye niye na, ta tərə ta dzam eye tuk.

Mata 27.15–26; Markus 15.6–15; Yuhana 18.39–19.16

¹³ Ma dəba eye na, Pilat a zalatay a bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye, a bəy i dala hay ta ndo i gəma hay tebiye. ¹⁴ A gwaɗatay: «Ka gəsəmeŋew ndo nakay ka gwaɗum na, faya ma tsəviye tay ha ndo hay a pesl ba! Ada na tsətsah faya bazlam, ane tuk na, na huta faya mənese nakə ma gəsiye na ta sariya aye bay. Ka dəsəm faya parasay. ¹⁵ Herod Antipas bəbay kə huta faya mənese bay, hərwi niye kə makwaya ahaya kway. Ndo nakay na, kə ge wuray kwa tsekwenj nakə məkəde na aye bay. ¹⁶ Hərwi niye, na ndaɗiye na ta mandalaɗa ada na gəriye ha.»

[¹⁷ Ka viye ka viye na, Pilat a gərawatay ha ndo abərə ma danɗay nəte hərwi magurlom i Pak.]

¹⁸ Andza niye ndo hay tə tsəne bazlam i Pilat niye na, tə pa bo ka mawude ta gədaŋ, nəteye tebiye tə gwad: «Kəd na ndo nakay, gəramay ha na, Barabas!»

¹⁹ Barabas na, tə gəs na hərwi a kəđ ndo ahəl nakə tə ge magazləga ma wuzlahgəma aye.

²⁰ A say a Pilat məgər ha Yesu. A tsikatay a ndo niye hay sa. ²¹ Ndo niye hay tebiye ta wuda, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləlmbada eye! Dar na ka mayako mazləlmbada eye!»

²² Pilat a gwadatay mamahkar eye sa: «Nenğeye a ge na, mənese waray? Neñ na, na huta faya mənese nakə məkəde na aye na, na huta bay. Hərwi niye, na ndabiye na ta mandalađa na, ada na gəriye ha.»

²³ Ane tuk na, ndo hay tə tsəne andza niye na, ta səkah ha mawude haladzay ta gədañ, tə gwad: «Dar na ka mayako mazləlmbada eye!» Tsiy mawude tay niye a gay zləm a Pilat.

²⁴ Tsa na, a təma andza i ndo hay nakə a satay aye. ²⁵ A gəratay ha Barabas andza nakə a satay aye. Azlakwa duh Barabas tə gəs na a dañgay na, hərwi a kəđ ndo ahəl nakə tə ge magazləga ta ndo i Roma hay aye.

Yesu na, Pilat a vəlatay ha a ndo hay, a gwadatay: «Gumay wu nakə andza a sakum məgay aye!»

Ti ye ha Yesu mata kəde na

Mata 27.32-44; Markus 15.21-32; Yuhana 19.17-27

²⁶ Ahəl nakə faya ta diye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na mə dəma aye na, tə dza gər ka tsəved ta ndoweye andaya tə zalay Simon a maw abəra mə pesl. Nenğeye na, ndo i gəma i Siren. Sidzew hay tə gəs na tə gay kutoñ ka məzle mayako niye mazləlmbada eye hərwi ada m̄a zla naha ma dəba i Yesu.

²⁷ Ndo hay haladzay tə pay bəzay a Yesu. Ngwas hay haladzay faya ta tuwiye hərwi ngay. ²⁸ Yesu a mbəda bo ka təv i ngwas niye hay faya ta tuwiye, a gwadətay: «A nəkurom ngwas i Zerozelem hay, kâ tuwum hərwi ga bay. Duh na, tuwum hərwi bo kurom ada hərwi wawa kurom hay. ²⁹ Hərwi həlay eye ma deyeweye, ta gwadiye: “Məngwese ka gər i ngwas neheye dāda ta wa bay aye ada neheye dāda wawa kə sa wah tay bay aye!” ³⁰ Ndo hay ta gwadəye a mahamba hay: “Amboh mbəzlaw famaya tey!” Ada ta gwadəye a tsaholok hay: “Amboh ngaha may tey!”* ³¹ Ayaw! Ta gay wu nakay andza nakay a mayako ngədiz eye na, ada mayako makula eye na, ma giye na, kəkay?»

³² Ti ye ha Yesu ka təv nakə ta kədiye na aye na, ta gəs naha ndo wuray hay sulo tə ge mənese hərwi madar tay ha ka mayako tage Yesu dziye. ³³ Tə ndisl naha ka təv niye tə zalay Təv i Mətasl i Gər aye. Sidzew hay ta dar na Yesu ka mayako mazləmbada eye na, ka təv eye niye. Ta dar tay ha ndo niye hay sulo tə ge mənese aye dərma, nəte tə həlay i mənday, nəged tə həlay i gula.

³⁴ Yesu a gwad: «Bəba ga, pəsətay ha mənese tay hərwi wu nakə ta giye na, tə sər bay.»

Sidzew hay tə ge tsakwal ka peteked ngay hərwi məsəre ha peteked mamətsa eye na, a way. Tsa na, ta ngəna ha a bo peteked niye.

³⁵ Ndo hay tebiye nəteye ka təv eye niye faya ta zəbiye ka Yesu. Bagwar i madugula i Yahuda hay tə ngwasa ka Yesu, tə gwad: «Nəngeye na, kə təma tay ha siye i ndo hay sa na, m̄a təma ha bo ngay

* **23:30** Oze 10.8.

tey. Tada kə ge neŋgeye na, Kəriste, neŋgeye nakə Mbəlom a zla na aye na, mâ təma ha gər ŋgay tey.»

³⁶ Sidzew hay tə ŋwasa ka Yesu dərma, ta həndzəd naha ka təv ŋgay tə vəlay wuye andaya guyakaka. ³⁷ Tə gwaday: «Kə ge nəkar bəy i Yahuda hay na, təma ha bo yak aye tey!»

³⁸ Ka mayako niye mazləmbada eye na, ta law naha faya palalam wuray zal ka gər i Yesu, tə watsa: «Nakay na, bəy i Yahuda hay.»

³⁹ Ndo nate mə walaŋ i ndo niye sulo tə ge mənese, ta dar tay ka bo dziye tage Yesu aye a tsaday a Yesu. A gwaday: «Ka gwad nəkar na, Kəriste sa na, təma ha gər yak ada kâ təma may ha tey!»

⁴⁰ Ane tuk na, ndo neŋgeɗ a may ha mənese a gwaday: «Ka sər Mbəlom təbədew? Nəkar anəke ta kədiye kar andza neŋgeye dərma. ⁴¹ Ane tuk na, i may ta kəɗ may na, tədə bəna, ta kədiye may ka wu nakə ka gama lele bay aye. Neŋgeye na, kə ge mənese kwa tsekweŋ bay.»

⁴² Tsa na, a gwaday a Yesu: «Pat nakə ka deyew-eye andza bəy bagwar eye na, kâ mətisa ga ha gər bay, dzala fagaya tey.»

⁴³ Yesu a mbəday faya, a gwaday: «Neŋ faya na tsikakeye: Sər ha na, bəgom nakay ka ta ndzameye tə nəkar mə mbəlom.»

Məmäte i Yesu

Mata 27.45-46; Markus 15.33-41; Yuhana 19.28-

30

⁴⁴ Ma giye mazlambar magərhapat, ləvonŋ a ge ka dala niye tebiye tekəɗgəm. A ge na, hus a bəre mahkar i huwa. ⁴⁵ Pat a ndərmaɗa a təv eye. Tsa na, peteked nakə a ŋgəna ha ka bo abəra gay

i mädəslay ha gər a Mbəlom sulo aye a ɲguraɗa tsanɲa ma wuzlah.

⁴⁶ Yesu a wuda ta magala kələrɾa, a gwad: «Bəba, na gər ha məsəfəre ga a həlay yak.†»

A tsik andza niye na, a mət tuk.

⁴⁷ Bagwar i sidzew i Roma hay a ɲgatay a wu niye a ge bo aye na, a zambaday a Mbəlom, a gwad: «Ta dedek ndo nakay na, ndo lele eye.»

⁴⁸ Ndo neheye haladzay ti ye mata zəbaw faya aye, tə ɲgatay a wu nakə a ge bo aye na, a ndalatay haladzay, ti ye wu tay a mətagay. ⁴⁹ Dzam i Yesu hay ta ɲgwas neheye tə payaw bəzay kwa abəra ma Galile aye nəteye malətsa eye dəreɲ faya ta zəbiye ka wu nakə ma giye bo aye.

Tə pa na mədahan i Yesu a tsəvay

Mata 27.57-61; Markus 15.42-47; Yuhana 19.38-42

⁵⁰ Ndowneye andaya tə zalay Yusufa. Neɲgeye ɲgwalak i ndo. Neɲgeye nəte mə walaɲ i ndo məge sariya hay dərmak. ⁵¹ Neɲgeye na, kə ndza ta nəteye ka məge bəbək tay ada ka məsler tay niye tə ge aye na, kə ndza ta nəteye bay. Neɲgeye na, ndo i gəma i Arimate. Gəma eye niye mə dəma na, Yahuda hay. Neɲgeye faya ma həbiye Bəy i Mbəlom.

⁵² A ye a gay i Pilat. A ye naha a tsətsah faya tsəved ka məzle mədahan i Yesu. ⁵³ Pilat a vəlay tsəved ka mədahan i Yesu. Tsa na, a ye a mbəzla ahaya mədahan i Yesu abəra ka mayako mazləmbada eye. A mbəkwa na mədahan niye ta rəkWat. A zla na a ye ha, a pa na a tsəvay nakə

† 23:46 Dəmes hay 31.6.

mala eye ka geseh aye. Tsəvay eye niye na, ta pa a dəma mədahaŋ daɗa zuk bay. ⁵⁴ Pat eye niye na, pat i luma i dezele. Andza məgwede pat i mələve bo i pat i mazəzukw bo ada pat i mazəzukw bo ma dazleye.

⁵⁵ Ngwas neheye tə pay naha bəzay a Yesu kwa abəra ma Galile aye, ti ye ka bo dziye ta Yusufa. Ta zəba ka tsəvay ada ta zəba faya Yusufa a pa na mədahaŋ i Yesu na, kəkay. ⁵⁶ Tsa na, tə maw a mətəgay. Tə maw na, tə ləva ha bo tə mal ada tə wurde hərwi mambəde ka mədahaŋ i Yesu. Ane tuk na, pat i mazəzukw bo na, ta zəzukw bo. Hərwi bazlam i Mbəlom mapala eye a ge me mäge məsler pat i mazəzukw bo.

24

Yesu a lətsew abəra ma tsəvay

Mata 28.1-10; Markus 16.1-8; Yuhana 20.1-10

¹ Pat i luma i sidzew pərik i mekedœ na, ngwas niye hay ti ye ka me tsəvay. Tə zla mal tay niye hay tə ləva ha bo aye ka həlay. ² Tə ndisl naha na, tə ngatay a beber nakə ta dərəzl ha ka tsəvay aye mabədəngwala eye faya abəra, madzaka eye dzakka ka tsakay aye. ³ Tə fələkwa a dəma na, ta ngatay a mədahaŋ i Bəy Maduweŋ Yesu bay. ⁴ Tə sər wu nakə ta dzaliye bay.

Kwayaŋŋa ndo hay sulo ti yaw dzərik kame tay ta bəzatay ha bo. Peteked tay hay ka bo na, a dəv haladzay. ⁵ Tə ngatay a ndo niye hay sulo aye na, ta dzədzar haladzay. Ta rəh gər tay hay ka dala rəhe rəhe.

Ndo niye hay sulo aye tə gwadətay: «Ka pəlumeye ndo nakə neŋgeye andaya tə dərə mə

walaŋ i mædahaŋ hay na, hærwi mey? ⁶ Neŋgeye andaya kanaŋ bay, kə lətsew abəra ma mædahaŋ. Wu nakə a tsikakum ahəl niye neŋgeye ma Galile mba aye na, mâ makumaw a mædzal gər. ⁷ A gwad na: “Kutoŋ neŋ Wawa i Ndo na, tâ vələy ga ha a həlay i ndo i mezeleme hay. Ta dariye ga na, ka mayako mazləmbada eye, ada kə həna sulo ma mamahkar eye na, na lətseweye abəra ma mædahaŋ.”»

⁸ Tə tsəne andza niye na, bazlam i Yesu niye a tsikawatay aye a matayaw a gər tuk.

⁹ Tsa na, ti ye abəra ka me tsəvay niye. Ti ye ta təkəratay labara niye a gawla i Yesu niye hay ta zəkaw kuro gər eye nəte aye ada a siye i ndo neheye tə paway bəzay a Yesu aye dərmak. ¹⁰ Mə walaŋ i ŋgwas niye hay na, Mari nakə a yaw ma gəma i Magədala aye, Zan ta Mari may i Yakuba ada ŋgwas neheye nəteye ka bo dziye ta təkəratay labara i bazlam aye niye a ndo i maslaŋ i Yesu hay.

¹¹ Ane tuk na, ndo niye tə tsəne bazlam tay niye hay ta təkəratay aye na, ta təma bay, ta zəba faya andza bazlam i matərakahaŋ.

¹² Ane tuk na, Piyer a lətse a hway ka me tsəvay mata zəbaw. A ndisl naha ka me tsəvay na, a zəba dəre a tsəvay niye zərəd. A ŋgatay naha na, a rəkwat nakə tə mbəkwa ha Yesu aye dəkdek. Tsa na, a mbəda gər a mətəgay. Wu niye a ge bo aye na, a gay hərbəbəkka.

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay

Markus 16.12-13

¹³ Pat eye niye gawla i Yesu hay sulo mə walaŋ tay niye hay, tə həl bo ti ye a gəma nakə tə zalay

Imayus aye. Gəma niye na, dəreŋ tsəfa ta Zerzelem. Tadə ka diye tə sik abəra ma Zerzelem na, ka giye ka tsəved bəre sulo. ¹⁴ Ahəl nakə faya ta diye na, faya ta tsikiye ka wu nakə a ge bo aye tebiye.

¹⁵ Ahəl nakə nəteye faya ta tsikiye me ada faya ta kədiye wuway ka gər i wu nakə a ge bo aye na, Yesu a yaw a həndzəd ka təv tay. Ti ye ka tsəved eye nəte. ¹⁶ Faya ta ŋgateye a Yesu ane tuk na, tə sər na bay hərwi wuye a gwadətay ta sər na bay.

¹⁷ Yesu a tsətsah fataya, a gwadətay: «Ka tsikum na, ka gər i bazlam i mey?»

Tə tsəne andza niye na, tə lətse. Dərev a ndalatay haladzay. ¹⁸ Ndo nəte mə walaŋ tay niye sulo aye na, məzele ŋgay Kəleyopas, a gwadətay: «Wu nakə a ge bo ma məhəne neheye ka sər bay na, nəkar mbəlok eye ma Zerzelem kəla daw?»

¹⁹ A mbədətay faya, a gwadətay: «Maa ge mey?»

Ta mbədətay faya, tə gwadətay: «Wu nakə a ge tə Yesu ndo i Nazaret aye na, ka tsəne təbədew? Neŋgeye na, ndo mədə ha bazlam i Mbəlom. Məsler nakə a gawa aye tə bazlam nakə a tsikawa kame i Mbəlom ada kame i ndo aye hay na, ta gədaŋ eye ²⁰ Bagwar hay i ndo neheye tə vəlaway wu a Mbəlom aye ta bagwar kway hay tə gəs na. Tə vəlay ha a Pilat, a gay sariya i məkədə. Ma dəba aye na, ta dar na ka mayako mazləmbada eye. ²¹ Nəmaa dzala haḅe mə gər may na, nəmaa gwad mata təma tay ha Israyel hay na, neŋgeye. Ane tuk na, zle ka wu neheye a ge bo aye, kə ge məhəne mahkar bəgom. ²² Sa tsa na, siye i ŋgwas neheye mə walaŋ may ta vəlamay madzədere. Kə ma may ha hərbaḅəkka.

Hərwi ta wula pərek i mekedə ka me tsəvay, ²³ ane tuk na, ta huta na mədahaŋ i Yesu bay. Ta mbədaw gər, tə maw ka təv may na, ta təkəramay, tə gwad gawla i Mbəlom hay ta bəzatay ha bo ada gawla i Mbəlom niye hay tə gwadatay na, Yesu andaya tə dəre. ²⁴ Nəmaa tsəne andza niye na, siye i ndo mə walaŋ may hay ti ye ka me tsəvay sa. Ti ye, tə huta na, andza i ŋgwas niye hay ta təkəramay aye. Ane tuk na, ta ŋgatay a Yesu bay.»

²⁵ Yesu a gwadatay: «Nəkurom ndo neheye met-sehe andaya fakuma bay aye. Wu neheye ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay tə də ha kurre na, a mbakum a mədzal gər kurom təbədew? ²⁶ Ka sərüm təbədew, Kəriste ma diye a bəy ŋgay na, ma giye dəretsətseh haladzay təday.»

²⁷ Tsa na, a datay ha wu nakə tə tsik ka neŋgeye mə Derewel i Mbəlom aye tebiye. Ma dazlay mə dərewel i Musa ada mede ha hus a dərewel i ndo məde ha bazlam i Mbəlom hay.

²⁸ Ahəl nakə faya ta diye, tə ndisl bəse ta gəma nakə faya ta diye a dəma aye na, Yesu a ge andza ma zliye tsəved ŋgay. ²⁹ Ane tuk na, ndo niye hay tə gwaday: «Kâ ye a təv eye bay, ndza tə nəmay. Hərwi dəre faya ma gəsiye ada mazlambar həvad segey.» Tsa na, tə fələkwa a gay wuray, a ndza ta nəteye.

³⁰ Yesu a pa bo ka mənde wu mənday ta nəteye. A zla peŋ, a gay naha sişə a Mbəlom. Tsa na, a ŋgənatay ha peŋ niye ada a vəlatay. ³¹ Kwayaŋŋa dəre tay a həndək, tə sər na tuk. Ane tuk na, ta zəba dəre na, neŋgeye andaya ka təv tay sa bay kə gər tay ha. ³² Tə gwad mə walaŋ tay: «Ahəl nakə faya ma dəkway ha Derewel i Mbəlom ka tsəved aye na, wuye mə dərev may andza ako!»

³³ Ndo niye sulo aye tə lətse kwayanŋa ta mbəda gər a Zerozelem. Tə ndisl naha a wuzlah gay na, tə ndzay a gər a gawla i Yesu neheye kuro gər eye nəte aye tə siye i ndo mekelenj eye hay nətəye mahaya gər eye.

³⁴ Ndo niye hay tə ŋgatay a ndo neheye sulo aye na, tə gwadatay: «Ta dedek Bəy Maduwenj kway kə lətsew abəra ma mədahanj, Simonj kə ŋgatay!»

³⁵ Nətəye dərmaŋ ta təkəratay wu nakə a ge bo ta nətəye ka tsəved aye. Tə gwadatay: «Nəmaa ŋgatay a Yesu ada nəmaa sər na na, ahəl nakə a ŋgənamay peŋ aye.»

Yesu a bəzatay ha bo a gawla ŋgay hay kuro gər eye sulo

Mata 28.16-20; Markus 16.14-18; Yuhana 20.19-23; Məsler hay 1.6-8

³⁶ Ahəl nakə nətəye faya ta tsikiye me mba aye na, Yesu a yaw a walaŋ tay slekərtik. Tsa na, a gwadatay: «Zay mâ ndza fakuma!»

³⁷ Gawla ŋgay niye hay ta dzədzar, zluwer a gatay haladzay. Hərwi tə dzala ma giye na, man-akasla.

³⁸ Ane tuk na, Yesu a gwadatay: «Ka dzədzarum andza niye na, hərwi mey? Ada ka dzalum mə gər kurom andza niye na, kemey? ³⁹ Zəbum ka həlay ga tə sik ga. Na gwad neŋ dedek ŋgway bədaw? Tətalum fagaya ada zəbum fagaya lele. Hərwi sərurum ha manakasla na, slo faya bay ada mətasl mə dəma andza neŋ nakə faya ka zəbumeye fagaya aye bay.»

⁴⁰ A tsikatay andza niye na, a bəzatay ha vavay nakə ka həlay ŋgay hay ada ka sik ŋgay hay.

⁴¹ Məŋgwese a rah a dərev i gawla ŋgay niye hay ada

a gatay hærðabækka. Ada huya ta dzala ha faya zuk bay. Tsa na, Yesu a tsætsah fataya, a gwadatay: «Wu mænday andaya fakuma daw?» ⁴² Ti ye naha tæ zlayaw siye i kælef mafæka eye næte, tæ vølay. ⁴³ Yesu a tæma kælef niye ada a hæpæd kame tay.

Tsa na, a gwadatay: ⁴⁴ «Ahæl niye neŋ tæ nækurom mba aye na, na tsikakum, na gwadawakum: Wu nakæ tæ watsa ka gær ga mæ derewel i Musa, mæ derewel i ndo mæde ha bazlam i Mbælom hay ada mæ derewel i Dæmes hay aye na, kutoŋ wu niye ma giye bo.»

⁴⁵ Tsa na, Yesu a hændakatay ha metsehe hærwi ada tâ sær Derewel i Mbælom. ⁴⁶ A gwadatay sa: «Wu nakæ tæ watsa mæ Derewel i Mbælom aye na, anaŋ: Kæriste na, ma ta giye dæretsætseh, ada mæhæne sulo mamahkar eye na, ma lætseweye abæra ma mædahaŋ. ⁴⁷ Ada ma slæriye ndo hay ka mædatay ha bazlam i Mbælom a slala i ndo i mændzibæra hay tebiye tâ gær ha mezeleme hærwi ada Mbælom mâ pæsatay ha mænese tay hay. Tâ dazlay na, ma Zerozelem. ⁴⁸ Maa tæra ndo i mæhæle mbal i wu nakay ma giye bo tebiye na, nækurom. ⁴⁹ Ada neŋ eye na slæraweye fakuma wu nakæ Bæba a gwad ma vølakumeye. Nækurom na, ndzum ma wuzlah gay. Hæbum gædan i Mbælom nakæ ma vølakumeye mæ mbælom aye.»

Yesu a tsal a mbælom

Markus 16.19-20; Mæsler hay 1.9-11

⁵⁰ Ma dæba eye na, Yesu a hæl gawla ŋgay hay abæra ma gæma niye, a ye tay ha a tæv nakæ bæse ta gæma i Betani aye. Mæ dæma na, a zla hæløy ka mbælom. Tsa na, a pa fataya ŋgama. ⁵¹ Ahæl nakæ faya ma piye fataya ŋgama aye na, a ye fataya

abəra, a tsal ka təv i Mbəlom. ⁵² Nəteye na, tə dəslay ha gər ada ta mbəfa gər a Zerozelem ta mənḡwese eye haladzay mə dərev tay. ⁵³ Ti yawa a gay i mədəslay ha gər a Mbəlom pat pat, ta zambadaway a Mbəlom.

Dzam Wedeye New Testament in Merey

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Merey

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Merey

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

024cb559-a7ea-5bd1-9dc9-f33abc74bfec